

‘Missionair studentenwerk’

Een onderzoek naar het missionaire resultaat van IFES-verenigingen

Het verhaal van Jochem en Linda

Aanbevelingen voor het missionaire werk van IFES

Ir. Cees Griffioen
Christelijke Hogeschool Ede

Afstudeeropdracht deeltijd opleiding HBO-theologie | Godsdienst Pastoraal Werk

Opdrachtgever:	dr. Stefan Paas, bijzonder hoogleraar Kerkplanting en – vernieuwing
CHE-coach:	Jan van der Plas MA
Presentatie:	28 augustus 2012
Afstudeerdatum:	27 september 2012

Voorwoord

Voor je ligt een ander onderzoeksverslag dan mij in het begin voor ogen stond. In eerste instantie dacht ik voor mijn afstuderen geheel te focussen op mijn ervaring met het nieuwe missionaire netwerk voor studenten Student.Point in Amersfoort, waar ik zelf vijf jaar geleden het initiatief toename. Dit bleek voor mijn opdrachtgever echter een te grote inperking en gaande het onderzoek voor IFES niet voldoende relevant. Daarom heb ik ervoor gekozen om in breder perspectief te kijken naar wat het missionaire resultaat is van IFES-verenigingen en hoe IFES haar missionaire werk kan versterken.

Het verzamelen van tal van kwantitatieve gegevens, het lezen van de literatuur en het komen tot aanbevelingen voor IFES was een mooi proces. Het verwerken van de resultaten van de vragenlijsten van mijn collega's ervoer ik vooral als bevestigend voor de richting waaraan ik zelf al dacht. Het afstuderen is voor mij, net als bij diverse andere onderdelen van de studie, opnieuw een neerslag en theologische verwerking en verdieping van mijn IFES-ervaring geworden.

Van harte hoop ik dat dit onderzoek en de aanbevelingen IFES zal helpen om met geloof en vertrouwen ons prachtige werk met en voor studenten voort te zetten. Tevens hoop ik dat juist (nieuwe) IFES-studentenwerkers en –trainees door dit onderzoeksverslag zich een goed beeld kunnen vormen van het werk waar zij mee bezig zijn of aan gaan beginnen. Ik geef hen graag de tekst mee die mij zelf vaak bemoedigt: *“Ik weet wat u doet. Ik heb ervoor gezorgd dat de deur voor u openstaat, zonder dat iemand hem kan sluiten. Want ook al hebt u weinig invloed, u bent trouw gebleven aan wat ik heb gezegd en hebt mijn naam niet verloochend.”* (Openbaring 3:8). Want in ons werk gaat het er niet om of we succes hebben, maar dat we vrucht dragen door trouw in Hem te blijven die ons geroepen heeft.

Mijn collega's van IFES, Navigators en Agapè dank ik voor hun medewerking door de beantwoording van mijn vragen. Thijs van Vuuren en Embert Messelink dank ik voor het nakijken van de tekst op spelfouten en inhoudelijke reacties. Overigens alle (overgebleven) spelfouten blijven geheel voor mijn verantwoording. Mijn coach van de CHE Jan van der Plas dank ik voor zijn commentaar. Ik bezorgde jou en de CHE-meelezer (te) veel leeswerk, maar voor mijn opdrachtgever en collega's biedt het brede kader van deze studie naar ik hoop een redelijk totaalbeeld van missionair studentenwerk. Ten slotte bedank ik Stefan Paas dat hij als opdrachtgever wilde fungeren en voor zijn scherpe analyses.

Met dit afstudeerproject komt een einde aan zes jaar studie en hoop ik mijn diploma te mogen ontvangen. Dat ging niet vanzelf. Naast dat ik altijd meer tijd geef aan het IFES-werk dan strikt nodig, waren het jaren waarin ik zelf één keer ziek was en mijn vrouw twee keer. Ook bracht de CHE de opleiding halverwege de rit terug van zes naar vijf jaar. Dit gaf de nodige onrust en droeg eraan bij dat het laatste jaar zonder contact met medestudenten een tamelijk eenzame weg was. Ondanks dat, wil ik de CHE-docenten bedanken voor hun betrokkenheid en inzet tijdens de colleges en flexibiliteit als het ging om het nakijken van mijn verslagen. Aan de contacten met CHE-medestudenten heb ik goede herinneringen en ik heb er zelfs een collega aan overgehouden.

Een woord van dank voor de familievereniging VOx die vanuit het scholingsfonds de studiekosten voor een groot deel van haar rekening nam. Ik ben blij dat ik niet bij jullie hoeft te kloppen voor het betalen van extra collegegeld en de afstudeerboete.

Lieve Heleen, jou wil ik bedanken voor je aanmoedigingen en dat je regelmatig zei dat je trots op me was. Dat deed me goed. Dank voor de tijd die je me gaf om boven te zitten studeren. Ruben, Mart en Anne-Renske, ook jullie hebben bijgedragen aan de voltooiing van de studie. Super bedankt!

Ik dank mijn hemelse Vader voor zijn nimmer aflatende nabijheid. Ik dank Jezus die mijn zonden en tekorten door zijn dood op zich heeft genomen en die door zijn opstanding nieuw leven geeft. En ik dank de heilige Geest voor zijn vernieuwing van mijn leven en inspiratie.

Amersfoort, 24 juli 2012

Cees Griffioen

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding en probleemstelling	9
1.1 Context van dit onderzoek	9
1.2 Aanleiding	10
1.3 Probleemstelling	11
1.4 Doelstelling en onderzoeksvraag	11
1.5 Relevantie	12
1.6 Indeling van het rapport en de onderzoeksmethoden	13
Hoofdstuk 2 Wat is het missionaire resultaat van verenigingen aangesloten bij IFES-Nederland?	15
2.0 Inleiding	15
2.1 Resultaten onderzoek missionaire resultaat van IFES-verenigingen	16
2.2 Het missionaire resultaat van studentenverenigingen vergeleken met kerken	18
2.3 Kwantitatieve analyse van het missionaire resultaat van de studentenverenigingen	19
2.3.1 Studenten aantallen in Nederland	20
2.3.2 Aantal christenstudenten in Nederland	20
2.3.3 Aantal georganiseerde christenstudenten in Nederland	21
2.4 Welke studenten zijn bij IFES aangesloten?	22
2.5 Samenvatting en conclusie	24
Hoofdstuk 3 Verklaringen voor het gebrek aan missionair resultaat	25
3.0 Inleiding	25
3.1 Interne factoren die het ontbreken van missionair resultaat verklaren	25
3.1.1 Ontbreken van dieper gaande contacten met studiegenoten	25
3.1.2 Naar binnen gerichtheid	26
3.1.3 'Tijdens de verbouwing gesloten'	28
3.1.4 Ontbreken van een levende relatie met God	31
3.1.5 Geen missionaire doelstelling	32

3.1.6 Lidmaatschapseisen	35
3.2 Externe factoren die het ontbreken van missionair resultaat verklaren	36
3.2.1 De context van de studentenwereld	36
3.2.2 Wat kenmerkt jongeren en studenten vandaag?.....	37
3.3 Het eigene van het studentenwerk, mede in relatie tot de werkwijze van IFES en Navigators	41
3.4 Samenvatting.....	43
Hoofdstuk 4 Ervaringen met missionaire gemeenschapsvorming voor studenten in binnen- en buitenland	45
4.0 Inleiding	45
4.1 Navigators Studentenverenigingen (NSV).....	45
4.2 Agapè studentlife	49
4.3 Student.Point Amersfoort	52
4.4 Revelation church & Fusion in Engeland	57
Hoofdstuk 5 Factoren van belang bij missionaire initiatieven	59
5.0 Inleiding	59
5.1 Bijbels kader	59
5.2 Factoren vanuit de literatuur	62
5.3 De missionaire strategie van IFES en enkele best practices.....	64
5.3.1 Missionaire strategie van IFES.....	64
5.3.2 Gebed	66
5.3.3 Relaties van leden met niet-kerkelijke studenten en kleine groepen.....	67
5.3.4 Missionaire initiatieven nemen als vereniging of als gezamenlijke verenigingen	68
5.3.5 Gerichtheid op buiten: een open en transparante vereniging	69
5.4 Nieuwe missionaire initiatieven vanuit IFES?.....	70
5.5 Een tweetal case studies: Jochem en Linda	72
5.6 Samenvatting.....	74

Hoofdstuk 6 Aanbevelingen voor IFES-Nederland	75
6.0 Inleiding	75
6.1 De missie van IFES in de christelijke studentenverenigingen	75
6.2 Evangelisten en missionair leiderschap.....	76
6.3 Missionaire aanpak afhankelijk van de verenigingsdoelstelling	77
6.4 De mogelijkheden van IFES zijn zeer beperkt	78
6.5 Samenwerking met kerken, Agapè en Navigators	79
6.6 Missionaire bezinning.....	80
 Bijlage 1 Inventarisatie rond missionaire gemeenschapsvorming voor studenten	 83
Bijlage 2 Resultaten onderzoek missionair elan IFES-verenigingen	84
Bijlage 3 Onderzoek missionaire toerusting.....	91
Bijlage 4 Een handvat voor het ontwikkelen van een plaatselijk missionaire strategie om studenten te bereiken met het Evangelie	94
 Overzicht gebruikte literatuur en bronnen	 99
Verklarende woordenlijst.....	101

Hoofdstuk 1 Inleiding en probleemstelling

1.1 Context van dit onderzoek

Dit afstudeerproject over missionair werk voor en met studerende jongeren vindt plaats binnen de context van mijn werk bij IFES-Nederland (www.ifes.nl). IFES-Nederland (International Fellowship of Evangelical Students) is een landelijke christelijke studentenvereniging. IFES is één van de organisaties die in de studentenwereld in Nederland actief is. Zij wordt gevormd door ruim 40 studentenverenigingen waaronder Alpha, Ichthus, CSFR en gereformeerde studentenverenigingen en is zo aanwezig in meer dan 20 steden. IFES heeft momenteel 17 studentenwerkers (meestal parttime) in betaalde loondienst en er zijn zo'n 15-tal afgestudeerde vrijwilligers die als trainees studentenwerk doen. Verder zijn er zo'n honderd vrijwilligers actief in diverse netwerken, werkgroepen en commissies. Waar in dit onderzoek sprake is van 'IFES' worden dus de studentenwerkers en trainees bedoeld. Hierbij sluit ik aan bij hoe het door de studentenwerkers en de studenten zelf beleefd wordt en niet dat in formele zin IFES wordt gevormd door de verenigingen¹.

IFES wil graag dat studenten in hun dagelijks leven de liefde van Christus ontvangen en doorgeven. Zij doet dat door studenten te stimuleren, te ondersteunen en toe te rusten in het lezen van de Bijbel, het bidden en in het getuigen van Gods Koninkrijk, zowel persoonlijk in de collegebanken als gezamenlijk door studentengroepen. De werkers van IFES doen dit primair door plaatselijk met studenten op te trekken en hen mee te nemen in het bereiken van studenten met het Evangelie. In de tweede plaats organiseert IFES landelijke conferenties, netwerken en trainingen waar Bijbel, gebed en getuige-zijn centraal staan. Verder biedt IFES een aantal concrete middelen om het plaatselijk studentenwerk te ondersteunen zoals de StudentAlpha-cursus, Open Kringen (Seekers Bible Studies), Veritas-fora: debatten over levensvragen en het Marcus Evangelie verspreidingsproject. Ten slotte biedt IFES internationaal activiteiten als conferenties en zomer- of jaarteams die een belangrijke input geven voor het missionaire elan van Nederlandse studenten.

Een belangrijk deel (circa één derde) van de menskracht en middelen wordt ingezet om internationale studenten in Nederland te bereiken. Voor 5 van de 17 plaatselijke studentenwerkers is dit hun primaire doelgroep. Zij hebben deels ook hun eigen conferenties, trainingen en landelijke projecten. Het internationale studentenwerk blijft in dit onderzoek verder buiten beschouwing. Internationale studenten zijn zeker een interessante en zeer strategische doelgroep, maar zij hebben zulke eigen kenmerken, behoeften en missionaire uitdagingen dat hier beter een apart onderzoek aan gewijd kan worden. Ook het werk dat IFES in samenwerking met Evangelie en Moslims doet onder Nederlandse moslimstudenten wordt niet expliciet meegenomen in dit onderzoek.

IFES doet haar werk in hartelijke verbondenheid met de kerken. In IFES verband wordt hiervoor de uitdrukking 'arm van de kerk in de studentenwereld' gebruikt. IFES wil arm van de kerk zijn voor twee doelgroepen. Ten eerste voor studenten die kerkelijk zijn opgegroeid, maar in hun studententijd dikwijls op afstand komen van een kerkelijke gemeente. Ten tweede wil IFES samen met studenten uitreiken naar studenten die het goede nieuws van het Evangelie nog niet kennen.

¹ Of zoals IFES-medewerkers vroeger graag zeiden 'IFES vormen we samen'.

Zelf ben ik in mei 1996 stafwerker geworden bij IFES. In de periode 1998 tot 2003 gaf ik als algemeen secretaris leiding over het werk, daarna werd ik weer stafwerker. Van 2004 tot 2006 was ik voor een deel van mijn tijd mede werkzaam voor Alpha-cursus Nederland als StudentAlpha-coördinator. Vanaf 2004 ben ik betrokken geweest bij de opzet van het vrijwillige stafwerkerprogramma, wat later omgedoopt is tot IFES Traineeprogramma. In 2007 ben ik voor een deel van mijn tijd gaan pionieren om nieuw studentenwerk op te zetten voor het toenemende aantal studenten van de Hogeschool Utrecht op de locatie in Amersfoort. Sinds de vorming van een seniorteam in 2008 maak ik daar deel vanuit en ben verantwoordelijk voor teamtraining en begeleiding van een aantal studentenwerkers.

Het christelijk getuigenis van studenten en hun verenigingen is een steeds terugkerend thema in mijn werk. Dit afstudeerproject biedt mij de gelegenheid hier theologisch op te reflecteren en nieuwe inzichten op te doen. Hoe kan het Evangelie op een relevante en betekenisvolle wijze studenten bereiken, of zij nu in een christelijk gezin zijn opgegroeid of niet? Als opdrachtgever heb ik hiervoor benaderd en bereid gevonden dr. Stefan Paas, oud IFES collega en nu als bijzonder hoogleraar 'Kerkplanting en –vernieuwing' verbonden aan de faculteit Theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, tevens universitair docent aan de Theologische Universiteit (van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)) in Kampen. Paas is daar coördinator van de Master Missionair Gemeente.

Dit project is een vervolg, verdieping en uitwerking van mijn theologische betoog over missionaire gemeenschapsvorming van studenten in Amersfoort. Hierin beschrijf ik de ontwikkeling vanaf september 2007 van een nieuw studentennetwerk in Amersfoort. Dit initiatief is inmiddels uitgroeit tot een redelijk stabiel netwerk: Student.Point Amersfoort, www.studentpoint.nl. In mijn betoog stel ik dat waar christen studenten samen komen en zij intentioneel hun leven delen dat dan het Evangelie, de goede boodschap van het Koninkrijk van God, gedemonstreerd en verkondigd wordt. Kort geformuleerd 'Samen-leven = Evangelie'.

Om daadwerkelijk handen en voeten te geven aan deze inzichten ben ik vanaf maart 2011 mijn werkzaamheden voor IFES in Amersfoort uit gaan breiden en ben ik nu voor circa één dag in de week actief als studentenwerker in Amersfoort.

Mijn leerervaringen als studentenwerker in Amersfoort wil ik dienstbaar maken in mijn functie bij IFES als senior studentenwerker. Verder hoop ik, door mijn onderzoek en de contacten vanuit mijn werk als studentenwerker, kerken in Amersfoort te dienen en hun visie voor studenten en missionair werk te vergroten.

1.2 Aanleiding

IFES-Nederland en haar medewerkers wil met de Kerk in een geseculariseerde en pluriforme samenleving zoeken naar nieuwe wegen om het Evangelie present te stellen in de veranderende studentenwereld. Zij wil dit op relevante wijze doen, want voor veel mensen is het christelijk geloof niet zozeer onwaar, maar vooral niet relevant². Vanuit de literatuur van de afgelopen twee decennia is al het nodige geschreven over kerkvernieuwing en –stichting, ook in Nederland. De laatste tien jaar zijn er diverse gemeentestichtingsprojecten gestart. Het wordt de hoogste tijd om een vertaalslag te maken naar de studentenwereld. Het gezegde is 'de student van nu, is een potentiële leider van de toekomst' of een IFES-internationaal slogan 'Change the World. One student at a time'. Hier zie ik

² Louis, A. , *Wetenschap is de waarheid niet*, interview door Maarten Vogelaar CV Koers, maart 2012.

nog te weinig van in de studentenwereld in Nederland. Er is mij in Nederland nog geen onderzoek bekend waar gekeken wordt naar een vorm van missionair studentenwerk dat het primaire doel heeft om niet-christenen te bereiken.

1.3 Probleemstelling

IFES-Nederland heeft sinds 2007 twee belangrijke pijlers: Zij wil christenstudenten toerusten om in alle aspecten van hun leven een navolger te zijn van Jezus Christus ('Maturity'). Onderdeel hiervan is om te getuigen in de studentenwereld. Een tweede pijler is dat IFES studenten op een relevante manier wil bereiken met het Evangelie ('Mission'). Mijn indruk is dat de klassieke christelijke studentenvereniging, zoals ik die ken binnen IFES-Nederland, studenten die zonder enige christelijke achtergrond zijn opgegroeid, nauwelijks tot niet weet te bereiken met het Evangelie. Ik kom binnen deze verenigingen zelden een student tegen die vanuit een niet-kerkelijke achtergrond tot geloof is gekomen. Tevens zie ik vanuit deze christelijke studentenverenigingen nog weinig structurele missionaire 'out of the box' initiatieven om studiegenoten te bereiken met het Evangelie.

Een uitzondering binnen IFES vormt Student.Point Amersfoort, een nieuw initiatief door IFES gestart in 2007. Dit initiatief groeide uit tot een open netwerk voor christenstudenten en zoekers. Maar ook dit initiatief weet niet-kerkelijke studenten moeilijk meer te bereiken.

Voor de probleemstelling in dit onderzoek gebruik ik missionair in de zin van dat niet-kerkelijken tot een levende relatie met God worden gebracht. Zo kijk ik ook naar missionair resultaat. Onder missionair resultaat zouden initiatieven gerekend kunnen worden die niet zozeer op de bekering van niet-kerkelijken is gericht, maar bijvoorbeeld het bezoeken van ouderen, gevangenen of werk voor daklozen. Deze missionaire activiteiten blijven in dit onderzoek vrijwel buiten beschouwing.

Graag teken ik op deze plaats hierbij aan dat ik dankbaar ben voor hoe God IFES gebruikt en tot zegen stelt voor vele studenten die groeien in persoonlijk geloof. Ook ontmoet ik christenstudenten die lid zijn van een bij IFES aangesloten vereniging die, soms mede door IFES, missionair bewogen en gedreven raken. Veel van deze studenten zijn, eenmaal afgestudeerd, kerkelijk actief in bestuurlijk, pastoraal of kringenwerk of zijn betrokken bij gemeentevernieuwing of gemeentestichtingsprojecten.

1.4 Doelstelling en onderzoeksvraag

De doelstellingen van het afstudeerproject zijn:

1. De hypothese toetsen of de klassieke christelijke studentenverenigingen aangesloten bij IFES-Nederland, als gemeenschap inderdaad niet-christelijke studenten nauwelijks weten te bereiken, en inzicht verwerven waarom zij daartoe niet in staat zijn.
2. Onderzoek doen bij collega studentenwerkers en in de literatuur naar factoren die van belang zijn bij missionaire initiatieven en beschrijven van missionaire studentengemeenschappen in binnen- en buitenland.
3. Beschrijven op welke wijze nieuwe vormen van missionair studentenwerk goed kunnen aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van IFES.
4. Aanbevelingen doen voor IFES hoe zij aan haar missionaire doelstelling beter vorm kan gaan geven.

Om deze doelstellingen te realiseren is gekozen voor de volgende centrale vraagstelling:

Aan welke criteria moeten missionaire initiatieven voldoen, die op een relevante wijze studenten zonder christelijke achtergrond weten te bereiken met het Evangelie, te betrekken in een christelijke gemeenschap en die vanuit IFES-Nederland geïnitieerd kunnen worden?

Deelvragen die ik wil beantwoorden zijn:

1. Wat is het missionaire resultaat van IFES-verenigingen? Weten zij studenten zonder christelijke achtergrond te bereiken en te betrekken in een christelijke gemeenschap?
2. Welke verklaringen zijn er voor het ontbreken van missionair resultaat van de bij IFES aangesloten verenigingen?
3. Welke ervaringen zijn er in binnen- en buitenland met studentengemeenschappen die studenten met een niet-christelijke achtergrond bereiken? Welke 'best practices' kunnen beschreven worden?
4. Wat zijn factoren van belang voor missionair studentenwerk en nieuwe missionaire initiatieven die door IFES kunnen worden geïnitieerd?
5. Welke aanbevelingen vloeien hieruit voort als IFES beter gestalte wil geven aan haar missionaire doelstelling?

1.5 Relevantie

Dit onderzoek is van belang voor de opdrachtgever omdat er relatief weinig bekend is over missionair werk onder studenten in Nederland. Studenten zijn een specifieke doelgroep die een eigen aanpak vereisen. Het is tevens een strategische doelgroep omdat veel afgestudeerden dikwijls op leidinggevende posities terecht komen in kerk en samenleving.

Voor IFES is dit onderzoek zeer relevant. Ten eerste wil dit onderzoek bijdragen aan de droom van IFES: 'dat elke (internationale) student kennismaakt met de blijde boodschap van het Evangelie en dat zij als christenstudent en afgestudeerde Jezus navolgen in de maatschappij waarin zij leven'³. Ten tweede denk ik dat het bezig gaan met nieuwe missionaire initiatieven van groot belang is om aan te sluiten bij de postmoderne, belevingsgerichte student van vandaag. Op deze wijze blijft IFES zich bezinnen op de vragen en behoeften van de student van vandaag en hoe het Evangelie voor hen relevant is. Ten slotte blijkt dat 'juist in communicatie met de 'ander' buiten haar, de christelijke gemeenschap meer van zichzelf ontdekt'⁴. Missionaire communicatie stelt indringende vragen aan de bestaande studentenverenigingen en andersom. Het missionair bezig zijn van IFES met studenten voor studenten helpt ook christenstudenten zelf om zo de relevantie van het christelijk geloof te ontdekken en te communiceren. Menige reformatorische student, zo is mijn ervaring, is in de omgang met internationale studenten zelf tot geloof gekomen.

³ IFES-Nederland, Meerjarenbeleidsplan 2009-2013.

⁴ Noort, G., S. Paas, H. de Roest, S. Stoppels. *Als een kerk opnieuw begint*. Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, 2008.

1.6 Indeling van het rapport en de onderzoeksmethoden

Dit rapport geeft in de lijn van de praktische theologische vraagstelling volgens Osmer⁵ antwoord op de volgende vragen:

De eerste vraag: Wat is er aan de hand? staat centraal in hoofdstuk 2: Weten de verenigingen die bij IFES zijn aangesloten studenten met een niet-kerkelijke achtergrond te bereiken met het Evangelie? Door middel van een schriftelijke vragenlijst wil ik bij studentenwerkers nagaan of er niet-kerkelijke studenten deel uit maken van de christelijke studentenverenigingen. Deze resultaten worden vergeleken met het missionaire resultaat van kerken en geplaatst in een kwantitatief kader van studentenaantallen in Nederland.

In hoofdstuk 3 behandel ik de tweede deelvraag van Osmer: Waarom is dit aan de hand? In hoofdstuk 3 komen de mogelijke verklaringen dat de verenigingen niet-kerkelijke studenten niet weten te bereiken aan de orde. Hierbij komen zowel de interne factoren van de verenigingen, als externe factoren van het eigene van de studentencontext besproken.

In hoofdstuk 4 wordt besproken wat er aan de hand is buiten IFES en gekeken naar hoe het studentenwerk van Navigators en Agapè missionaire gemeenschappen vorm geeft. Verder komt één 'best practice' uit het buitenland aan de orde. Ten slotte zal ik mijn ervaring met het studentennetwerk Student.Point Amersfoort in dit hoofdstuk bespreken.

In het vijfde hoofdstuk wordt vanuit een bijbels kader en de literatuur de derde vraag van Osmer besproken: Wat zou er aan de hand moeten zijn? Naast de literatuur speelt hier het onderzoek onder de collega-studentenwerkers een belangrijke rol.

Dit leidt ten slotte in hoofdstuk 6 tot een aantal aanbevelingen voor IFES. Hier wordt dus antwoord gegeven op de vierde praktisch-theologische vraag van Osmer: Wat gaan we doen?

Elk hoofdstuk begint met een inleiding waar onder andere de onderzoeksmethoden nader worden beschreven. De hoofdstukken worden afgesloten met een samenvatting.

⁵ Osmer R.R., *Practical Theology. An Introduction*. Eerdmans, 2008. Blz. 11.

Hoofdstuk 2 Wat is het missionaire resultaat van verenigingen aangesloten bij IFES-Nederland?

2.0 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de eerste vraag die Osmer stelt in het praktisch theologisch handelen centraal⁶, namelijk: 'Wat is er aan de hand?'. In dit hoofdstuk onderzoek ik of er niet-kerkelijke studenten bereikt worden met het Evangelie en als zoeker/belangstellenden of gelovige deel gaan uitmaken van de christelijke studentenverenigingen. In 2.1 worden de resultaten van het onderzoek weergegeven en in 2.2 vergeleken met de kerkelijke context in Nederland. 2.3 geeft een breder kwantitatief kader met gegevens over studenten in Nederland. Ten slotte wordt in 2.4 besproken welke studenten vooral lid zijn van de verenigingen die bij IFES zijn aangesloten en wat dit betekent voor het missionaire werk.

Methodische verantwoording

Om het missionaire resultaat van IFES-verenigingen te onderzoeken heb ik gekozen om een eenvoudige vragenlijst te sturen naar de plaatselijke studentenwerkers. Zie bijlage 1 voor deze vragenlijst. Mondelinge interviews zouden te tijdsintensief zijn geweest. Het aantal studentenwerkers bij IFES is met 15 werkers goed te verwerken gezien de tijd die ik aan dit deel van het onderzoek wil besteden. Ik heb er niet voor gekozen de landelijke of plaatselijke besturen aan te schrijven. De belangrijkste reden is dat het merendeel van de bij IFES aangesloten verenigingen, als vereniging geen missionaire doelstelling heeft. Dan is vragen naar het missionaire resultaat al snel een ongepaste vraag. Tevens is het aantal verenigingen met 43 hoog en besturen klagen al snel als er vanuit IFES iets van hen gevraagd wordt waar ze niet direct zelf het belang van inzien. Het is ook het beleid van IFES om besturen niet meer landelijk te benaderen maar zoveel als mogelijk via de plaatselijke studentenwerkers.

Ik heb geen zicht of de plaatselijke studentenwerkers om hun gegevens te verkrijgen contact hebben gehad met de plaatselijke verenigingsbesturen of dat zij de ledenlijsten (met de besturen) hebben nagelopen of dat zij zelf een inschatting hebben gemaakt. Dit betekent dat de vermelde percentages geen harde cijfers zijn, maar wel voldoende zijn om een goede indruk te krijgen van het missionaire resultaat van de verenigingen. Met 13 reacties van de toen 15 in dienst zijnde studentenwerkers heb ik een goede representatie van alle bij IFES aangesloten verenigingen. In bijlage 2 worden de resultaten van het onderzoek integraal weergegeven.

Naast mijn onderzoek startte in april 2012 een CHE-afstudeerproject van Adrian Boogaard bij IFES-Nederland naar missionaire toerusting bij IFES. Eén van zijn onderzoeksmethoden was een digitale enquête waar op mijn verzoek een drietal vragen zijn opgenomen voor dit onderzoek. Deze enquête is verspreid via de digitale nieuwsbrief naar alle studenten en via de IFES-vertegenwoordigers. Mijn inschatting is dat degenen die IFES al kennen en/of geïnteresseerd zijn in missionair werk eerder de moeite nemen om een dergelijke enquête in te vullen. Ik heb de reacties van 243 respondenten kunnen meenemen voor mijn onderzoek. De gegevens van deze enquête staan in bijlage 3.

⁶ Osmer R.R., *Practical Theology. An Introduction*. Eerdmans, 2008. Blz. 11

2.1 Resultaten onderzoek missionaire resultaat van IFES-verenigingen

De eerste vraag in de vragenlijst naar studentenwerkers is naar het missionaire resultaat van de IFES-verenigingen waar de betreffende studentenwerker op betrokken is. Concreet is de vraag of deze vereniging studenten **zonder christelijke achtergrond** weten te bereiken en te betrekken in een christelijke gemeenschap. Als dit het geval was, werd gevraagd een inschatting te geven van het percentage zoekers en jong-gelovigen op de betreffende vereniging. De specifieke omschrijving *zonder christelijke achtergrond* riep wel vragen op bij de studentenwerkers. Een aantal leden is voordat zij gingen studeren tot geloof gekomen en zijn dus zonder christelijke achtergrond opgegroeid. Soms is ook het onderscheid met herintreders: studenten met een kerkelijke achtergrond, maar die niet meer betrokken waren bij een kerk/gemeente en waar bijbel lezen en bidden niet meer plaatsvond, niet altijd scherp te maken. Zelf ervaren zij dikwijls dat zij in hun studententijd echt tot bekering zijn gekomen.

Enkele studentenwerkers vermelden ook de cijfers voor het werk onder internationale studenten (ISM = International Student Ministry). Ter vergelijking vermeld ik deze cijfers in het overzicht. In de analyse zal ik er nog een enkele opmerking over het internationale studentenwerk maken, maar gezien het grote verschil met het Nederlandse studentenwerk ga ik hier niet integraal op in.

De gegevens voor wat binnen IFES 'bloedgroepen'⁷ worden genoemd verschillen per plaats niet heel erg van elkaar. Wel zijn er verschillen tussen de bloedgroepen. Daarom sta hier eerst stil bij het fenomeen bloedgroepen. De zes bloedgroepen kennen ieder hun eigen doelstellingen en onderscheiden landelijke organisatievorm. Hierbij zij opgemerkt dat niet alle verenigingen uit deze landelijke verbanden bij IFES zijn aangesloten. Deze verenigingen worden in de voetnoten vermeld. Het is de wens van IFES dat deze verenigingen zich te zijner tijd bij IFES zullen aansluiten. De bloedgroepen zijn: De Alpha-verenigingen in de HBO-steden die een integraal onderdeel zijn van IFES-Nederland; de landelijke studentenvereniging C.S.F.R. (Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato) die plaatselijke CSFR-disputen verenigt⁸; de Ichthus-verenigingen en de RSK die verenigd zijn in de landelijke Christelijke studentenverenigingen Ichthus; de GSV- en VGS-en verbonden in het landelijk contactorgaan gereformeerde studentenverenigingen L.C.G.S. dat recent werd omgedoopt tot VGS-Nederland⁹; C.S.R.-Delft en CSV Alpha (niet te verwarren met de HBO Alpha verenigingen) die samen met het niet bij IFES aangesloten S.S.R.-NU Utrecht het OZON (Overkoepelend Zuster Overleg Nederland) vormen; het landelijk platform PoINT dat een platform biedt voor vier theologie verenigingen waarvan er twee ook rechtstreeks lid zijn van IFES. Naast deze zes bloedgroepen sluiten zich ook steeds meer G-HBO verenigingen aan, die onderdeel zijn van de landelijke GHBO-loog vereniging¹⁰. Verder zijn er drie afzonderlijk bij IFES aangesloten groepen die niet behoren bij een landelijk verband. CURA (Christian Union Roosevelt Academy) Middelburg, is een internationale studentengroep met een eigen bestuur en onderdeel van de Roosevelt Academy. LUX Maastricht, ontstaan uit een fusie van Ichthus en Navigators die zich waarschijnlijk bij OZON zal aansluiten. En ten slotte Student.Point Amersfoort, zij neemt als netwerk een aparte positie in tussen al deze verenigingen. Dit netwerk komt uitgebreid aan de orde bij 'best practices'. De theologie verenigingen blijven in dit onderzoek vanwege hun eigenheid verder buiten beschouwing.

⁷ Voor verdere uitleg van de bloedgroepen zie verklarende woordenlijst.

⁸ Het dispuut Emèt Qenee in Eindhoven/Tilburg is niet bij IFES aangesloten.

⁹ De VGS in Rotterdam en de VGS in Eindhoven zijn niet bij IFES aangesloten.

¹⁰ De G-HBO-verenigingen in Leeuwarden, Dronten, Utrecht en Den Haag zijn niet bij IFES aangesloten.

In onderstaand overzicht staan in de eerste drie kolommen de resultaten vermeld per bloedgroep. Tevens staan de totale studentenaantallen per bloedgroep aangegeven en het percentage van het totale aantal studenten. Deze aantallen zijn inclusief het aantal studenten van de verenigingen die niet bij IFES zijn aangesloten. Per bloedgroep bleken de resultaten per vereniging niet ver uit elkaar te liggen, met als uitzondering Ichthus Tilburg. Bij het onderzoek zijn alleen de bij IFES aangesloten verenigingen betrokken.

Naam vereniging/stad	Percentage zoekers en jong-gelovigen met een niet-christelijke achtergrond en hoe ze betrokken zijn geraakt bij de groep	# leden en %	# en % dlnrs miss enq ¹¹ .
7 Alpha-verenigingen	0 - 5%	285 8%	10 4%
C.S.R.-Delft	10% waarvan naar mijn inschatting 2% niet-kerkelijke achtergrond, 8% herintreders.	270 8%	35 14%
CSV Alpha Enschede	20%, waarvan 10% vanuit een niet-kerkelijke achtergrond en 10% herintreders	120 3%	1 0% ¹²
9 CSFR (1 niet lid IFES)	0-1%	770 22%	78 32%
10 Ichthus	0 – 5% Uitzondering Ichthus Tilburg 20%	710 20%	57 23%
8 G-HBO (4 niet lid van IFES)	0-1% (deels eigen schatting)	400 11%	1 0%
11 VGS/GSV (2 niet lid van IFES)	0-1%	855 24%	35 14%
Student.Point Amersfoort	20%, waarvan 5% met een niet-kerkelijke achtergrond, 15% herintreders	20 0,5%	0
LUX Maastricht	10%	50 1,5%	10 4%
CURA Middelburg	0%	15 0,5%	8 3%
ISM (internationaal studentenwerk)	30-50%		n.v.t.
Geen lid van IFES			8 3%
50 verenigingen waarvan er 7 verenigingen met circa 250 leden (nog) niet bij IFES zijn aangesloten.		3495	243

Als we kijken naar de resultaten dan is er geen enkele VGS- of CSFR-groep die niet-kerkelijke studenten weet te bereiken en te betrekken bij de vereniging, behalve een enkele keer als iemand via een relatie met een lid tot de vereniging toetreedt. Via Ichthus komt er regelmatig iemand tot geloof, waarbij Ichthus Tilburg hier uitspringt met 1 zoeker of jong-gelovige op de 5 leden. Verder

¹¹ Gemakshalve staat hier alvast het aantal respondenten en het percentage per bloedgroep vermeld wat de digitale enquête missionaire toerusting van Adrian Boogaard invulde. Deze enquête komt in de volgende alinea aan de orde.

¹² Deze enquête is alleen naar de IFES-vertegenwoordiger gestuurd en door haar beantwoord omdat deze vereniging de email adressen niet rechtstreeks aan IFES beschikbaar stelt.

vallen de OZON-verenigingen op. CSV Alpha telt 20% zoekers en jong-gelovigen en LUX en C.S.R.-Delft 10%. Het verschil in percentage jong-gelovigen betrokken bij het internationale studentenwerk ISM is groot. Het aantal niet-kerkelijke internationale studenten dat in Nederland tot geloof komt is veel groter dan het aantal Nederlandse studenten dat via de Nederlandse verenigingen tot geloof komt.

De enquête naar missionaire toerusting (zie bijlage 3) levert de volgende cijfers op:

Van onze vereniging zijn studenten lid die vanuit een niet-christelijke achtergrond tot geloof zijn gekomen	34%
Meer dan 5% (1 op 20) van onze leden zijn vanuit een niet-christelijke achtergrond tot geloof gekomen	6%
Op onze vereniging zijn zoekers (studenten met levensvragen of die meer willen weten over het christelijk geloof) welkom	45%
Meer dan 5% van de studenten die onze verenigingsactiviteiten bezoeken zijn zoekers	12%
Geen van bovenstaande antwoorden zijn op mijn vereniging van toepassing	36%

Hoewel de cijfers zich moeilijk laten vergelijken om harde conclusies aan te verbinden geven de leden van de verenigingen een vergelijkbaar beeld m.b.t. het aantal jong-gelovigen en zoekers op hun vereniging als de studentenwerkers. De 6% die aangeeft dat er meer dan 5% van de leden vanuit een niet-christelijke achtergrond tot geloof zijn gekomen zijn van C.S.R.-Delft, Ichthus en LUX. Bij de digitale enquête wordt de categorie zoekers apart gedefinieerd, in de vragenlijst worden die duidelijk gerekend bij de niet-kerkelijke groep die participeert in de vereniging. Mogelijk worden bij de zoekers in de digitale enquête ook verenigingsleden met een christelijke achtergrond met veel vragen gerekend.

We kunnen uit beide onderzoeken concluderen dat vooral bij Alpha, Ichthus, C.S.R.-Delft en CSV Alpha en LUX jong-gelovigen op de vereniging zitten. De 22 meest missionair succesvolle verenigingen zijn allen bij IFES aangesloten en tellen in totaal zo'n 1465 leden (voorjaar 2012). Dat is 45% van het totale aantal van 3250 leden van de 43 bij IFES aangesloten verenigingen.

Helaas zijn er geen kwantitatieve gegevens bekend uit eerdere jaren. Mijn indruk is wel dat er eind jaren negentig, toen ik bij IFES kwam werken, veel minder Nederlandse studenten tot geloof kwamen dan nu uit dit onderzoek naar voren komt.

2.2 Het missionaire resultaat van studentenverenigingen vergeleken met kerken

Het missionaire resultaat van studentenverenigingen kan moeilijk vergeleken worden met dat van kerken en kerkplantingen. De studentenwereld is een hele eigen wereld met eigen kansen en mogelijkheden als het gaat om missionair werk. Toch geeft enig inzicht hierin wel antwoord op de vraag wat we menselijker wijs mogen verwachten of er in Nederland nog Nederlanders tot geloof kunnen komen.

Gelijktijdig met mij is Alrik Vos bezig met onderzoek naar het missionaire resultaat van kerken. Ik geef hier een samenvatting van zijn nog niet gepubliceerde gegevens¹³. Deze cijfers dienen slechts

¹³ Deze gegevens heb ik van Alrik Vos, ook student bij Paas, per email verkregen.

ter indicatie en geef ik hier weer zonder verdere verantwoording. Daarvoor is het wachten op publicatie van het onderzoek van Vos.

In de gemiddelde Protestantse Kerk in Nederland ligt het aantal nieuwe toetreders (zonder enige kerkelijke achtergrond) onder de 1%. Wanneer we de herintreders (wel kerkelijk opgegroeid, maar daarvan los gekomen en zij sluiten zich nu weer aan bij een kerk) hierbij optellen schat Vos dat het totaal ergens tussen de 1% en 5% ligt. De meeste nieuwe toetreders en herintreders worden niet door kerkelijke activiteiten bereikt, maar doordat ze een relatie krijgen met een christen.

Zelf deed Vos onderzoek onder 144 kerken behorende bij de CGK/GKV/NGK. Deze 144 kerken met 57692 leden voegen jaarlijks 60 volwassenen en 11 kinderen 'uit de wereld' toe aan hun kring (1 op 812), en verwelkomen 31 herintreders met 12 kinderen (1 op 1342 leden), bij elkaar opgeteld dus minder dan 1%. De kerken die bovengemiddeld hoog scoren zijn bijna allemaal werkzaam onder asielzoekers.

Voor de kerkplantingen lijken andere cijfers te gelden. Vos heeft halverwege zijn onderzoek van 5 kerkplantingen de gegevens ontvangen. Hij verwacht nog van 10 andere kerkplantingen gegevens. De vijf kerkplantingen hebben met elkaar 511 leden/betrokkenen (inclusief kinderen, net als bij de oudere kerken). De afgelopen 5 jaar (in de praktijk is dit minder want 2 kerkplantingen komen uit 2009 en 2011), zijn daar 19 niet-kerkelijken door middel van belijdenis toegetreden, 63 niet-kerkelijken door middel van belijdenis en volwassendoop, samen hadden zij 12 kinderen (17% van het aantal leden van de gemeenten is dus jong-gelovig uit een niet-kerkelijke achtergrond). Verder zijn er 62 herintreders toegetreden tot deze kerken met 5 kinderen (13%, samen dus 30%). Daarnaast bereiken deze 5 kerkplantingen jaarlijks 195 volwassen niet-kerkelijken en 135 kinderen, in die zin dat die minimaal een keer per maand het Woord horen.

Deze cijfers zijn voorlopig, maar hieruit kunnen we wel concluderen dat er Nederlanders anno 2012 tot geloof komen. In de studentenwereld doen de verenigingen met een missionaire doelstelling het zo slecht nog niet. Wel kunnen we gezien het missionaire resultaat van kerkplantingen onderzoeken hoe het missionaire resultaat voor studenten menselijkerwijs gesproken verbeterd kan worden.

2.3 Kwantitatieve analyse van het missionaire resultaat van de studentenverenigingen

In deze paragraaf wil ik de missionaire resultaten van de studentenverenigingen in een breder kader plaatsen om zo meer inzicht te geven in de studentenwereld van Nederland. In deze paragraaf wordt vooral cijfermateriaal verzameld. De droom van IFES 'dat elke (internationale) student kennismaakt met de blijde boodschap van het Evangelie en dat zij als christenstudent en afgestudeerde Jezus navolgen in de maatschappij waarin zij leven' roept namelijk een aantal kwantitatieve vragen op die ik in deze paragraaf wil beantwoorden:

1. Hoeveel studenten zijn er in Nederland?
2. Hoeveel christenstudenten zijn er in Nederland?
3. Hoeveel georganiseerde christenstudenten zijn er in Nederland?

2.3.1 Studenten aantallen in Nederland

Dit onderzoek richt zich op studenten, hier versta ik onder jongeren die studeren aan een instelling van het Hoger Beroeps Onderwijs (HBO) of het Wetenschappelijk Onderwijs (WO). In het studiejaar 2010-2011 stonden er in Nederland 620.000 studenten ingeschreven in het hoger onderwijs¹⁴. Dit betekent dat in 2010 40% van de jongeren in de leeftijd van 18 – 25 jaar deel nam aan het hoger onderwijs¹⁵. Dit is dus relatief een flinke groep jongeren in Nederland! In 2000 stonden er nog 467.000 studenten ingeschreven¹⁶. Een stijging dus van 33%. De verwachting is dat de groei van het aantal studenten doorzet tot 2020 en dan stabiliseert tot licht zal afnemen. In 2010-2011 studeren er 240.000 aan een universiteit¹⁷ en 380.000 op een HBO, in totaal dus 620.000 studenten.

2.3.2 Aantal christenstudenten in Nederland

Er zijn diverse onderzoeken die iets zeggen over het aantal studenten in Nederland met een christelijke achtergrond. In deze paragraaf bespreek ik er een aantal. Een onderzoeksrapport uit 2011 'Jongeren en hun geloof' van Forum, het instituut voor multiculturele vraagstukken¹⁸ vermeldt dat 13% van de jongeren tussen de 18 en 24 jaar regelmatig naar een kerk gaan. Om een completer beeld en zicht te krijgen op de rol van diverse kerken en IFES als organisatie die graag arm van de kerk in de studentenwereld wil zijn, neem ik hier over wat daar gezegd wordt over het aantal christenen in Nederland¹⁹. Van de jongeren (van 18 tot 24 jaar) noemt circa de helft zich gelovig: 21% noemt zich rooms-katholiek, 5% Nederlands-hervormd, 5% gereformeerd, 3% PKN, 7% islam, 6% anders en bezoekt 13% regelmatig een kerk. Uit een onderzoek via internet van het NRC²⁰ onder 1.050 studenten in 2010, overigens geen representatieve steekproef omdat studenten zelf konden kiezen een dergelijke web-enquête in te vullen, kwamen vergelijkbare resultaten. Vijftien procent van de studenten in het NRC-onderzoek heeft een protestants-christelijke levensbeschouwing. Het merendeel van de respondenten uit het NRC-onderzoek participeert niet actief in een kerk of geloofsgemeenschap: slechts 17 procent gaat vaker dan twee keer per jaar naar het gebedshuis of de kerk. Dit sluit aan bij een grondig onderzoek in Tilburg dat in opdracht van de studentenkerk werd uitgevoerd. Dit onderzoek geeft aan dat 15% van de studenten wel eens naar een kerk gaat²¹. Hierbij wil ik opmerken dat verschillende onderzoekers vinden dat religiositeit onder Nederlanders op een andere manier onderzocht dient te worden. Namelijk door te kijken naar religieus profiel of naar waardeoriëntaties in plaats van kerklidmaatschap of ervaren verbondenheid met kerkelijke

¹⁴ <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2010/01/13/meer-studenten-dan-vorig-jaar.html>

¹⁵ http://www.trendsbeeld.minocw.nl/grafieken/3_1_1_3.php

¹⁶ <http://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Hoger+onderwijs>

¹⁷ <http://www.vsnu.nl/Media-item/Forse-instroom-studenten-zet-voort-in-2010.htm>

¹⁸ <http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Jongerenenhangeloof.pdf>

¹⁹ De bekende kwantitatieve onderzoeken zoals *God in Nederland* (Dekker, Bernts & De Hart, 2007), *Godsdienstige veranderingen in Nederland* (Becker en De Hart, 2006), *Religie aan het begin van de 21ste eeuw* (Smeets, 2009) van het CBS en het rapport van de WRR *Geloven in het publieke domein* (van de Donk e.a., 2006) geven allemaal wat andere cijfers door verschillen in vraagstelling en methode. Duidelijk is echter dat onkerkelijkheid de laatste decennia is toegenomen en een minderheid van de huidige Nederlandse bevolking is aangesloten bij een kerkgenootschap (Sengers, 2008). Volgens cijfers van het CBS (2009) rekent 58% van de bevolking van 18 jaar en ouder zich in 2008 tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering en 42% noemt zich onkerkelijk. In 1960 noemde 18% zich onkerkelijk en in 1990 38%.

²⁰ Dormans, S. *Een wereld van grote verschillen*, 2010

<http://retro.nrc.nl/W2/Lab/Profiel/Studenten/enquete.html>

²¹ <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=80608>, onderzoek wetenschapswinkel Tilburg voor de Maranatha studentenkerk.

gezindtes. Uit dergelijke onderzoeken blijkt dat er steeds meer religiositeit te vinden is buiten de christelijke kerkelijke instituties²². Er is een verschuiving naar een meer vrije, individuelere, 'postmoderne' manier van geloven. Ontkerkelijking betekent dus niet per definitie dat (christelijke) religiositeit ook afneemt en het niet-verbonden zijn aan een kerk zegt niet altijd iets over waardeoriëntaties en religieuze praktijken zoals bidden. We kunnen constateren dat de ontwikkeling van religie buiten de instituties om een belangrijke ontwikkeling is, ook onder jongeren. Dit is een interessant gegeven voor christelijke studentengemeenschappen en ons onderzoek.

Kortom, als 15% van de studenten een christelijke levensoriëntatie heeft, zijn dit 93.000 studenten. Van hen zal een veel kleiner deel actief christen zijn, dat wil zeggen studenten die regelmatig bidden, de bijbel lezen en betrokken zijn bij een christelijke studentenvereniging en/of een christelijke kerk of gemeente.

2.3.3 Aantal georganiseerde christenstudenten in Nederland

Als we het hebben over het aantal georganiseerde christenstudenten dan reken ik daar onder de leden van: de bij IFES aangesloten verenigingen; de Navigators Studentenverenigingen (NSV); een aantal losse christelijke verenigingen; het werk van StudentLife Agapè en van het Studentenpastoraat.

- De bij IFES aangesloten verenigingen tellen 3250 leden²³. Voor IFES als vereniging is dit aantal de afgelopen tien jaar constant gebleven. Tegenover het verlies aan ledental bij de HBO-tak Alpha (circa 900 in 2003 naar een kleine 300 in 2012, waarvan 80 in Zwolle en 120 in Ede) en bij diverse Ichthus groepen, stond een aanwas door het toetreden van nieuwe VGS/GSV- en G-HBO-verenigingen.
- Bij de Navigator studentenverenigingen zijn een kleine 2500 studenten aangesloten²⁴.
- Bij het studentenwerk van het oecumenisch georiënteerde Studentenpastoraat zijn volgens een KASKI rapport uit 2009 circa 1500 studenten betrokken²⁵.
- Bij het werk van StudentLife Agapè waren in 2011 zo'n 25 studentenleiders en 50 studenten betrokken²⁶.
- Verder zijn er een aantal losse verenigingen als S.S.R.-NU (deze nog niet eerder genoemde vereniging telt naar mijn inschatting zo'n 100 leden) en diverse G-HBO-verenigingen met in totaal naar mijn inschatting zo'n 350 aangesloten studenten.

Kortom op basis van ledenaantallen op de sites van de diverse verenigingen zijn er circa 7500 studenten betrokken bij specifiek christelijk studentenwerk. Volgens een onderzoek van studenten.net zijn er 6.000 (15,8% van 38000, het totale aantal georganiseerde studenten)

²² Dekker, G. en H.C. Stoffels, *Godsdienst en samenleving. Een introductie in de godsdienstsociologie*. Kampen, Kok, 2009.

²³ <http://www.ifes.nl/overzicht> en websites van de verenigingen

²⁴ <http://www.navigators.nl/steden>

²⁵ Jong, de G., *Spiritualiteit van dertigers en veertigers, Kwantitatief onderzoek voor Kerk zonder Grenzen*, Nijmegen: KASKI, 2010.

²⁶ Jaarverslag Agapè 2011.

aangesloten bij een christelijke studentenvereniging²⁷. Hierbij wordt als bron de Nationale Onderwijsgids genoemd. Ik kon helaas niet achterhalen waarop dit aantal gebaseerd is.

De stijging van het totale aantal studenten in Nederland van 467.000 naar 620.000 in de afgelopen tien jaar, heeft zich niet vertaald in groei bij de traditionelere verenigingen als CSFR, Ichthus en VGS/GSV (deels aangesloten bij IFES). Het aantal aangesloten leden bij IFES is in absolute aantallen redelijk constant gebleven door de toetreding van nieuwe leden. In dezelfde periode zijn de Navigator verenigingen wel sterk gegroeid van circa 500 leden in 2000) naar een kleine 2500 leden in 2012. Bij de bespreking van 'best practices' zal ik hierbij stil staan.

Uit deze kwantitatieve gegevens kunnen we afleiden dat 1,1% van de studenten georganiseerd is in christelijke studentenverenigingen, waarvan 0,5% is aangesloten bij IFES.

2.4 Welke studenten zijn bij IFES aangesloten?

Bij het ontwikkelen van een missionaire strategie door IFES, is het van belang om te kijken *welke* studenten momenteel bij IFES zijn aangesloten. Hierbij spelen een aantal demografische factoren een zeer grote rol.

Wat bij het 'organiseren' van studenten een belangrijke rol speelt is hun woonsituatie. Mijn inschatting voor de christelijke studentenverenigingen is dat gemiddeld 90% van de studenten die lid zijn van een christelijke studentenvereniging op kamers wonen. Mijn verwachting is dat dit voor IFES-verenigingen vergelijkbaar is met de Navigators, maar hier heb ik geen navraag naar gedaan bij NSV. Het percentage verenigingsleden dat uitwonend is, is dan weer hoger voor universiteitsstudenten en lager voor HBO-studenten. De meeste HBO-opleidingen zijn immers binnen een redelijke reisafstand voor de meeste studenten bereikbaar. De woonsituatie van studenten is echter belangrijk als we het hebben over missionaire initiatieven om niet-kerkelijke studenten te bereiken met het Evangelie. Studenten die studeren en op kamers gaan hebben andere behoeften en mogelijkheden dan studenten die thuis wonen en dagelijks op en neer reizen voor het volgen van onderwijs. Precieze landelijke cijfers over de verhouding uitwonend en thuiswonend heb ik echter niet kunnen vinden. Plaatselijk zijn er bij de burgerlijke gemeenten wel cijfers bekend. Zo vermeldt een onderzoek voor het jaar 2011 in Utrecht dat er 68.379 studenten zijn ingeschreven aan de WO- en HBO-instellingen in Utrecht. Het onderzoek schetst het volgende profiel: 'De gemiddelde Utrechtse student is 22 jaar en zit in het derde jaar van de studie. Van de studenten woont 44% nog in bij ouders en is 88% alleenstaand (met of zonder huisgenoten).'²⁸ In Groningen liggen deze verhoudingen anders. Van de 32.700 studenten woont er volgens een onderzoek van het bureau Onderzoek en Statistiek Gemeente Groningen 82% niet meer thuis²⁹. In Amersfoort studeren er nu circa 4.000 studenten³⁰, van hen woont een kwart op kamers in Amersfoort.³¹ Maar mijn ervaring is dat er ook veel studenten in Amersfoort wonen, die elders studeren.

²⁷ http://www.studenten.net/studieleven/verenigingen/18220/christelijke_studentenverenigingen_groeien

²⁸ <http://tekstversie.utrecht.nl/CoRa/BGS/Bijlagen/2011/Juli%2011/StudentenWoonMonitor%20Utrecht%202011%20def.%2006.2011.pdf>

²⁹ <http://www.os-groningen.nl/images/stories/rapport/Studentenhuisvesting2009.pdf>

³⁰ <http://www.amersfoort.nl/docs/bis/college/besluiten/2008/week%2027/2793069%20-%20Beantwoording%20vragen%20JA%20inzake%20aanstaand%20vertrek%20HU%20Amersfoort.pdf>

³¹ <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?id=169911>

Het is van belang een voor de plaats toegesneden strategie te ontwikkelen hoe niet-kerkelijke studenten bereikt kunnen worden. Hierin zal voor de keuze van de activiteiten de woonsituatie van HBO- en WO-studenten moeten worden meegenomen. Thuiswonende studenten hebben meestal al een sociaal netwerk dan bijvoorbeeld eerstejaars studenten die op kamers gaan. Daarom denk ik dat de christelijke studentenverenigingen vooral studenten die op kamers wonen weten te trekken en nauwelijks studenten die thuis wonen.

Mijn verwachting is dat het aantal thuiswonende studenten de komende jaren verder zal toenemen. Dit heeft te maken met de groei van het online onderwijs. Het aantal studenten dat niet meer naar de universiteit of hogeschool reist, maar online studeert zal groeien. Dat biedt geheel eigen uitdagingen aan studentenorganisaties die vooral studenten op kamers weten te bereiken. Gegevens voor Nederland heb ik niet kunnen vinden. Amerikaans onderzoek³² voorspelt dat het aantal studenten dat traditioneel colleges volgt jaarlijks met ruim 20% zal dalen. Het aantal studenten dat zowel traditionele colleges als online colleges volgt ('blended learning'), stijgt over dezelfde periode met ruim 10%. Het aantal studenten dat alleen online de studie volgt, groeit echter het sterkst. Zo is de verwachting voor de VS dat binnen 5 tot 10 jaar de helft van het aantal 'secondary' studenten geheel online de studie volgt. Nu denk ik dat het voor Nederland mogelijk minder snel gaan, toch zal deze verandering hoe studenten onderwijs volgen effect hebben voor het studentenwerk.

Een ander aspect in het zich laten organiseren van studenten is de beschikbare tijd die studenten (denken te) hebben naast hun studie. Door de inperking van de studiebeurs is er een flink aantal studenten met een betaalde bijbaan. Het onderzoeksbureau van de LSVb (landelijke studentenvakbond) vermeldt in een rapport in 2008 dat 73% van de studenten inkomsten uit werk heeft³³. Volgens studenten.net had in februari 2012 circa 69% van de studenten een bijbaan. Meer dan de helft van hen werkt in de horeca (54%, vaak op de avonden) of retail (19%, overdag, maar veelal ook op koopavonden en in de weekenden)³⁴.

De toegenomen studiedruk, onder andere door de langstudeerboete, heeft ook effect op de organisatiegraad van studenten. Zo vermeldt de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) dat het aantal studenten dat zich aansluit bij een studentenclub in absolute aantallen al jaren licht stijgt. Echter doordat er meer mensen studeren, is er dus sprake van een relatieve daling van het aantal georganiseerde studenten. Volgens het LKvV is gemiddeld 8% van alle studenten in het hoger onderwijs lid van een vereniging. Volgens studenten.net zijn er 38.000 studenten aangesloten bij een studentenvereniging oftewel 6% van de totale studentenpopulatie. Volgens de LKvV willen studenten wel lid worden van een vereniging, maar schuwen zij fulltime bestuursfuncties. Dat heeft volgens de organisatie te maken met de langstudeermaatregel. Studenten die vanaf het collegejaar 2012-2013 meer dan een jaar vertraging oplopen tijdens hun bachelor- of masterstudie moeten 3000 euro extra collegegeld betalen³⁵. Door de inperking van de studiebeurs en de langstudeerboete is het

³² <http://campustechnology.com/articles/2011/01/26/online-learning-set-for-explosive-growth-as-traditional-classrooms-decline.aspx>

³³ <http://rianhagebeuk.nl/wordpress/wp-content/uploads/2012/01/PDF-Financiele-situatie-studenten-2008.pdf>

³⁴ http://www.studenten.net/carriere/carriere_nieuws/12556/minder_studenten_werken_naast_hun_studie

³⁵ <http://www.depers.nl/binnenland/596745/lets-meer-leden-studentenverenigingen.html>

studieklimaat ook zakelijker geworden en zijn studenten meer gericht op de voortgang van hun studie.

2.5 Samenvatting en conclusie

Uit dit onderzoek in de studentenwereld blijkt dat verenigingen van Alpha en Ichthus en C.S.R.-Delft, CSV Alpha Enschede en LUX Maastricht tussen de 5% en 20% zoekers en jong-gelovigen als lid hebben. De hypothese uit hoofdstuk 1, gebaseerd op mijn observatie dat ik nauwelijks niet-kerkelijke studenten tegenkom bij de IFES-verenigingen, is daarmee voor bovenstaande verenigingen verworpen. Wel kennen CSFR-dispunten, VGS/GSV- en G-HBO-verenigingen vrijwel geen jong-gelovigen, terwijl meer dan helft van de studenten die bij IFES zijn aangesloten lid is van één van deze verenigingen.

De christelijke studentenverenigingen met circa 7500 leden, dit is zo'n 1,1% van het totale aantal van 620.000 studenten, trekken vooral universitaire studenten die op kamers wonen. De verwachting is dat het aantal studenten op kamers op termijn zal gaan dalen.

Door de hogere studiedruk en meer betaalde bijbaantjes zullen minder studenten actief worden naast hun studie. Christenstudenten zullen minder tijd hebben om naast hun studie en vereniging nieuwe missionaire activiteiten op te pakken. En mijn verwachting is dat dit ook een negatieve invloed zal hebben op het aantal niet-kerkelijke studenten dat tijd wil nemen om zich te oriënteren op levensvragen. Als zij dat wel willen dient dit aangeboden te worden in een korte overzienbare tijdspanne.

Hoofdstuk 3 Verklaringen voor het gebrek aan missionair resultaat

3.0 Inleiding

In dit hoofdstuk sta ik stil bij het ontbreken van missionair resultaat van de IFES-verenigingen en hoe dit is te verklaren. In 3.1 worden de interne oorzaken geanalyseerd wat het ontbreken van missionair resultaat kan verklaren. In 3.2 komen de externe oorzaken aan de orde. Ten slotte ga ik in op het eigene van het studentenwerk en van IFES in het bijzonder, en hoe dit het missionaire werk van IFES beïnvloedt.

3.1 Interne factoren die het ontbreken van missionair resultaat verklaren

3.1.1 Ontbreken van dieper gaande contacten met studiegenoten

Vrijwel alle studentenwerkers geven als belangrijkste verklaring voor het gebrek aan missionair resultaat dat verenigingsleden relatief weinig dieper gaande relaties en contacten hebben met niet-kerkelijke studiegenoten of bekenden. Later zullen we zien dat juist deze relaties cruciaal zijn voor niet-kerkelijk om op de weg gezet te worden om te onderzoeken of het christelijk geloof voor hen betekenis kan hebben. Door het ontbreken van deze diepergaande contacten gebeurt het niet zo vaak dat christenstudenten wel eens over levensvragen of over het christelijk geloof spreken met hun studiegenoten. Dit komt deels doordat veel studenten redelijk beschermd zijn opgevoed onder andere door het volgen van gereformeerd of reformatisch onderwijs, waardoor zij voordat zij student werden niet op een natuurlijke manier hun leven en geloof hebben leren delen met niet-kerkelijke leeftijdsgenoten.

Daarnaast neemt het aantal contacten van christenstudenten met medestudenten nog eens af gedurende hun studententijd. Dit blijkt uit een digitale enquête die werd gehouden ter voorbereiding op het IFES-meerjarenbeleidsplan 2009-2013. Uit deze enquête die door ruim 500 studenten, uit de verschillende bloedgroepen, werd ingevuld kwam het volgende naar voren. De eerstejaars studenten hebben 3 tot 5 vriendschappen met niet-kerkelijke studenten, een enkele nog thuis, maar ook onder eerstejaars studiegenoten. Echter door taken als bijvoorbeeld kringleider en bestuur lopen hun contacten buiten de vereniging sterk terug in hun tweede en derde verenigingsjaar. Veel verenigingsleden zijn met bijbelstudiekring, commissiewerk, ledenvergaderingen, jaargroep-maaltijden en verjaardag-borrels al snel drie tot vier avonden per week druk met de vereniging. Aan het eind van de studie nemen de contacten weer toe. Soms door gezamenlijke stage en afstudeerprojecten, soms doordat men wat uitgekeken is op de vereniging of dat men meer aan de slag wil met getuige-zijn³⁶.

³⁶ Rapportage 'Denktank Meerjarenbeleidsplan 2009-2014'. Interne uitgave IFES-Nederland 2009.

De enquête missionaire toerusting (zie bijlage 3) leverde van 243 respondenten bij de vraag naar vriendschappelijke contacten met niet-christenen de volgende resultaten op:

Heb ik niet en heb daar ook geen interesse in	0%
Heb ik niet, maar zou het wel willen, ik weet alleen niet hoe	4%
Heb ik niet, ik sta er wel open voor, maar het heeft geen prioriteit	19%
Heb ik wel, maar ik zie dit niet als mogelijkheid om hen te laten zien wie Jezus voor mij is	6%
Heb ik wel, maar ik vind het lastig om hen te laten zien wie Jezus voor mij is	58%
Heb ik wel en ik heb er geen moeite mee om hen te laten zien wie Jezus voor mij is	20%
Geen van bovenstaande antwoorden zijn op mij van toepassing	3%

Deze enquête geeft meer kleur aan datgene wat de studentenwerkers aangeven. Ruim driekwart van de respondenten geeft aan wel contacten te hebben, de meesten vinden het echter lastig in die contacten te laten zien wie Jezus voor hen is. Dit is mogelijk een logisch gevolg van de initiële vraag in de email aan de student of die wil meewerken aan een enquête over missionaire toerusting. Studenten zullen eerder geneigd zijn de tijd te nemen om een dergelijke enquête in te vullen, als zij al enige behoefte ervaren rond missionair werk. 20% geeft aan geen moeite te hebben met te laten zien wie Jezus voor hen is. Dit cijfer sluit aan bij de (niet onderzochte) stelling van Lindsay Brown, voormalig algemeen secretaris van de IFES (internationaal) en nu evangelisatieconsulent voor de IFES, dat 1 op de 5 studenten de gave heeft van evangelist. Dat wil zeggen dat studenten op een natuurlijke manier gemakkelijk het gesprek op het christelijk geloof brengen. Dit geeft wel aan dat er potentieel veel niet-kerkelijke studenten via contacten met studiegenoten in aanraking kunnen komen met het christelijk geloof.

Voor het gebrek aan echte contacten worden door de studentenwerkers verschillende verklaringen gegeven, die ook afzonderlijk bijdragen aan het gebrek aan missionair resultaat. Hier sta ik in de volgende paragrafen bij stil.

- De verenigingen en hun leden zijn sterk naar binnen gericht
- De leden van verenigingen zijn allereerst met hun eigen persoonlijke geloofsontwikkeling bezig
- De verenigingen zijn zelf zendingsveld
- Verenigingen hebben geen missionaire doelstelling
- Verenigingen stellen lidmaatschapseisen

3.1.2 Naar binnen gerichtheid

De cultuur van de meeste IFES-verenigingen is behoorlijk gesloten. Soms letterlijk: zo staat op de deur van de gezamenlijke sociëteit van de GSV en ATV Groningen: 'besloten vereniging'. Er is vaak sprake van een sterke eigen verenigingscultuur. Op zich hoeft dit geen probleem te zijn. Een deel van de studenten, denk aan de Corpora in de universiteitssteden, spreekt een sterk onderscheiden studentencultuur juist aan, maar de verenigingen zijn, behalve tijdens de eerste maand van het studiejaar, vaak niet gericht op nieuwkomers. Dit heeft als gevolg dat als er al eens mensen uitgenodigd worden en meekomen, of spontaan bij een verenigingsactiviteit naar binnen lopen, zij zich al snel buitengesloten voelen. Verder is de verenigingscultuur christelijk. Er wordt christelijk jargon gebezigd en interne grappen gemaakt. Het programma draait vooral om (discussie over) christelijke thema's. Een korte rondgang op de websites van CSFR-disputen maakt dit duidelijk. Zo organiseert het CSFR-dispuut 'Sola Scriptura' in Utrecht in 2011-2012 een cyclus van zeven lezingen over 'Krijgt rechtvaardigheid een kans?' met bijvoorbeeld een lezing over 'Een Joodse Visie op

Rechtvaardigheid'³⁷. Het Leidse CSFR-dispuut 'Panoplia' maakt melding van de lezing 'Rosenzweig en zijn uitleg van het Hooglied'³⁸. De meeste VGS-en noemen zelfs helemaal geen thema's op hun websites en volstaan met 'lezing'³⁹. Deze onderwerpen zal niet direct niet-kerkelijke studenten trekken of hun via de website op het idee brengen een dergelijke activiteit te gaan bezoeken. Dit is overigens ook niet het doel van deze verenigingen, we komen hier later nog op terug. De websites van Ichthus en Alpha hebben meer een open uitstraling waarbij iedereen zich welkom kan weten. Gezelligheid, vriendschap en Bijbelstudie zijn hier veel gebezigde termen wat breder kan aanspreken dan alleen christenstudenten.

Een aantal studentenwerkers merkt op dat de houding bij diverse verenigingen is dat ze in de eerste plaats studentenvereniging zijn en op de tweede plek komt dat ze christelijk zijn. Specifieke bloedgroepen worden hier niet genoemd, mijn indruk is dat dit vooral geldt voor de VGS/GSV- en G-HBO-verenigingen, maar dit geluid heb ik ook wel gehoord bij Ichthus verenigingen.

Verder wonen bij diverse verenigingen de leden bij elkaar in 'kasten' of 'verenigingshuizen'. Een uitschieter hierin is de VGST. In een gesprek met het bestuur gaven zij aan dat meer dan 90% van de VGST-leden, met 3 tot 5 leden in een verenigingskast woont. Overigens biedt dit ook missionaire kansen. In hoofdstuk 5.3.3 zullen we hier nog een mooi voorbeeld van zien.

De landelijke verbanden als Alpha, CSFR, Ichthus en VGS/GSV versterken de interne gerichtheid. In deze wat 'zwaarder' georganiseerde landelijke verbanden zijn vooral ouderejaars en oud-bestuursleden actief. Hoewel de inzet hiervoor heel vormend kan zijn en de landelijke verbanden veel gezelligheid en ontmoeting bieden, is de blik hierbij opnieuw naar binnen gericht en wordt er veel tijd besteed aan landelijke beleidsvorming en overleg. Dit gaat ten koste van tijd en energie die ook in plaatselijk mentoraat/pastoraat, coaching, contacten met plaatselijke kerken en missionaire initiatieven gestoken had kunnen worden. Het is opvallend dat juist de verenigingen die veel jonggelovigen tellen (C.S.R.-Delft, CSV Alpha, LUX Maastricht en Student.Point) deel uit maken van een 'licht georganiseerd' landelijk verband OZON of alleen bij IFES zijn aangesloten. Vanuit missionair oogpunt zijn de landelijke verbanden veel meer een belemmering dan een stimulans voor het missionaire werk wat zich vooral plaatselijk afspeelt. Ervaring leert dat als IFES deze landelijke verbanden en de cultuur en de bijhorende structuren ter discussie ter stelt dat dit enkel verwijdering geeft ten opzichte van IFES. Daarom doet IFES er goed aan daar voorlopig geen energie in steken, maar zich vooral te richten op het plaatselijk studentenwerk waar wel missionaire mogelijkheden liggen.

Ten slotte heeft de interne gerichtheid nog een effect. Door de IFES-conferenties en de missionaire wind die door de kerken waait zijn er best individuele studenten die met getuige-zijn en evangelisatie aan de slag willen. Zij geven hier dikwijls invulling aan door hun aandacht en energie primair op hun vereniging te richten en zwengelen bijvoorbeeld een discussie aan over gesloten cultuur van de vereniging. Dit vindt meestal nauwelijks weerklank. Dat leidt ertoe dat het missionaire elan van deze studenten, die wel naar buiten gericht willen zijn, kan wegebben. Daarom wordt in 6.2 juist

³⁷ <http://www.sola-scriptura.nl/lezingen>

³⁸ <http://www.panoplia.nl/pagina.php?id=9>

³⁹ <http://csfr.nl/> en <http://vgs-nederland.nl/vereniging/>

aanbevolen deze enthousiaste studenten te stimuleren hun energie te steken in missionaire initiatieven. De casus in 5.5 geeft een mooi voorbeeld waar dat toe kan leiden.

3.1.3 'Tijdens de verbouwing gesloten'

Een van de studentenwerkers geeft aan: 'Het merendeel van de studenten heeft in deze levensfase nog 'de handen vol' aan zichzelf. Qua geloofsontwikkeling (wat geloof ik zelf eigenlijk? En hoe zit het dan met..? Enz.) als ook qua persoonlijke ontwikkeling en eigen identiteitsvorming. Dat maakt volgens mij dat ze gewoon eerst aan zichzelf werken en zichzelf willen leren kennen voordat ze met en vanuit het Evangelie afstappen op een niet-gelovige medestudent. In deze levensfase stellen studenten andere prioriteiten, denk bijvoorbeeld ook aan het vinden van een levenspartner'. Scholieren, komend uit meer traditionele kerken en reformatorische of gereformeerde scholen, sluiten zich samen met hun schoolvrienden aan bij verenigingen als CSFR of VGS/GSV. Zij doen dat lang niet altijd zozeer vanuit een christelijke motivatie, laat staan een missionaire. Dit alles leidt er toe dat christenstudenten meer met zichzelf en elkaar bezig zijn dan dat zij gericht zullen zijn op missionaire initiatieven.

Deze observaties sluiten aan bij wat Els van Dijk, directeur van de Evangelische Hogeschool, in haar boekje *De hunkerende generatie* signaleert. Zij geeft aan dat christenjongeren die zij ontmoet zelf hun christelijke identiteit moeten leren vormgeven. 'Voor velen biedt niet het christelijk geloof, maar de verschillende media de interpretatie kaders voor het dagelijks leven. Dat wordt nog eens versterkt doordat jongeren vandaag de dag bijna 24 uur per dag online zijn en moeten leren omgaan met het informatiebombardement. Er is gebrek aan concentratie en sprake van een losse seksuele moraal.'⁴⁰

Verder geeft zij aan dat christenjongeren niet alleen moeten loskomen van de leugens van deze wereld, maar ook van alles wat met God te maken heeft, maar is verworden tot een systeem, een keurslijf, een set van opgelegde normen en waarden en regels. Dit herken ik sterk bij wat er leeft bij de studenten die ik tegenkom, zij worstelen dikwijls met hun beeld van God. God is dan vaak een kritische god die nauwlettend zijn kinderen in de gaten houdt. Getuige-zijn en evangelisatie vinden deze studenten wel belangrijk, maar het wordt dikwijls nog een extra last die ze erbij krijgen of nemen. Op een dergelijke manier wordt het leven met God voor niet-kerkelijken er bepaald niet aantrekkelijker op.

De complexiteit van geloofsontwikkeling van studenten wil ik ook toelichten door wat De Kock, orthopedagoog, daarover zegt in zijn theologische masterscriptie⁴¹. De Kock verdisconteert actuele ontwikkelingen van modernisering en secularisatie van de samenleving in de religieuze identiteitsontwikkeling van christenjongeren⁴² in Nederland. Zijn bevindingen zijn illustratief voor datgene wat studentenwerkers signaleren van wat er speelt rond het zoeken naar identiteit van de studenten die lid zijn van een christelijke studentenvereniging.

⁴⁰ Dijk, van drs. E.J., *De hunkerende generatie. De leefwereld van jongeren*. Uitgeverij De Banier, 2011

⁴¹ Kock, de A., *Religieuze identiteitsontwikkeling en -vorming van christenjongeren in een moderne context*. Scriptie ter afsluiting van de Master "Religie en theologie: Godsdienst in de moderne wereld". Universiteit Utrecht, 2008. <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2008-0506-201814/UUindex.html>

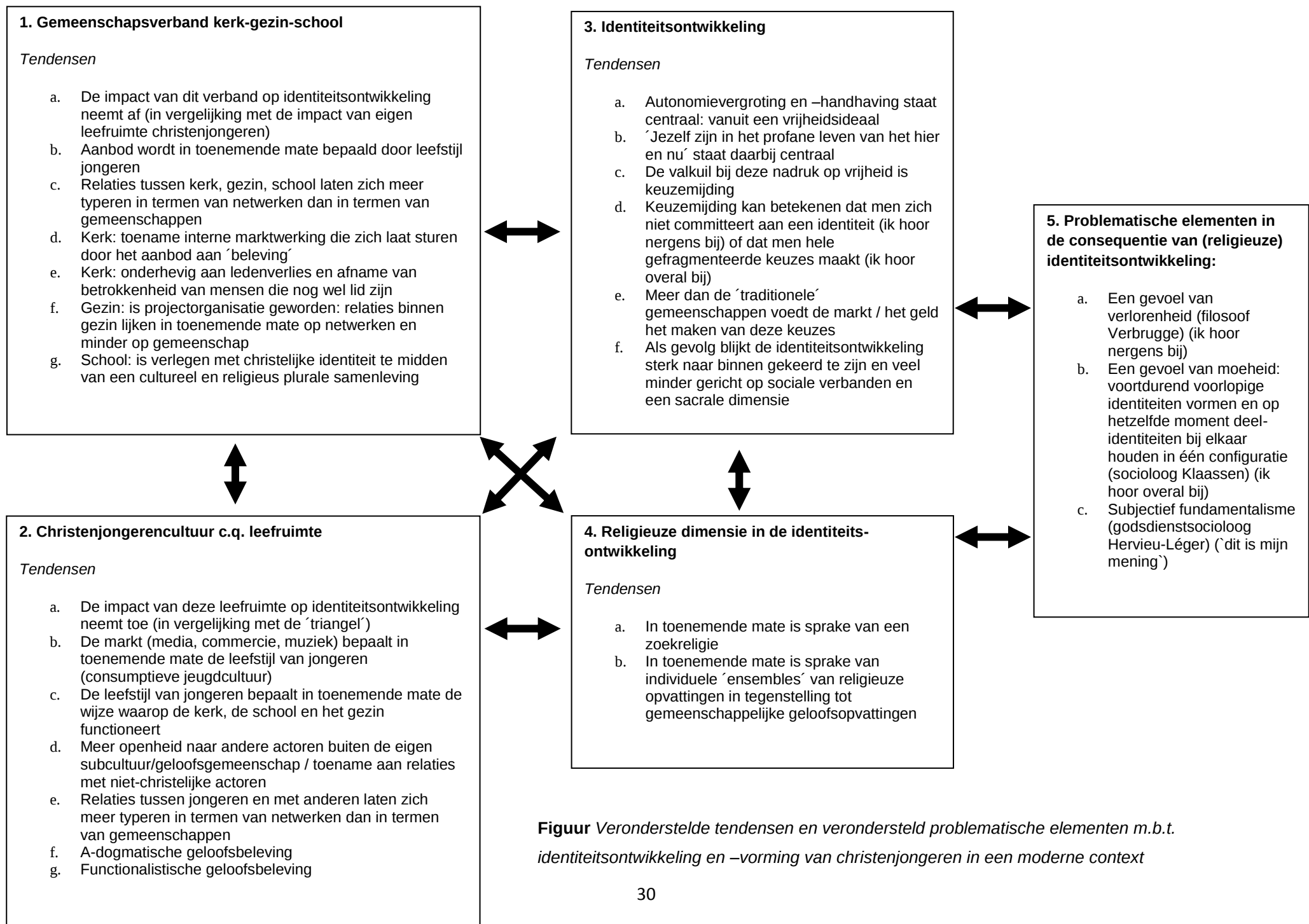
⁴² Onder christenjongeren wordt in het kader van dat onderzoek verstaan: jongeren in de leeftijd van 16 tot 22 jaar die opgroeï(d)en in een gezinssituatie waarbij de ouders verbonden zijn aan een kerk of gemeente en/of zij zelf verbonden zijn aan een kerk of gemeente, al dan niet dezelfde.

De Kock geeft daarbij onderstaand figuur die ik onverkort overneem. Het beschrijft zeer compact en herkenbaar belangrijke thematieken. Ik licht er twee indicatoren uit die typerend zijn voor de (religieuze) identiteitsontwikkeling van christenjongeren en nauw verwant zijn met mijn onderzoeksvraag. In de eerste plaats is de jeugdcultuur in de 21ste eeuw veel minder dan vroeger verbonden met gemeenschappen zoals het gezin, de buurt of een kerkgenootschap. In plaats van de gemeenschap dicteren nu de markt en de media de cultuur, waarbij wordt ingespeeld op de vervulling van persoonlijke behoeften van jongeren. Meer dan vroeger is de jeugdcultuur gecentreerd op de kernwaarde “consumptie” en gericht op de eigen “behoeftevervulling”. Dit zal zeker ook voor niet-kerkelijke jongeren zo zijn en belangrijk om rekening mee te houden bij missionaire initiatieven.

Als tweede indicator noemt De Kock de veranderingen in geloofsopvattingen en geloofsbelevingen door jongeren. De geloofsbeleving van jongeren is a-dogmatisch en functionalistisch geworden. Dit heeft tot gevolg dat jongeren zich veel losser verbonden voelen met de geloofstraditie van het gezin en de kerk waarin ze grootgebracht zijn⁴³. In een moderne context wordt je identiteit niet meer zo zeer gevormd door een verbintenis met het goddelijke of met specifieke gemeenschappen, maar zal je zelf je eigen identiteit moeten ontwikkelen⁴⁴. Christenstudenten, vooral die niet zijn opgegroeid in een gereformeerde of reformatorische zuil, hebben het eerder over dat je vooral ‘jezelf moet zijn’, of ‘doen waar je je goed bij voelt’ dan dat zij zich de vraag stellen wat God van hun vraagt en dat praktisch weten in te vullen.

⁴³ Kock, de A., *Religieuze identiteitsontwikkeling en -vorming van christenjongeren in een moderne context*. Scriptie ter afsluiting van de Master “Religie en theologie: Godsdienst in de moderne wereld”. Universiteit Utrecht, 2008, Blz. 24

⁴⁴ Kock, Blz. 16

Figuur Veronderstelde tendensen en verondersteld problematische elementen m.b.t. identiteitsontwikkeling en –vorming van christenjongeren in een moderne context

Dat christenstudenten bezig zijn met hun eigen geloofsvragen leert ook een recent onderzoek dat IFES-Nederland gedaan heeft naar basale geloofsvragen⁴⁵. Een kwart van de studenten kampt met fundamentele geloofstwijfel en meer dan de helft geeft aan dat hier meer aandacht voor mag zijn op de studentenvereniging. Verder gaf een student in een interview in het Nederlands Dagblad⁴⁶ aan dat een aantal leden het geloof had verloren, geen lid meer was van de kerk, maar nog wel lid was van de VGS-vereniging. Dit geeft aan dat hier aandacht voor nodig is in de vereniging en ook door studentenwerkers.

Verder zijn christenstudenten bezig met vragen rond christelijke levensstijl. Bij een ander IFES-onderzoek met betrekking tot seksualiteit⁴⁷ gaf bij een anonieme vragenlijst op internet 75% van de mannen aan dat ze aan zelfbevrediging doen en spreekt driekwart daarvan er niet of nauwelijks over. Bij de vrouwen doet 40% aan zelfbevrediging en spreekt zelfs 85% er niet over. Wel worstelt men ermee. Maar liefst 90% van de mannen kijkt naar porno. De helft heeft ten minste één keer geprobeerd te stoppen, maar dat is niet gelukt. Op het vlak van seks voor het huwelijk zien we dat grofweg 50% van de christelijke studenten geen maagd meer is en 25% heeft met tenminste 2 verschillende personen het bed gedeeld. Deze cijfers geven aan dat studenten vaak op een manier met seksualiteit bezig zijn die over het algemeen binnen christelijke kringen als ongezond of als zondig wordt beschouwd. Wat ze geloven vinden ze dus moeilijk dagelijks in praktijk te brengen. Dit heeft ongetwijfeld effect op het getuigenis van individuele studenten.

Concluderend kunnen we stellen dat een groot deel van de leden van de IFES-verenigingen de handen vol hebben te ontdekken wat hun (christelijke) identiteit is en wat de betekenis voor hen kan zijn van het christelijke geloof. Mochten ze al diepergaande relaties hebben met niet-kerkelijken, dan vinden zij het vaak moeilijk om open over hun geloofszoektocht te spreken. Terwijl juist die zoektocht ook voor niet-kerkelijken heel relevant kan zijn om een kijkje in te krijgen. Menige zoekende StudentAlpha-deelnemer haalde opgelucht adem toen die ontdekte dat christenen het ook allemaal niet zo zeker weten.

3.1.4 Ontbreken van een levende relatie met God

In het eerder genoemde interview in het Nederlands Dagblad⁴⁸ gaf een student aan dat een aantal leden het geloof had verloren. Dit sluit aan bij wat studentenwerkers signaleren. Als leden van de vereniging zelf niet zeker zijn van de hoop die ze hebben door Jezus, dan kunnen ze het moeilijk uitdragen. Hoe deze vragen spelen is verschillend en heeft soms ook te maken met de kerkelijke achtergrond van leden. Bevindelijk opgegroeide studenten binnen de Gereformeerde Gemeente bijvoorbeeld, en nu leden van de CSFR, hebben dikwijls een historisch geloof in de God van de Bijbel en weten van Jezus Christus als verlosser. Voor hen speelt vaak de vraag of Christus ook voor hen persoonlijk gestorven is en hoe zij zeker kunnen weten dat dit heil ook voor hen is. Voor veel gereformeerde studenten, lid van VGS/GSV, komt het gevoel niet mee met wat zij verstandelijk wel van het christelijk geloof weten. De discussiecultuur die op deze verenigingen vaak heerst, ook op de Bijbelkring, draagt ook niet bij aan de integratie van geloven met het hoofd én het hart. Bij alle

⁴⁵ Calvert, S., *Rapport geloofstwijfels onder christenstudenten. Een landelijke verkenning betreffend de stand van zaken rond geloofstwijfels van christenstudenten in Nederland*. IFES-uitgave. April 2011.

⁴⁶ Nederlands Dagblad, 24 maart 2012.

⁴⁷ Dijk, van H., een nog niet gepubliceerd internetonderzoek naar opvatting en gedrag rond seksualiteit. Voorlopig resultaat onder 700 respondenten. 2011-2012.

⁴⁸ Nederlands Dagblad, 24 maart 2012.

studenten kan er ook een gebrek aan overtuiging zijn, dat het christelijke geloof waar, exclusief en relevant is.

Een collega drukte zich sterk uit en geeft aan dat bij sommige verenigingen een deel van de leden zelf geestelijk “dood” zijn, het geloof leeft voor hen nauwelijks. Hoe kan het leven er dan van af spatten, zodat anderen geïnteresseerd raken in het christelijk geloof en naar de verenigingen toekomen? Andere collega's geven aan dat sommige leden zelf nog moeilijk kunnen verwoorden wat ze geloven, of het misschien zelfs helemaal niet weten of moeilijk in de praktijk kunnen brengen. Dit sluit aan bij de besproken gegevens uit de missionaire enquête waarbij 58% van de respondenten aangaf het lastig vinden te laten zien wie Jezus voor hen is.

Behalve dat studenten nog bezig zijn hun identiteit in Christus te ontdekken en vorm te geven, speelt voor een aantal studenten de vraag of zij überhaupt christen willen zijn of blijven. Sommige leden van verenigingen hebben het geloof verloren, maar blijven nog wel lid. We kunnen hieruit concluderen dat de verenigingen voor een deel zelf ‘zendingsveld’ zijn.

3.1.5 Geen missionaire doelstelling

Studentenwerkers merken op: ‘Het naar buiten gericht-zijn zit niet in de genen’, ‘De noodzaak (van evangelisatie) wordt niet ingezien’. De enquête over missionaire toerusting geeft aan dat zoekers welkom zijn bij slechts 45% van de verenigingen waar de respondenten lid van zijn. Dit is waarschijnlijk de optelsom van de 32% CSFR- en 14% VGS/GSV-respondenten. Dit is dan ook één van de meest voor de hand liggende redenen waarom er geen jong gelovigen met een niet-kerkelijke achtergrond, lid zijn deze verenigingen. 21 verenigingen (8 CSFR-disputen, 9 VGS/GSV- en 4 G-HBO-verenigingen) met samen zo'n 1785 leden hebben geen missionaire doelstelling. Dit is 55% van het totale aantal bij IFES aangesloten studenten.

Vooraf wil ik hierbij nog opmerken dat twee verenigingen een eigen positie hebben in de analyse van hun missionaire resultaat in relatie tot het al of niet hebben van een missionaire doelstelling. CSV Alpha Enschede en in mindere mate LUX Maastricht hebben geen missionaire doelstelling als vereniging, anders zouden zij daarmee een barrière kunnen opwerpen voor respecterende leden: leden die de Bijbel als grondslag wel respecteren maar zelf niet onderschrijven. Maar blijkens de resultaten van het onderzoek kennen zij wel veel studenten die vanuit een niet- of randkerkelijke achtergrond tot geloof zijn gekomen.

De vraag is hier op zijn plaats waarom verenigingen zonder missionaire doelstelling zich wel bij IFES hebben aangesloten. Dit wil ik vanuit de historie van IFES verklaren. Tegelijkertijd wil ik daarbij schetsen hoe getuige-zijn een steeds grotere nadruk bij IFES heeft gekregen. De onderzoeksvraag: het initiëren van nieuwe missionaire initiatieven *door IFES* komt daar namelijk uit voort. Naast mijn eigen ervaring zijn de bronnen die ik hiervoor heb gebruikt van IFES-uitgaven: De IFES jubileum bundel die in 1984 bij haar 25-jarig bestaan en de brochure ‘Gist in drie maten meel’, die Wilbert van Saane op persoonlijk initiatief heeft geschreven rond het 45^e jubileumjaar.

De International Fellowship of Evangelical Students werd opgericht in 1947. Vanaf haar begin waren er Nederlanders bij de IFES betrokken. Doelstelling van de internationale IFES was het bereiken van elke student met het Evangelie door middel van ‘indigenous’ (inheems, landeigen) nationale studentenbewegingen. Waar al studentenwerk was, daar wilde IFES hierbij aansluiten. Hierin

onderscheidt IFES zich van Navigators en Agapè (in de VS Campus Crusade for Christ geheten) die op Amerikaanse wijze in andere landen studentenwerk opzetten. Door de IFES-werkwijze hebben de meeste IFES-bewegingen een sterke eigen nationale identiteit en bood zij in Nederland ruimte voor een verscheidenheid aan verenigingen.

In de jaren vijftig namen afgevaardigden van verschillende studentenorganisaties in Nederland deel aan de internationale IFES-conferenties. In 1959 werd de Commissie Nederland IFES (CNI) gevormd, een commissie met vertegenwoordigers van verschillende landelijke studentengroepen. Dit betrof toen de door missionaire studentenpredikanten gestarte evangelisch georiënteerde Sermo-groepen in onder andere Amsterdam en Delft, de Calvinistische Studenten Beweging en het Christelijke Gereformeerde Studenten Bond. De belangrijkste taak van de CNI was het zenden van vertegenwoordigers vanuit Nederland naar de IFES-conferenties in Swanwick, Engeland en de driejaarlijkse IFES World Assembly, het formele hoogste orgaan van IFES. Naast de Commissie kwam al snel de Stichting CNI die de Praise&Prayer van IFES in Nederland ging verspreiden en fondsen ging werven voor de IFES.

In 1970 werd door de Stichting CNI, naar het voorbeeld van andere IFES-bewegingen, de eerste stafwerker, Pieter Boomsma, aangesteld. De stafwerker hield zich in de beginjaren vooral bezig met toerusting op het gebied van Bijbelstudie en het leggen van contacten tussen de verenigingen van de verschillende bloedgroepen. Verder ging de stafwerker met een aantal studenten naar de internationale IFES-conferenties. Binnen die context viel deze vertegenwoordigers de grote aandacht voor persoonlijke geloof, omgang met de Bijbel en gebed (stille tijd) en het getuigenis naar medestudenten op.

De studentenorganisaties betrokken bij start van CNI waren er inmiddels niet meer. De CNI werd nu gevormd door afgestudeerden en studentenvertegenwoordigers uit de CSFR-disputen, opgericht vanaf 1951 (Delft), die als primair doel hadden de bestudering van de reformatische beginselen en de onderlinge amicitia. In de eerste jaren organiseerde de CSFR nog geen Bijbelkringen, dat behoorde tot de taak van de kerk. In 1959 werd de eerste Ichthus-beweging opgericht. Zij was het gevolg van evangelisatieacties die vanuit Youth for Christ onder Utrechtse studenten plaatsvond. Als 'follow-up' van deze acties werd een zeilkamp georganiseerd, dit vormde het startpunt van de evangelische beweging Ichthus met een sterke nadruk op evangelisatie. Ten slotte was C.S.R.-Delft, opgericht in 1961, vanaf haar start nauw betrokken bij de CNI. Bijbel-, studiekringen en de amicitia vormden de kern van deze vereniging. Persoonlijk getuige-zijn vormde een onderdeel van de vorming van het C.S.R.-lid, maar stond niet heel hoog op de agenda. Ichthus en C.S.R. kozen als grondslag de IFES 'doctrinal base', met daarin enkele kernwaarden van het christelijk geloof.

In de jaren tachtig gingen de Stichting CNI en de commissie CNI onder leiding van stafwerker Niek Tramper over in de landelijke vereniging IFES-Nederland en kregen de verenigingen directe zeggenschap in het beleid van IFES. De vijf speerpunten van het beleid werden later vastgesteld en waren: groeien in geloof (persoonlijke en gezamenlijke bijbelstudies en gebed); groeien in getuige-zijn; dienst aan de waarheid (geloof/wetenschap), dienst aan de samenleving (maatschappelijke betrokkenheid) en dienst aan de zending (bewustwording en korte of lange termijn uitzending van studenten en afgestudeerden in IFES of ander verband). Voor getuige-zijn was relatief bescheiden aandacht en de geboden toerusting rond deze doelstelling was gericht op persoonlijk getuige-zijn en

wat wel genoemd werd 'het belangstellenden beleid'. Dit beleid moest verenigingen aanmoedigen om meer open activiteiten te organiseren, bijvoorbeeld een open bijbelkring of door de reguliere bijbelkringen eenmalig open te stellen voor belangstellenden die de kringleden konden meenemen. Op de IFES-conferenties werd een breed scala van toerusting aangeboden zodat er voor elke bloedgroep wel iets te vinden was. Wel werd bijna altijd een internationale IFES-spreker gevraagd de plenaire bijbelstudies te verzorgen. Deze sprekers maakten vaak missionaire toepassingen en vertelden veel verhalen hoe niet-christelijke studenten tot geloof kwamen in andere landen.

In de jaren tachtig werd vanuit IFES ook het HBO-werk gestart. Zij vormden een eigen bloedgroep onder de naam Alpha en kenden een vergelijkbare grondslag en doelstelling als IFES-Nederland. Tevens werd met financiën en ondersteuning van de Gereformeerde Zendingsbond gestart met missionair en diaconaal werk onder buitenlandse studenten. In 1994 sloot de eerste Gereformeerde studentenvereniging, de VGSD, zich aan bij IFES. Bij de VGS/GSV stond de vorming tot gereformeerd academicus door studie centraal en deze verenigingen worden gekenmerkt door hun studentikozeiteit. Na een aantal jaar IFES-lidmaatschap deed de bijbelkring haar intrede en werd steeds meer een integraal onderdeel van het verenigingsleven. Mede door de invloed van de (internationale) IFES-conferenties kwam er bij de CSFR en VGS/GSV steeds meer oog voor het getuige-zijn. Dit werd vooral ingevuld als onderdeel van de persoonlijke geloofsvorming, de nadruk lag op persoonlijk geloofsverantwoording en apologetiek.

Door de vaste plek die de landelijke IFES-conferenties kregen, de (langzame) groei van het aantal stafwerkers, de toenemende secularisatie, de opkomst van het postmoderne denken en interesse voor spiritualiteit kreeg getuige-zijn rond de eeuwwisseling een steeds prominenter plaats bij IFES. In 1997 en 1999 organiseerde IFES consultaties over evangelisatie. Ichthus en Alpha waren hier goed vertegenwoordigd, maar ook vanuit de CSFR en GSV/VGS werd hierin geparticipeerd. Wel riep de aandacht voor evangelisatie bij IFES op de ledenvergaderingen en bij de toetreding van nieuwe verenigingen vaak discussie op. Hoe zat het nu precies met de verantwoordelijkheid van de plaatselijke verenigingen als op de Algemene Leden Vergadering van IFES een beleidsplan werd aangenomen waarin getuige-zijn en evangelisatie een plek hadden? Waren zij dan verplicht daar ook iets mee te doen? Telkens weer werd gezocht naar formuleringen waarbij getuige-zijn wel een belangrijk beleidspunt voor IFES was, maar waarbij een vereniging alle ruimte had daar haar eigen invulling aan te geven of er zelfs niets mee te doen. De werkwijze van IFES: eenheid en verscheidenheid en voor en door studenten, benadrukte de autonomie van de plaatselijke verenigingen⁴⁹.

Vanaf de World Assembly in 2003, die in Nederland werd gehouden, kreeg *Mission* steeds meer aandacht. Sinds 2005 ('Sharing Shalom') staat getuige-zijn (persoonlijk) en evangelisatie (ook als gemeenschap) centraal tijdens de centrale bijbelstudies en hoofdlezingen op de TOKO (nationale TOerustings KONferentie). De naamverandering naar Live it! in 2010 was niet alleen het gevolg van de toenemende en gewenste internationalisering, maar ook een uiting van de missionaire nadruk

⁴⁹ Een hier aan verwante discussie was wat nu verstaan werd onder IFES. In de jaren negentig was de slogan 'IFES vormen we samen': IFES was een gemeenschap die door alle studenten samen gevormd wordt. Vandaag de dag herkennen de studenten zich hierin niet en roept dit eerder wrevel op. Er is steeds meer sprake dat als er over IFES gesproken wordt, we het hebben over de studentenwerkers, trainees, vrijwilligers en het kantoor. Met deze 'definitie' van wat IFES is, wordt ook in dit onderzoek gewerkt.

van deze landelijke studentenconferentie. Tevens ging IFES investeren in landelijke missionaire projecten als StudentAlpha en Veritas. IFES stelde voor de StudentAlpha-cursus in 2004 een coördinator aan in samenwerking met Alpha-cursus Nederland en voor de ondersteuning van plaatselijke Veritas fora een landelijke Veritas stafwerker in 2008. Verder werd in 2009 en 2010 twee jaar de aandacht gericht op het Marcus Evangelie verspreidingsproject, dit kan zowel als 'resultaat' en lakmoesproef van deze ontwikkeling worden beschouwd. Deze projecten mobiliseerden missionair ingestelde studenten vanuit alle verenigingen en soms ook niet-georganiseerde christen-studenten. De resultaten bleven echter mager, ondanks alle inspanningen en organisatie van 'events' rond Marcus, was de opkomst van niet-kerkelijke studenten relatief gering en werd slechts een enkele nieuwe open Bijbelkring gestart.

Ten slotte kon IFES vanaf 2006 steeds meer plaatselijke stafwerkers aanstellen. Doordat stafwerkers steeds meer plaatselijk met studenten gingen optrekken, werd hun naam ook veranderd in studentenwerkers, dit maakte hun functie meteen duidelijk. De studentenwerkers gingen ook steeds vaker zelf missionaire initiatieven te ontplooiën. In het laatste Meerjarenbeleidsplan 2009-2013 werd namelijk de formulering losgelaten dat IFES een beweging is van studentenverenigingen. IFES was voortaan 'een grensverleggende beweging van (internationale) studenten die het Evangelie centraal stelt in de studentenwereld'. Ook werd de werkwijze 'voor en door studenten' aangepast in: 'ondersteuning van studenteninitiatieven'. Verder kwam als tweede van de zeven speerpunten, na de ondersteuning van plaatselijke verenigingen, 'versterking getuige-zijn'.

Kortom uitgangspunt voor IFES is om aan te sluiten bij de verenigingen en de studenten die bij IFES zijn aangesloten, maar er is ook steeds vaker sprake van dat IFES (= studentenwerkers en trainees) zelf missionaire initiatieven kunnen nemen waar zij studenten bij betrekken. Zo is in Tilburg de StudentAlpha gestart door de studentenwerker en in Rotterdam ontstond nieuw werk onder internationale studenten doordat de studentenwerker zijn huis open stelde en tweewekelijks een maaltijd voor hen ging aanbieden.

3.1.6 Lidmaatschapseisen

Het aspect van lidmaatschapseisen kwam hierboven al even aan de orde. Het stellen van lidmaatschapseisen belemmert de openheid naar niet-kerkelijke studenten.

Student.Point Amersfoort kent als netwerk geen lidmaatschapseisen en is in die zin het meest open met betrekking tot het 'leden'-beleid. In mindere mate geldt dat voor CSV Alpha Enschede en LUX Maastricht, deze twee verenigingen kennen een open en pluriform karakter en vragen van hun leden de Bijbel als grondslag van de vereniging te onderschrijven of te respecteren. Zij kennen dus twee soorten lidmaatschap. Verder kennen diverse verenigingen van Alpha en Ichthus een gastlidmaatschap voor degenen die de grondslag niet kunnen onderschrijven. Ichthus Tilburg heeft het juist positief geformuleerd: zij kent bijzondere leden voor hen die niet geloven, maar er wel helemaal bij willen horen. Gast- en bijzondere leden draaien in alles mee, zij hebben echter geen stemrecht op de ALV. De CSFR heeft als grondslag de drie Formulieren van Enigheid, voor de meeste Gereformeerde Studenten Verenigingen geldt dit ook, enkelen vragen alleen de Bijbel als gezaghebbend te onderschrijven. Sommige G-HBO verenigingen zijn het meest gesloten en vragen van de leden de drie Formulieren te onderschrijven zoals die worden gehandhaafd in de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) of kerken die door haar erkend zijn.

De kwestie van lidmaatschap en binding krijgt uitvoerig aandacht in de gemeentestichtingen die in *Als een kerk opnieuw begint* worden besproken⁵⁰. Ik noem hier een belangrijke conclusie in dit boek: 'Totale betrokkenheid (en dus lidmaatschap) wordt zeldzamer, partiële en zelfs incidentele betrokkenheid is gangbaar'. De lidmaatschapseisen van de CSFR en de VGS maken het zeer onaantrekkelijk om als eventueel belangstellende in het christelijk geloof zich te oriënteren binnen deze verenigingen. Alpha en Ichthus bieden door hun gast- of bijzonder lidmaatschap deze mogelijkheid wel.

3.2 Externe factoren die het ontbreken van missionair resultaat verklaren

We hebben tot dusverre stil gestaan bij vooral interne factoren van de verenigingen die het gebrek aan missionair resultaat verklaren. In deze paragraaf kijken we naar de externe omgeving: Wat is de context van de studentenwereld die het gebrek aan missionair resultaat kan verklaren?

3.2.1 De context van de studentenwereld

'Het is koud in Delft', het is de veelzeggende titel van het eerste hoofdstuk van Arie van den Beukel's boek *De dingen hebben hun geheim*⁵¹. Het hoofdstuk beschrijft de kilte die er in de wetenschap kan heersen. Wetenschap draait om meten en tellen en de mens is een verzameling door de natuurwetten beheerste atomen. In een onderzoek van ForumC⁵² onder Nederlandse hoogleraren geeft 44% aan zichzelf te beschouwen als atheïst, dat is aanmerkelijk hoger dan de 14% van de Nederlanders die zich atheïst noemt. Slechts 5% van de hoogleraren noemt zich ietsist tegenover 33% van de Nederlanders. 17% geeft aan theïst te zijn (die geloven in een persoonlijk god), tegenover 24% van de Nederlanders. 28% van de hoogleraren beschouwt zichzelf als twijfelaar. Verder vermeldt het onderzoek dat 66% van de hoogleraren wel theïstisch is opgevoed, maar een fors deel heeft daarvan dus afstand genomen. Driekwart van de Nederlandse hoogleraren vindt dat er binnen de wetenschap eigenlijk geen plek is voor het geloof in een god. Eén op de vijf zegt zelfs hun theïstische collega minder serieus te nemen. Er zijn wel verschillen tussen vakgebieden. Het hoogste aantal atheïsten vinden we bij biologie, bij de historische wetenschappen bevinden zich de meeste agnosten en, niet verwonderlijk, de meeste theïsten vinden we bij theologie en filosofie. En al zijn er tussen de hoogleraren grote verschillen, ze lijken over het algemeen zeer zeker van hun zaak, van wetenschappers wordt immers stevige stellingname verwacht. Slechts 4 procent ervaart enige onzekerheid over zijn levensbeschouwing. Deze atmosfeer zal er toe leiden dat vooral studenten met een atheïstische levensbeschouwing bevestiging krijgen in hun studententijd. Kortom de wereld van de universiteit en in mindere mate de hogeschool, biedt in ieder geval weinig voedingsbodem om naar God op zoek te gaan.

Verder kan het ook behoorlijk confronterend zijn voor christenstudenten dat in het materialistische wereldbeeld en in de manier van wetenschap bedrijven er nauwelijks ruimte is voor God. Dit leidt er toe dat gelovige studenten tijdens hun studie eerder in conflict raken met hun christelijke

⁵⁰ Noort G., S. Paas, H. de Roest en S. Stoppels. *Als een kerk opnieuw begint. Handboek voor missionaire gemeenschapsvorming*. Boekencentrum. Zoetermeer. 2008. Blz. 243

⁵¹ Beukel, van den A., *De dingen hebben hun geheim. Gedachten over natuurkunde, mens en God*. Uitgeverij Ten Have b.v., Baarn, 1990, achtste druk. Blz. 11.

⁵² http://www.forumc.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=223

levensovertuiging dan niet-studerenden kerkelijke jongeren. Dit geldt zeker voor studenten in de exacte wetenschappen. Hierin is geen plaats voor een ziel of geest. Dit staat lijnrecht tegenover studenten die zijn opgegroeid met het idee dat een liefdevolle God de wereld in zes dagen geschapen heeft en een speciaal doel had met de mensen⁵³. Echter, juist deze kilheid en rationaliteit kan voor sommigen studenten juist leiden tot de vraag 'Is er meer tussen hemel en tentamen?'⁵⁴.

3.2.2 Wat kenmerkt jongeren en studenten vandaag?

Een verdere verklaring voor het gebrek aan missionair resultaat is te zien wat niet-kerkelijke studenten nu bezig houdt. Dit geeft tevens belangrijke aanknopingspunten om überhaupt met niet-kerkelijke studenten in gesprek te komen. Wat is voor hen belangrijk?

Missionaire christelijke werkers gaan er vaak van uit dat jongeren op zoek zijn naar zin en betekenis. Een Engels onderzoek⁵⁵ heeft echter uitgewezen dat de vragen naar zingeving niet zozeer religieus kunnen worden geduid. De gedachte dat ieder mens 'een gat in zijn hart heeft, dat verlangt naar God' om zo echt mens te worden, sluit goed aan bij een christelijke mensvisie vanuit Romeinen 1:20, maar is volgens dit onderzoek geen gearticuleerde levensvraag van jonge mensen. Volgens dit onderzoek zijn een aantal factoren van grote invloed op jongeren van 15 tot 25 jaar. Als eerste wordt consumeren als identiteitsbepalende factor genoemd: Wat je kiest en koopt bepaalt wie je bent. Internet en sociale media spelen ook een belangrijke rol en ten slotte globalisatie in tijd en plaats. De primaire behoeften van jonge mensen liggen op het vlak van het zoeken naar geluk in duurzame relaties met familie en wat vrienden en de mogelijkheid zichzelf te ontplooien door wat je kan bereiken in relaties, werk en andere bezigheden. Daarbij heeft men de behoefte aan vrijheid om zich te kunnen uiten en zelf keuzen te kunnen maken. Ze zijn gelukkig met het leven zoals het is en de kerk wordt als saai en irrelevant gezien⁵⁶. Geluk wordt beleefd als het ideaal waar je naar streeft. En wat maakt gelukkig? Relaties: Samen met je vrienden chatten en praten over soaps en allerlei live tv-competities (Idols, X-factor, Boer zoekt vrouw, etc.) geeft je het gevoel deel te zijn van een groep, dat maakt gelukkig⁵⁷. Het leven *an sich* heeft betekenis voor de generatie die opgroeide na 1980 als je gelukkig bent. Daar hoeft geen diepere dimensie of zingeving aan te worden toegevoegd. Men gaat het leven pas problematisch ervaren als men te maken krijgt met verlieservaringen bijvoorbeeld bij geldtekort of het ontbreken van betekenisvolle relaties.

In Nederland is verder diepgaand onderzoek gedaan naar wat door de onderzoekers wordt genoemd 'de grenzeloze generatie'⁵⁸. De grenzeloze generatie is geboren tussen 1986 en 1995 en is nu tussen de 17 en 24 jaar oud. Ze worden door Spangenberg et al als volgt beschreven: Ze groeien op met de gevolgen van de aanslag van 11 september 2001 (o.a. wantrouwen richting Islam en moslims in de Westerse wereld en naar religie en religieus fundamentalisme in het algemeen) en de economische en financiële crisis sinds 2009, in een globaliserende economie die 24/7 doordraait waarin grote

⁵³ Zie ook: Veelen, van M. (red.), *Geloof in wetenschap*. Forum C, Buijten&Schipperheijn. Motief, Amsterdam, 2011.

⁵⁴ Slogan op een StudentAlpha-poster

⁵⁵ Cray, G., S. Collins-Mayo, B. Mayo and S. Savage, *Making sense of Generation Y. The world view of 15-25 year olds*. Church House Publishing, 2006.

⁵⁶ Cray, G., idem, p ix.

⁵⁷ Idem, p 35

⁵⁸ Spangenberg F. en M. Lampert, *De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009.

landen steggelen over maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Ze zijn gewend aan een spervuur van nieuws- en reclameboodschappen die de media op hen afvuurt. Deze generatie was al jong actief op internet en communiceert nu voortdurend met elkaar via sms, pingen en twitter. Ze kijken filmpjes op YouTube en profileren zich op Hyves en Facebook. Via iPhone en andere smartphones zijn ze voortdurend online en de nieuwste toepassingsmogelijkheden (Apps) hiervoor vinden razendsnel hun weg in deze generatie.

Spangenberg en Lampert hebben ook gezocht naar wat Nederlanders kenmerkt. Door de ontzuiling die zich vanaf 1950 inzette voldeden de oude typeringen (kerkelijke zuilen, socialist, liberaal of communist) niet meer. Zij formuleerden acht mentaliteitstypen die in hun onderzoeken steeds terugkeren en verfijnd worden. Zij doen ook gericht onderzoek naar de grenzeloze generatie. In de onderstaande tabel worden de jongeren ingedeeld in acht Mentality-milieus. Zij worden ingedeeld naar kenmerken langs de lijnen van hun gevoeligheid voor status en hun belangrijkste waarden. Tevens staat aangegeven welk percentage van de jongeren in 2009 in deze categorie valt⁵⁹.

Status						
Hoog	Nieuwe conservatieven (2%)		Kosmopolieten (11%)		Post materialisten (2%)	Postmoderne Hedonisten (18%)
Midden	Traditionele burgerij (3%)	Moderne burgerij (16%)	Gemaks-georiënteerden (25%)	Opwaarts mobielen (24%)		
Laag						
	Traditioneel		Modern		Postmodern	
	Behouden		Bezitten	Verwennen	Ontplooien	Beleven
	Waarden					

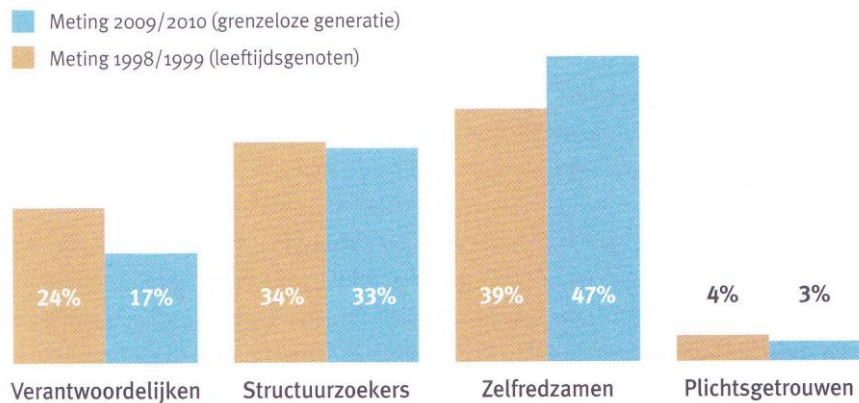
Bij het interpreteren van deze tabel voor ons onderzoek moeten we beseffen dat het hier gaat om alle jongeren in de leeftijd van 17 tot 26 jaar. Van deze jongeren in het voortgezet onderwijs gaat 20% naar de HAVO, 20% naar het VWO⁶⁰. Dit sluit aan bij het eerder genoemde cijfer dat 40% van de jongeren studeert in het Hoger Onderwijs. Ik verwacht dat relatief veel jongeren met een hogere opleiding te vinden zijn in de Mentality milieus kosmopolieten, opwaarts mobielen, post materialisten en postmoderne hedonisten.

Dit onderzoek wordt om de tien jaar herhaald, hierdoor kunnen verschuivingen zichtbaar worden gemaakt. Op basis van hun houding ten opzichte van overheid en politiek worden in het generatieonderzoek vier 'typen' burgers onderscheiden, namelijk plichts- en gezagsgetrouwe burgers (a), verantwoordelijke en maatschappijkritische burgers (b), pragmatische en zelfredzame burgers (c) en buitenstaander of structuurzoekende burgers (d). Bij een vergelijking van de grenzeloze generatie met hun leeftijdsgenoten van ruim 10 jaar geleden valt het op dat het aantal 'verantwoordelijken' afneemt (van 24 procent naar 17 procent) en dat de groep 'zelfredzamen' juist toeneemt (van 39 procent naar 47 procent)⁶¹. Dit wijst op een sterke verschuiving in mentaliteit: pragmatischer, individualistischer en minder verantwoordelijk.

⁵⁹ Spangenberg F. en M. Lampert, *De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009. Blz. 38 en 80.

⁶⁰ Idem, Blz. 271.

⁶¹ Sprangenberg, F. en Lampert, M., *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V. IK* (Amsterdam: Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2011) p. 41.

Hieronder staan de percentages weergegeven van het aantal jongeren van de verschillende burgerschapstijlen in 2011 ten opzichte van 2001 en worden deze kort beschreven⁶².

- De groep 'verantwoordelijken' (nieuwe conservatieven, kosmopolieten en postmaterialisten) daalt van 24% naar 17%. Verantwoordelijken worden gedreven door maatschappelijke betrokkenheid en de publieke zaak. Hun houding is doorgaans kritisch maar coöperatief. Ze zijn goed geïnformeerd en willen graag invloed uitoefenen.
- De groep 'zelfredzamen' (opwaarts mobilen en postmoderne hedonisten) stijgt van 39% naar 47%. Zelfredzamen zijn individualistisch ingesteld en vaak gericht op status en anders-zijn. Eigen belang, 'je ding doen' is belangrijk en ze staan kritisch tegenover betutteling. Deze omschrijving vind ik zeer kenmerkend voor een grote groep studenten.
- De omvang van de groep 'structuurzoekers' (moderne burgerij en gemaksgoerienteerden, soms ook wel de buitenstaanders genoemd) blijft vrijwel gelijk, ze daalt van 34% naar 33%. Deze groep is weinig maatschappelijk betrokken. De eigen kring staat voorop en genieten van het leven is belangrijk.
- De groep 'plichtsgetrouwen' (traditionele burgerij) daalt iets van 4% naar 3%. Deze jongeren zijn sterk maatschappelijk betrokken, vooral voor hun directe leefomgeving. Ze worden gedreven door plichtsbeseft en bij velen speelt hun geloof een belangrijke rol. Ze hebben moeite met de complexiteit en het individualisme van de samenleving.

Het eerste boek benoemt ook sociaal culturele onderstromen. Slangenberg et al, die niet vanuit een christelijk perspectief werken, komen tot vergelijkbare typering en als de eerder genoemde De Kock en Van Dijk. Zij typeren de grenzeloze generatie als sterk gericht op genieten, beleven en leuke dingen meemaken. Sociale netwerken zijn van groot belang en hierin bewegen ze zich gemakkelijk. Beter dan andere generaties zijn zij in staat flexibel navigerend hun weg te vinden. Ze zijn op zoek naar onderscheidende en duidelijke stellingnames. De jongeren van nu zijn overwegend individualistisch, hedonistisch (gericht op direct, vaak zintuigelijk, genot), materialistisch ingesteld en maatschappelijk ongeïnteresseerd⁶³. In de inleiding op het onderzoek wordt gesproken over de

⁶² Spangenberg F. en M. Lampert, *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V. IK*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2011. Blz. 39-55.

⁶³ Spangenberg F. en Martijn Lampert, *De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009. Blz. 25.

onstuitbare opmars van de eigendunk, maar waarbij het leven beroofd is van werkelijke inhoud. Die leegte wordt opgevuld met consumeren en relaties⁶⁴.

Hoe zit het nu volgens deze onderzoeken met de levensoriëntatie van jongeren? 'Aan deze grote, niet-religieuze groep poogt de markt een ultralicht zingevingskader aan te bieden, in de eerste plaats via televisiezenders die gericht zijn op vermaak en beleving. Het gaat niet om het effect van het gedrag op de samenleving, maar het zelf staat centraal. Een hogere werkelijkheid dan de wereld van het individu bestaat niet. Het beeld, de icoon, het merk, de consumptie van het product en de lichamelijke ervaring staan centraal'⁶⁵. Als we dit in verband brengen met hun zoeken naar onderscheiden en duidelijke stellingnames biedt dit ruimte voor een helder christelijk tegengeluid.

Aan de rol van religie en levensovertuiging wordt in deze onderzoeken weinig aandacht besteed. Ik zou zelfs van een blinde vlek in het onderzoek willen spreken. Het onderzoek vermeldt slechts dat de grenzeloze generatie minder vaak verwacht dat het belang van religie afneemt, 40% t.o.v. 55% van de totale bevolking. De vraagstelling 'of het belang van religie af zal nemen' suggereert al dat dit het geval is. Verrassend dus dat de jongere generatie aangeeft dat zij dit niet verwachten⁶⁶. Helaas voor mijn onderzoek wordt dit gegeven nauwelijks geanalyseerd: het kan zo zijn dat het belang van religie toeneemt door de aandacht die uitgaat voor de islam. De stijging van dit percentage zegt nog niets over de rol die religie in de levens van henzelf kan hebben. Alleen bij het mentaliteitstype 'plichtsgetrouwen' wordt vermeld dat het geloof een belangrijke rol kan spelen.

Een onderzoek naar de interesses van studenten en hun godsdienstige activiteiten onder Nederlandse studenten in Tilburg is hier genuanceerder over. Enerzijds blijkt ook uit dit onderzoek dat bidden, kijken naar religieuze tv-programma's en lezen over religieuze of spirituele onderwerpen nauwelijks meer voorkomt bij studenten. Daarentegen praten de studenten wel redelijk vaak over religieuze en spirituele onderwerpen, zowel thuis (47%) als met vrienden (40%). Over het algemeen gezien houden de studenten zich nog maar weinig bezig met religieuze activiteiten. De belangrijkste waarden in het leven van de studenten zijn verbonden met familie en vrienden en de besteding van de vrije tijd. Geloof en bezinning spelen geen prominente rol in het leven van de student. Wanneer er vervolgens gekeken wordt naar de verschillende levensdoelen in het leven van de student, dan wordt duidelijk dat die weinig met geloof, religie en God te maken hebben, wanneer hen daar expliciet naar gevraagd wordt. Tegelijk geven zij aan wel 'in iets' te geloven. De studenten willen vrij en onafhankelijk zijn, zoeken evenwicht en harmonie, en willen graag klaar staan voor anderen, individueel en in samenlevingsverband⁶⁷.

Opgemerkt zij nog dat de beschrijving van de jeugdcultuur vanuit niet-kerkelijk perspectief niet zoveel verschilt als van wat De Kock en Van Dijk daarover zeggen rond de religieuze identiteitsontwikkeling van jongeren.

⁶⁴ Idem, Blz. 15

⁶⁵ Idem, Blz. 95

⁶⁶ Spangenberg F. en Martijn Lampert, *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V. IK*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2011. Blz. 65.

⁶⁷ Meijer, V., *Vrije tijd vol bezinning. Studentenkerk Maranatha: Een onderzoek naar de leefwereld van de student*. Wetenschapswinkel. Universiteit van Tilburg. Juli 2005. Blz 2.

Conclusie

We vinden bij de huidige generatie jongeren nauwelijks zoeken naar zin en betekenis. Ze zijn individualistisch en pragmatisch ingesteld en belevingsgerichte consumptie, die bepaalt wordt door de markt, biedt een ultralicht zingevingskader. Wil het Evangelie in het blikveld komen bij niet-kerkelijke studenten, dan zijn duurzame relaties tussen christenen op wie het Evangelie impact heeft en niet-kerkelijken, een belangrijke voorwaarde. Zoals we gezien hebben ontbreken juist deze relaties en worden veel christenstudenten nauwelijks beïnvloedt door het Evangelie. Mochten er toch relaties groeien dan is deel zijn van een grotere groep van belang. Wanneer echter aansluiting gezocht wordt bij een christelijke vereniging dan staat een deel van de verenigingen niet open voor belangstellenden. Tevens is hun programma vaak intellectueel en niet gericht op het dagelijks leven, waar juist pragmatische jongeren behoefte aan hebben. Ook brengt het verenigingsleven veel verwachtingen en verplichtingen met zich mee, terwijl niet-kerkelijken juist behoefte hebben aan vrijblijvendheid of een duidelijk afgebakende commitment voor een korte periode. De grote betrokkenheid die gangbaar is bij veel verenigingen is dan een grote drempel om toe te treden.

3.3 Het eigene van het studentenwerk, mede in relatie tot de werkwijze van IFES en Navigators

Als laatste externe factor die het gebrek aan missionair resultaat, ondanks alle missionaire toerusting, verklaart is het eigene van studentenwerk. Het kenmerk is dat het vluchtig is. Het studentenleven is intensief, maar dikwijls ook kort. Jongeren leren veel tijdens de studie, op de vereniging en op IFES-conferenties. Maar voordat het echt zijn vruchten gaat afwerpen in de vereniging, zijn de studenten al weer vertrokken. Ieder jaar opnieuw treden bij IFES een kleine 800 studenten en 150 bestuursleden aan, voor wie IFES vaak nieuw is en een onbekende organisatie op afstand. Iedere drie tot vier jaar is er sprake van een compleet nieuwe generatie studenten. Op (internationale) IFES-conferenties, als zij daar al komen, is veel voor hen nieuw en anders. Bestuursleden van CSFR en VGS-GSV leren verenigingen beter kennen die wel missionair zijn. Kader leert dat het besturen van een christelijke studentenvereniging en kringleiderschap geestelijk leiderschap vereist en niet alleen wat organisatietalent, etc.. De verenigingsstructuur met jaarlijks wisselende, steeds jongere, bestuursleden draagt ook niet bij aan een lange termijn visie op de ontwikkeling en verandering van de verenigingscultuur. Bijvoorbeeld een meer open houding naar de omgeving en minder verenigingsactiviteiten om daardoor meer relaties op te bouwen buiten de vereniging. Soms kunnen veranderingen vrij snel worden ingevoerd, bijvoorbeeld als een vereniging zich aansluit bij IFES, maar als het gaat om een cultuurverandering dan is dit dikwijls een langdurig proces. De voorbeelden uit de geschiedenis geven echter aan dat verandering zeker mogelijk is. Zo noemde ik al de opkomst van de bijbelkringen bij de CSFR en VGS/GSV-en. Nu niet meer weg te denken. Hoewel het deze plek pas kreeg in de jaren negentig en dus gelijk op ging met de kerkelijke ontwikkelingen waarin steeds meer nadruk kwam op het werken in kleine groepen.

Ten tweede: in dit onderzoek wordt gekeken naar studerende jongeren in de leeftijd tussen 17 en 26 jaar. Wat mij opvalt is de grote diversiteit onder de studenten die ik tegenkom bij de christelijke studentenverenigingen. De één zit onder de jeugdpuistjes, is wat teruggetrokken en onzeker in wat hij of zij wil of is. De ander is nog een echte puber die helemaal los gaat in zijn studententijd en moeilijk te porren is voor een serieus gesprek. Weer een ander is als 18-jarige al heel volwassen, neemt initiatief en is binnen de kortste keren een trekker in zijn jaargroep. Kortom, wat we niet

moeten vergeten als we het hebben over 'de' student, zijn de zeer grote verschillen in ontwikkeling tussen studenten die samenhangen met hun ontwikkelingsfase. Ze zijn geen tieners, maar vaak ook nog niet volwassen. Het eigene is van sommige studenten, vooral voortrekkers, dat ze menen al veel te weten. Aangezien IFES-studentenwerkers geen directe invloed hebben wie op welke posities terecht komen in de vereniging, is het elk jaar weer kijken hoe te werken met een bepaalde vereniging, hun bestuur en de kringleiders. Dit speelt veel minder bij Navigators waarbij de stafwerker actief betrokken is bij wie welke taken gaat uitvoeren in de vereniging. Dit alles maakt het lastiger om veranderingen vanuit IFES te initiëren in de plaatselijke verenigingen.

Verder kosten veranderingen om verenigingen, mochten zij dit willen, meer missionair te laten zijn tijd en een lange adem. Uit recente inzichten uit hersenonderzoek geven blijkt echter dat studenten vaak op korte termijn denken. Dit heeft te maken met de ontwikkeling van jongeren tussen hun 10^e en 25^e levensjaar. Dan zien we namelijk drie sporen. De lichamelijke ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling waardoor het denkvermogen toeneemt, en de sociaal emotionele ontwikkeling die verantwoordelijk is voor het inzicht in jezelf en anderen. Het ingewikkelde is dat deze drie ontwikkelingssporen niet gelijktijdig plaatsvinden. De laatste jaren is duidelijk geworden dat het menselijk brein pas rond het 25^e levensjaar voltooid is. Verder is vastgesteld, onder andere door MRI-scans, dat de emotionele systemen al op jongere leeftijd klaar zijn dan de cognitieve. De puber of eerstejaars student denkt, of beter gezegd voelt: 'Ik wil iets nu proberen!' Of: 'Als ik nu geniet van een goed gesprek of alcohol, waarom zou ik mij dan zorgen maken over wat de gevolgen daarvan zijn?' De voorste delen van de hersenen (de frontale schors) zorgen voor het overzien van consequenties, redeneren en het beheersen van de emoties. Deze ontwikkelen zich pas later. Voor veel studenten betekent dit dat helicopterview en probleemoplossend vermogen nog minder aanwezig is. Omdat hun denkvermogen nog niet is uitontwikkeld hebben zij moeite met keuzes maken, plannen en anticiperen⁶⁸. Dit kan van belang zijn als (leden van een) studentenverenigingen een veranderingsproces op gang willen brengen. Het soms nog ontbreken van het denken over de lange termijn kan dan lastig zijn voor een bestuur of ledenvergadering met een relatief groot deel jongerejaars studenten. Voor IFES speelt dit sterker dan voor Navigators vanwege de minder directe rol die de IFES-studentenwerker heeft ten opzicht van de NSV-stafwerker in de studentenvereniging.

Verder is de hoeveelheid tijd die IFES-studentenwerkers beschikbaar hebben voor de verenigingen en missionaire initiatieven nog zeer beperkt. Van de 23 steden waar IFES werkzaam is wonen er in 7 van de 12 universiteitssteden⁶⁹ studentenwerkers die voor 1 of 2 dagen beschikbaar zijn voor plaatselijk werk met de verenigingen en/of internationale studenten. Verder is er één studentenwerker en zijn er 5 trainees die in een HBO-stad⁷⁰ werkzaam zijn. De 5 andere IFES-studentenwerkers wonen niet in de stad zelf en/of zijn in meerdere steden actief. De meesten zijn 1 of maximaal 2 dagen beschikbaar voor het werk in één stad. Daarnaast is men verantwoordelijk voor de begeleiding van trainees, conferenties of een landelijk project als StudentAlpha of Veritas. Als we naar het Navigator werk kijken is een vergelijking tussen NSV en IFES voor Utrecht illustratief: In Utrecht werkt NSU met een team 10 stafleden, deels parttime, onder 500 studenten die lid zijn van één vereniging. IFES werkt in Utrecht met één betaalde studentenwerker die een kleine 2 dagen

⁶⁸ Nelis, H. en Yvon Sark. *Puberbrein binnenstebuiten. Wat beweegt jongeren tussen 10 en 25 jaar?* Kosmos, Utrecht/Antwerpen, 2011. Blz. 30 e.v.

⁶⁹ Amsterdam, Eindhoven, Enschede, Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen.

⁷⁰ De studentenwerker in Amersfoort en trainees in Breda, Deventer, 's Hertogenbosch, Middelburg en Zwolle.

beschikbaar is. Naast hem is er één onbetaalde studentenwerker voor 1 dag per week werkzaam in Utrecht. Zij werken met 6 verenigingen met samen 480 leden. Verder is er één onbetaalde studentenwerker van IFES voor één dag per week actief in het internationaal studentenwerk. Alleen in Tilburg heeft IFES voor 2 dagen een studentenwerker waarbij in Tilburg geen NSV-stafwerker is. Verder hadden de IFES-verenigingen tot 2007 nog geen ervaring met een plaatselijke studentenwerker. Om de vereniging enthousiast te krijgen dat zij de meerwaarde van een studentenwerker gaan inzien en ook mee wil gaan werken om donateurs uit de achterban van de vereniging te werven, willen besturen dat de studentenwerker vooral zichtbaar is op de vereniging. Studentenwerkers, mochten zij al tijd hebben, ervaren mede hierdoor vaak niet de ruimte om nieuwe missionaire initiatieven te ontplooien.

3.4 Samenvatting

Als belangrijkste oorzaken van het gebrek aan missionair resultaat van de verenigingen hebben we het volgende geconstateerd: Er zijn weinig diepgaande contacten tussen christenstudenten en hun niet-kerkelijke studiegenoten en 80% van de christenstudenten vindt het moeilijk om in deze relaties te laten zien wat het christelijk geloof voor hen betekent. Terwijl in deze postmoderne tijd bijna uitsluitend via relaties van vertrouwen en openheid niet-kerkelijke studenten op het spoor van het geloof worden gezet. De sterk intern gerichte verenigingscultuur leidt ook niet tot contacten met niet-kerkelijken. Verenigingsleden zijn al snel 2 tot 4 avonden druk met de vereniging. Individuele leden met een missionair verlangen bestrijden deze cultuur weinig succesvol. Verder hebben veel christenstudenten de handen vol aan zichzelf. Zij zijn druk bezig hun eigen identiteit te ontdekken en daarin keuzes te maken. Een student opgegroeid met het christelijk geloof is nog geen discipel van Jezus en is er dus niet op gericht om anderen tot discipel van Jezus te maken. Een deel van de verenigingsleden zijn zelf deel van het 'zendingsveld' als het gaat om missionair werk.

Verder is een belangrijke verklaring voor het gebrek aan missionair resultaat dat meer dan de helft van de verenigingen, namelijk CSFR, GSV/VGS en G-HBO, geen missionaire doelstelling hebben. Scholieren met een hart voor missionair werk zullen daarom eerder kiezen zich aan te sluiten bij Navigators of Agapè, die zich veel sterker profileren als missionaire studentengemeenschappen. Het missionaire elan bij de eerstejaars van deze bij IFES aangesloten verenigingen zal daarom eerder af dan toenemen. Ook kunnen leden die, bijvoorbeeld door IFES-conferenties, wel een missionaire passie hebben of ontwikkelen door lidmaatschapseisen van hier boven genoemde verenigingen en interne verenigingscultuur moeilijk zoekers welkom heten op hun vereniging.

De georganiseerde studenten lid van een vereniging wonen veelal op kamers en zullen vooral uitwonende studenten bereiken. De verwachting is echter dat het aantal uitwonende studenten zal dalen. Totaal is 1,1%, waarvan 0,5% bij IFES, van de 620.000 studenten lid een christelijke studentenvereniging. De verenigingen bereiken dus maar een zeer gering deel van de totale studentenpopulatie, dit beperkt de mogelijkheden van IFES om het Evangelie uit te dragen.

De context van de studentenwereld verklaart ook het gebrek aan missionair resultaat ten opzichte van kerken. Het academische denkklimaat op de universiteit en in mindere mate bij hogescholen, is niet uitnodigend maar staat eerder zeer kritisch ten opzichte van religie en geloof in een transcendente werkelijkheid. Meten is weten en er wordt, zeker in de exacte wetenschappen, gewerkt vanuit een materialistisch wereldbeeld.

Uit onderzoeken naar wat er leeft onder studenten blijkt dat er niet zo heel veel verschillen zijn tussen christenstudenten en niet-kerkelijken. De behoeften van studenten liggen op het vlak van het zoeken naar geluk in duurzame relaties met vrienden en familie. Relaties tussen niet-kerkelijke met christenstudenten ontbreken echter, het zijn twee aparte werelden. Juist omdat christenstudenten zich terugtrekken binnen hun eigen veilige subcultuur die in hun behoeften aan relaties voorziet. Wel verwacht ik dat studenten komend uit de gesloten reformatische en in mindere mate gereformeerde zuil, minder aansluiting vinden bij niet-kerkelijke studenten.

Belangrijk voor jongeren is de mogelijkheid zichzelf te ontplooien door wat je kan bereiken in relaties, studie of loopbaan en andere bezigheden. De markt, wat men consumeert, en de media die gericht zijn op amusement, bieden een ultralicht zingevingskader. Er is geen sprake van 'een natuurlijk verlangen naar iets hogers' zoals christenen nog wel eens veronderstellen. Het bereiken van zelf gestelde doelen geeft het leven betekenis en zin. Er is behoefte aan vrijheid om zich te kunnen uiten en zelf keuzen te kunnen maken. Het verenigingsleven brengt juist veel verwachtingen en verplichtingen met zich mee.

Ten slotte moet IFES zich voortdurend realiseren dat zij slechts zeer beperkte invloed heeft op de verenigingen die bij haar zijn aangesloten. Het studentenwerk is namelijk door de snelle doorstroom van studenten zeer vluchtig. Ook vinden studenten het soms lastig om lange termijn ontwikkelingen te overzien. Verder is de hoeveelheid tijd per vereniging van een studentenwerker zeer beperkt en kan een IFES-studentenwerker door de autonomie van de verenigingen alleen ondersteuning bieden en inbreng hebben als de (jaarlijks wisselende) besturen of individuele studenten hierom vragen.

Hoofdstuk 4 Ervaringen met missionaire gemeenschapsvorming voor studenten in binnen- en buitenland

4.0 Inleiding

In dit hoofdstuk wil ik zicht krijgen op ervaringen die er zijn in binnen- en buitenland met studentenwerk die een missionaire doelstelling hebben. Wat is hun werkwijze en welke lessen kunnen we van hen leren? Ik begin met het beschrijven van het studentenwerk van Navigators en Agapè. Vervolgens een uitgebreidere casestudie van Student.Point Amersfoort, een initiatief waar ik vanaf 2007 zelf nauw bij betrokken ben. Daarna komt één buitenlandse case studie aan de orde.

Methodische verantwoording

Collega-studentenwerkers van Navigators en Agapè in Nederland en IFES-collega's in het buitenland heb ik eenzelfde vragenlijst als mijn collega-studentenwerkers toegestuurd (zie bijlage 1). De beantwoording door de buitenlandse IFES-collega's leverde niet voldoende concrete informatie op die zou bijdragen aan lessen van 'best practices'. Tijd en ook ruimte in dit onderzoeksverslag ontbrak om deze informatie aan te vullen. Daarom beperk ik mij tot het bespreken van één buitenlandse 'best practice'. Ook via websites en vanuit de literatuur is informatie verkregen.

De initiatieven worden zoveel als mogelijk beschreven volgens het stramien waarmee ook gewerkt wordt in het boek *Levend lichaam*⁷¹ en *Als een kerk opnieuw begint*⁷². Achtereenvolgens komen aan de orde: voorgeschiedenis; context; identiteit en cultuur; structuur en middelen en leiding. In het kader van dit onderzoek heb ik mij beperkt tot kwalitatieve beschrijvingen. Elke paragraaf wordt afgesloten met een paar praktische lessen.

4.1 Navigators Studentenverenigingen (NSV)

*Voorgeschiedenis*⁷³

Het werk van de Navigators in Nederland begon in 1948 toen Gien Karssen op een weekend van de Bijbelschool in Doorn toespraken vertaalde van Dawson Trotman, oud marinier die het Navigatorwerk startte in de Verenigde Staten. Zij werd zo aangesproken door zijn visie: persoonlijk investeren in mensen en doorgeven wat je geleerd hebt. Het werk onder studenten kreeg een extra push toen in de jaren zestig Roger Anderson naar Nederland kwam om te hepen bij de ontwikkeling van het Navigator werk. Hij nodigde in 1966 uit Gert en Baukje Doornenbal uit om fulltime geestelijk werk te gaan doen, waardoor het werk zich verder kon ontwikkelen. Het Navigator werk is breder dan alleen het studentenwerk. Het richt zich op gezinnen, jongeren, studenten en young professionals. In het boek *'Geen gebakken peren. God werkt door mensen. 28 Navigators vertellen wat zij erover hebben ontdekt.'* getuigen diverse Navigators van de enorme impact die er uitging van

⁷¹ Zie Brouwer, *Levend lichaam*, Blz. 46-47.

⁷² Noort, G., S. Paas, H. de Roest, S. Stoppels, *Als een kerk opnieuw begint*. Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, Blz. 20

⁷³ *Geen gebakken peren. God werkt door mensen. 28 Navigators vertellen wat zij erover hebben ontdekt.* Navigatorboeken, Driebergen, 2001 en www.navigators.nl/geschiedenis

eerst Amerikanen, later Nederlanders door wie zij 'gediscipeld' werden: één op één tijd nemen om samen de Bijbel lezen en dat verbinden aan het leven van elke dag.

De Navigator studentenverenigingen (NSV) zijn nu in 15 steden en er zijn een kleine 2.500 studenten bij aangesloten⁷⁴. NSV kende de afgelopen tien jaar een sterke groei. Rond de eeuwwisseling was alleen de Rotterdamse vereniging waar Jelle Jongsma stafwerker was, groot met circa 250 leden. De andere verenigingen waren kleiner, meestal zo'n 20-40 leden. De groei van Navigators is deels ten koste is gegaan van bestaande verenigingen als Alpha, Ichthus, VGS/GSV en in mindere mate CSFR. Mijn inschatting is dat een deel van de christenjongeren die als scholier actief zijn geweest binnen organisaties als de HGJB, Jeugd met een Opdracht of Evangelisatie & Recreatie, NSV een eigentijdser en meer missionair alternatief vinden dan deze verenigingen. Verder verwacht ik dat een deel van de groei komt uit midden-orthodoxe kerken en van randkerkelijken die afkomen op het bruisende verenigingsleven met een eigen sociëteit.

Missionair resultaat

Naam organisatie of groep	Percentage zoekers en jong-gelovigen met een niet-christelijke achtergrond
Enschede, Navigators	5%
Utrecht, Navigators	5%

De tijd ontbrak om bij alle steden het percentage jong-gelovigen te achterhalen. Het percentage van deze twee verenigingen verschilt niet veel met die van Ichthus. De stafwerker van Navigators tekent hierbij aan: NSE-leden zijn vooral aan het zoeken hoe ze Jezus kunnen uitdragen en weten niet zo goed *hoe*, maar er is wel verlangen. Vaak weten ze ook nog niet zo goed *wat* ze te brengen hebben. Een vergelijkbaar geluid dus als bij de missionaire enquête onder IFES-studenten. De stafwerker denkt dat studenten vaak meer te brengen hebben dan dat ze zelf doorhebben. Tegelijkertijd is er soms ook allergie omdat het soms als een 'moeten' kan voelen. Als het gaat om nieuwe missionaire initiatieven neigt de werker om te werken met de bestaande vereniging als eerste stap. 'Anders voelt het een beetje als wegvluichten voor taai werk'. Van belang is dan hoe je als stafwerker mensen meeneemt zodat ze enthousiast worden in plaats van evangelisatiemoe. Dit kan door aan te sluiten bij de behoeften en passies die NSV-ers zelf hebben en daar samen naar te zoeken. Hij tekent als valkuil aan dat nieuwe missionaire gemeenschappen, zoals deze meer en meer ontstaan vanuit kerken in Engeland en gestimuleerd door directeur Jelle Jongsma, volgens hem wel weer iets extra's zijn waar een groep verantwoordelijk voor wordt. Als de actiepunten bij NSV als geheel alleen maar meer worden, terwijl mensen vaak al zo druk zijn met studie en bijbaantjes, dan wordt de christelijke missionaire gemeenschap ook meer en meer een werkproject.

Context

De context waarin Navigators werkt is vergelijkbaar met die van IFES-Nederland. Zij zijn werkzaam in dezelfde studentenwereld.

⁷⁴ <http://www.navigators.nl/steden>

Het motto van NSV is 'Christus kennen en Hem bekendmaken'. Rond de eeuwwisseling was het enige tijd onzeker welke koers NSV zou gaan varen. Of louter één op één discipelschap of een twee sporen beleid van discipelschap én het vormen van sterke verenigingen met een sociëteit. De twee sporen aanpak kreeg, met als voortrekker de stafwerker uit Rotterdam Jelle Jongsma, de ruimte om hiermee aan de slag te gaan. De Nederlandse studentencultuur vraagt volgens hem om sterke verenigingen waar de leden trots op zijn en zich mee kunnen identificeren. Deze verenigingen zouden ook een herkenbare plaats moeten innemen in het seculiere studentenleven. De gedreven Jongsma heeft NSV goed weten uit te bouwen door een aantal stafwerkers aan te trekken die goed pasten bij dit verenigingsmodel wat hem voor ogen stond.

Eén van de missionaire initiatieven die vruchtbaar is bij NSV is de StudentAlpha-cursus. Bij NSR werd in 2000 de eerste StudentAlpha georganiseerd⁷⁵. Voorafgaande aan de start ervan had Jongsma zich gecommitteerd om met het team de weken voordat de cursus begon, dagelijks 's morgens op de studentensociëteit te bidden voor de cursus. Tot hun verbazing meldden zich 23 deelnemers voor de cursus. Via internet en flyers (1/3 van de aanmeldingen) en persoonlijke contacten (2/3) waren zij bij de cursus terecht gekomen. Na het gezamenlijk kijken van de eerste video waarin Gumbel onomwonden het Evangelie uitlegde dacht Jongsma: 'Die komen niet meer terug'. Echter de gezelligheid rond de maaltijden en het naborrelen en de radicaliteit en heldere uitleg op de video gevolgd door de eerlijke gesprekken in kleine groepen, sprak de deelnemers aan en zij bleven komen. Van de 23 deelnemers kwamen er diversen tot geloof. Er wordt nog steeds hard door de stafwerkers aan getrokken dat Navigatorleden met hun niet-kerkelijke vrienden deelnemen aan een Alpha-cursus.

Navigator stafleden geven, net als bij IFES, aan dat veel leden vooral opgaan in de vereniging en weinig tijd hebben voor contacten buiten de vereniging. Wel bieden de meeste verenigingen door hun omvang de mogelijkheid om alleen mee te doen met kring of juist alleen met gezelligheidsactiviteiten. Dit geeft diverse instapmogelijkheden voor zowel degene die geloofsverdieping zoeken als voor hen die vooral gaan voor gezelligheid, vriendschap en het vinden van een partner bij NSV.

Voor de deelnemers die na StudentAlpha verder wilden met zich te oriënteren op het christelijk geloof, sloot het verenigingsleven lang niet altijd aan bij hun behoeften. Naast dit verenigingsmodel zijn er daarom vanuit NSV in een aantal steden netwerken ontstaan. Zij bieden oud Alpha deelnemers een bijbelkring aan, zonder de ballast van het verenigingsleven. Hoe deze netwerken worden vormgegeven verschilt per stad. In Rotterdam is er wekelijks een gezamenlijke maaltijd in de mensa van de sociëteit, waarna men in verschillende bijbelkringen uiteen gaat. Na de bijbelkring is er weer een gezamenlijke borrel. Eens per vier weken is er een spreker die een bepaald onderwerp behandelt⁷⁶. In Utrecht is er sprake van twee tracés. Eén voor zoekers, in de vorm van kringen en één voor discipelschap in de vorm van triades. De kringen en triades komen tweewekelijks thuis bij elkaar. Daarnaast is er tweewekelijks een gezamenlijke tracé-avond waar een bepaald thema

⁷⁵ Mijn herinneringen aan wat Jelle deelde tijdens onze tweejaarlijkse een studentenleiders bidstond.

⁷⁶ <http://netwerkr Rotterdam.nl/>

besproken wordt. De netwerken staan ook open voor afgestudeerden en leden van andere studentenverenigingen⁷⁷.

Structuur en middelen

De Algemene Ledenvergadering van de plaatselijke NSV kiest jaarlijks een bestuur dat (soms fulltime) vooral de organisatorische zaken van de vereniging behartigt, waaronder de exploitatie van de sociëteit. Om het verenigingsleven te bekostigen betalen de leden contributie. De stafleden dienen zelf fondsen te werven via het uitnodigen van financiële partners. NSV-leden worden aangemoedigd om zelf ook al als student financiële partner te worden van een stafwerker. Een Navigator vereniging is verder opgebouwd uit dispuuten. Zij hebben hun eigen namen en leggen hun eigen accenten. Een dispuut bestaat uit diverse bijbelkringen, de bijbelkringleider wordt gecoacht door een nestor. De nestor vormt samen met een aantal bijbelkringleiders het dispuutsbestuur. Een aantal verenigingen 'verplichten' een dispuut een bepaald missionair doel te kiezen. Bijvoorbeeld met Stichting Present diaconaal actief te worden of zich te richten op het bieden van gastvrijheid aan internationale studenten in de stad.

Leiding

Voor NSV zijn nu een 40-tal stafleden werkzaam (circa 1 staflid op 60 studenten). Zij moeten de missionaire identiteit van de verenigingen bewaken en dragen zorg voor de geestelijke begeleiding van het verenigingsbestuur en de nestors. De NSV stafwerkers hebben directe zeggenschap in het beleid en het leiderschap van de verenigingen. Soms roept dit wel spanningen op en vragen leden meer inspraak los van de staf. Verder kennen de verenigingen sinds een aantal jaar juridisch een franchise model, wat ook zorg moet dragen voor de bijbelgetrouwe en missionaire identiteit.

Verschil tussen IFES en Navigators

IFES en NSV lijken v.w.b. omvang en werken met verenigingen het meest op elkaar. Daarom benoem ik hier een tweetal verschillen. Allereerst is de rol van de stafleden bij NSV anders. De NSV-stafwerker heeft directe zeggenschap in de vereniging. De verenigingen bij IFES aangesloten zijn autonoom en van elkaar verschillend in doelstelling en sfeer. De IFES-studentenwerker kan stimuleren en ondersteunen, maar heeft geen directe zeggenschap in beleid en leiderschap van de studentenverenigingen. Een tweede verschil is meer een cultuurverschil. Bert den Hertog, directeur van IFES, typeert dit als volgt: 'NSV wordt gekenmerkt door de vraag om toewijding of 'commitment' van studenten en staf, terwijl IFES meer getypeerd wordt door beschikbaarheid, trouw en vieren van diversiteit'. Hier liggen volgens hem theologische verschillen aan ten grondslag, maar dat voert te ver om hier op in te gaan.

Praktische lessen

- De NSV-stafleden zijn sterk cultuurbepalend voor NSV. Zij hebben rechtstreeks invloed in beleid en de benoeming van bestuursleden, nestors en bijbelkringleiders, die door hen vervolgens intensief gecoacht worden. Mijn indruk is dat het vaak dominante types zijn die de nodige ruimte innemen om invloed uit te oefenen. Ze bewaken de identiteit en leggen veel nadruk op het missionaire en open karakter van de vereniging. Het streven van NSV is 1 staflid op 50 studenten, wat de mogelijkheden van de stafleden om invloed uit te oefenen op de vereniging, haar cultuur

⁷⁷ http://www.netwerk-utrecht.nl/?page_id=579

en op individuele leden ook groot maakt. Door het intensief op trekken met studenten hebben zij veel gelegenheid om missionaire voortrekkers te spotten, te coachen.

- NSV-stafleden hebben meer mogelijkheden om nieuwe initiatieven te nemen, bijvoorbeeld het 24/7-prayer of bestaande als StudentAlpha blijvend te ondersteunen.
- NSV kent een sterke verenigingscultuur die herkenbaar en aansprekend is, zowel voor christenstudenten als niet- of randkerkelijk die houden van gezelligheid en diepgang. Deze kenmerken sluiten goed aan bij wat het onderzoeksbureau Motivaction adviseert voor hoe de kerk kan aansluiten bij hedendaagse mensen (zie hoofdstuk 5.2).
- De NSV-netwerken bieden een goed alternatief voor degenen die het veeleisende verenigingsleven niet zo aanspreekt.
- De NSV biedt zo een totaalpakket met diverse instapmogelijkheden voor christenstudenten, zoekers en jong gelovigen: een sterk profiel vereniging, netwerken, persoonlijke coaching en discipelschap door stafleden en missionaire initiatieven als StudentAlpha, Happenings en participatie in Veritas fora.

4.2 Agapè studentlife

Voorgeschiedenis

In Nederland is rond 1968 Campus Crusade for Christ actief geworden, later werd gekozen voor de naam Agapè. Van 1970 tot 2006 was er studentenwerk in Enschede, daarna ging deze groep over naar de Navigators Studentenverenigingen. Sinds 2008 is Agapè weer actief in de studentenwereld onder de naam Agapè StudentLife. Een aantal Agapè-medewerkers en potentiële studentenwerkers ging een jaar naar Engeland voor opleiding en training, waarna een aantal werkers startte in Rotterdam. Agapè StudentLife is nu actief in de steden Rotterdam, Utrecht, Leiden en Amsterdam en in 2012 is gestart in Tilburg. Volgens de jaarverslagen waren er in 2010 14 stafleden, 2 stagiaires, 1 vrijwilliger en 4 studenten actief en in 2011 17 stafleden, 25 studentenleiders en diverse vrijwilligers.

Missionair resultaat

In de jaarverslagen van Agapè over respectievelijk 2010 en 2011 de volgende resultaten gemeld:

- Er werden 1593 en 2000 studenten geënkquêteerd over geloof en zingeving.
- Aan 195 en 189 studenten kregen het Evangelie uitgelegd.
- In 2010 wilden 151 studenten een vervolgspraak na de enquête, 20 volgden daarna een Connect-Bijbelstudie. In 2011 waren er 109 vervolgspraken waarvan een deel de Connect-bijbelstudie volgden.
- 5 en 8 studenten kwamen tot geloof.

Als reactie op mijn vragenlijst naar de stafwerkers in Utrecht verkreeg ik de volgende informatie:

Naam organisatie of groep Agapè StudentLife	Percentage zoekers en jong-gelovigen met een niet-christelijke achtergrond
Utrecht, Open Huis	20-50%
Utrecht, Masterpiece Project	10-40%
Utrecht, Mannenavonden	40-60%

Context

De context waarin StudentLife werkt is vergelijkbaar met die van IFES-Nederland. Zij zijn werkzaam in dezelfde studentenwereld.

Identiteit en cultuur

StudentLife werkt volgens een tamelijk vast stramien, met duidelijke concepten als enquêtes en geschreven bijbelstudies, zoals 'Connect'. Zo kunnen stafwerkers studenten hier intensief in trainen en kunnen zij op hun beurt weer nieuwe studenten trainen. Stafwerkers, liefst in samenwerking met studenten, (GPW)-stagiaires en vrijwilligers, proberen door middel van het afnemen van een enquête in gesprek te komen met studenten. Zij doen dit bijvoorbeeld in de kantine of mensa. Bij interesse om door te praten na het afnemen van de enquête wordt geprobeerd het Evangelie uit te leggen en om vervolgspraken te maken. In vervolcontacten worden met twee of drie studenten Connect-Bijbelstudies gedaan. Tevens worden studenten uitgenodigd bij gemeenschappelijke avonden waar stafleden en overige betrokkenen met elkaar eten en iets gezelligs doen. In de benadering van Agapè staat de bekering van niet-christenstudenten tot het geloof centraal. Als een student tot geloof is gekomen (of al eerder) wordt hij of zij gecoacht en gevraagd om ook zelf mee te gaan doen met enquêteren en verantwoordelijkheid te nemen in de diverse activiteiten. Het vermenigvuldigingsprincipe naar 2 Timotheüs 2:2 is een belangrijke waarde voor Agapè.

Ik licht één van de activiteiten er uit, het Masterpiece-project, dat zich specifiek richt op vrouwelijke studenten. Dit project kiest als invalshoek creativiteit. De site⁷⁸ vermeldt het volgende: "Het Masterpiece Project," vertelt Kimberly de Heer, "komt kort gezegd op het volgende neer: meiden op een creatieve manier laten nadenken over belangrijke vragen als: hoe ga ik om met mijn tijd, wat bepaalt mijn identiteit en prioriteiten? En wie of wat mag mij daarin beïnvloeden? Alleen ikzelf, of mijn vrienden, mijn moeder of God?". Die 'meiden' zijn vrouwelijke studenten van de universiteiten en hogescholen in Rotterdam en Utrecht. "Christenen en niet-christenen door elkaar," zegt Kimberly. "Ze vinden het leuk om naast hun studie ook creatief aan de slag te gaan en mogen zelf de uitingvorm kiezen: schilderen, kralen rijgen, kleien, theater, dans... Zij werken zelf ook mee aan de voorbereiding van de avonden." "Wij kiezen voor 'women only' omdat vrouwen in andere thema's geïnteresseerd zijn dan mannen. En alleen vrouwen, dat voelt vertrouwd; het gesprek kan dan heel persoonlijk worden. Voor de mannen hebben we andere activiteiten." Kimberly is nu studentencoach, zij heeft voor zij aan de slag ging bij StudentLife de opleiding Creatieve Therapie gevolgd. Ze gelooft dat je door creativiteit op een andere manier naar het dagelijks leven leert kijken. Er worden nieuwe lagen aangeboord. "Als christenen en niet-christenen praat je met elkaar over wat je belangrijk vindt in het leven. Dat breng je op een creatieve manier tot uiting, bijvoorbeeld in een schilderij. Daarna verwoord je wat je gemaakt hebt en waarom. Sommige meiden geven op die manier voor het eerst woorden aan hoe ze in het leven staan en wat er diep van binnen leeft. Zo leer je van elkaar. Studenten die christelijk zijn opgevoed komen erdoor in aanraking met zienswijzen die ze eigenlijk niet kennen. En niet-christenen horen op een ontspannen manier voor het eerst of opnieuw over God." Een van de deelnemende studentes verwoordt het zo: "Je gaat nadenken over wie je wilt zijn en wat echt belangrijk is in het leven. Ook vind ik het altijd bijzonder om te horen welke mening of overtuiging anderen hebben. Het leert je op een bredere manier naar het leven te kijken."

⁷⁸ <http://www.agapestudentlife.nl/studentlife-masterpiece-project/>

Wat draagt volgens stafwerker Egbert Ribberink, landelijk leider van Agapè StudentLife en werkzaam in Utrecht, bij aan het succes van deze initiatieven? “Laagdrempelige inhoud. Goede relaties opbouwen en dus veel tijd voor eten en borrelen. Veel vragen stellen, gelegenheid voor interactie/discussie wat goed gemodereerd wordt, zodat iedereen aan het woord komt en mensen die te fel worden tot orde worden geroepen. Het afwisselen van geloofsthema’s met politieke en maatschappelijke thema’s en al deze thema’s in spelvorm/creatieve vorm/werkvorm presenteren. Daarnaast ontspanning.” Zijn collega Arjen Admirant voegt daar aan toe: “Gebed en betrokkenheid van een gemeente en intensief getrainde studenten die weer studentenleiders kunnen worden. Laagdrempeligheid van de avond is ook belangrijk. Verder proberen we de niet-gelovige studenten bij de groep te betrekken door hen ook avonden te laten organiseren.”

Toewijding en ‘ownership’ zijn volgens de landelijk leider zeer kritisch. Daar schort het erg aan onder studenten. Daarvoor is visie nodig, maar soms komt dat pas daarna. Met andere woorden: om toewijding te geven heb je visie nodig, maar soms heb je eerst toewijding van studenten nodig om ze visie te kunnen geven. Verder merkt hij op dat naast een levend geloof en de werking van Heilige Geest ook duidelijke concepten behulpzaam zijn. Studenten stappen eerder in iets wat overzichtelijk en een afgerond geheel is. Tegelijkertijd heb je studenten nodig die daar overheen kunnen kijken en zelf nieuwe concepten willen ontwikkelen. Die zijn echter zeldzaam. De staf zou er op gericht moeten zijn deze studenten specifiek en intensief te coachen.

Daarnaast is het van fundamenteel belang dat alle staf en studentenleiders een getuigende levensstijl hebben en dus regelmatig met ongelovigen over hun geloof praten, ook buiten de missionaire gemeenschap en het studentenwerk om. Het moet uitvloeisel zijn van deze levensstijl en niet het middel tot. Dat maakt het veel ontspannender.

Structuur, middelen en leiding

StudentLife is een initiatief dat voorlopig vooral draait door de inzet van de stafleden. Deze stafleden worden betaald vanuit een zogenaamde vriendenkring en zijn dus zelf verantwoordelijk voor hun inkomsten. Per stad is één van de stafleden aangesteld als teamleider. Hij of zij is verantwoordelijk voor de werkzaamheden van de betaalde stafleden, studentenleiders en vrijwilligers. De teamleider legt op zijn buurt verantwoording af aan de landelijk leider van het Agapè-studentenwerk.

Op de vraag aan de landelijk leider of zijn voorkeur uitgaat naar nieuwe initiatieven ontplooiën of aansluiten bij bestaande verenigingen is zijn antwoord: ‘Tja, moet ik kiezen? Ik zou zeggen het beste van allebei stimuleren! Bestaande verenigingen hebben mogelijkheden die nieuwe initiatieven maar moeilijk kunnen benaderen. Nieuwe initiatieven zijn natuurlijk makkelijker op te zetten en aan te passen aan de nood van de ongelovige. Als ik moest kiezen zou ik wanneer ik de mogelijkheid heb het eerste doen, hoewel dat soms taai werk is, maar in de praktijk werk ik aan het tweede om via nieuwe initiatieven bestaande verenigingen te kunnen inspireren en wellicht ook ondersteunen. Er is nog zo veel onontgonnen terrein!’.

De rol van de stafwerker van Agapè is dus een geheel andere dan die van de IFES-studentenwerker (en zijn NSV-collega). Het is een missionaire pionier die voortdurend zelf contacten legt met studenten en hen uitnodigt voor verdere ontmoeting en gesprek. De werkwijze is door de stafwerker voor studenten, waarbij de laatsten gaandeweg meer worden ingeschakeld.

Ondanks de forse inzet van stafleden is het aantal studenten dat uiteindelijk tot geloof komt relatief klein. Dit onderstreept nogmaals mijn analyse dat de meeste studenten gewoon niet op zoek zijn naar het christelijk geloof of dat de werkwijze van Agapè slechts een deel van de niet-kerkelijke studenten aanspreekt. Het feit dat het Agapè-stafid graag met verenigingen wil samenwerken geeft denk ik ook iets aan van de taaheid van het pionierswerk, als je zelf voortdurend bezig bent met het benaderen van niet-kerkelijke studenten.

Zoek de zoekers is denk ik een belangrijk kenmerk van dit werk. Als IFES-studenten mee zouden werken met enquête-acties zou de slagkracht van dit werk aanzienlijk vergroot kunnen worden. StudentLife staat zeer open voor samenwerking met IFES. Het enquêteren met StudentLife-stafleden kan voor studenten die lid zijn van een IFES-vereniging een belangrijk toerustings- en leermoment zijn in het groeien in vrijmoedigheid in het spreken over het christelijke geloof en het verwoorden van wat het voor jezelf persoonlijk betekent.

Ten slotte kunnen activiteiten als het Masterpiece-project inspiratie bieden voor studenten(werkers) om in de vele steden waar Agapè nog niet werkzaam is te gebruiken als missionair initiatief.

4.3 Student.Point Amersfoort

Context

Sinds 2004 worden er vanuit de Hogeschool Utrecht diverse voltijds en deeltijds HBO-opleidingen in Amersfoort aangeboden. De HU Amersfoort (HUA) biedt studies aan als Creatieve Therapie (muziek, drama, dans), Facilitaire Dienstverlening en Maatschappelijk en Cultureel werk. Studenten in Amersfoort zijn een mix van creatievelingen, mensgerichte hulpverleners en praktische doeners. Volgens een deelnemer van Student.Point zijn er bij de diverse opleidingen relatief veel gothics te vinden. De opleiding is sinds 2010 gehuisvest in een nieuw gebouw in het centrum van Amersfoort, nabij het Centraal Station. Momenteel studeren er circa 4000 studenten aan de HUA⁷⁹. Volgens de gemeente Amersfoort woont hiervan een kwart op kamers in Amersfoort⁸⁰. Mijn ervaring is dat naast HUA-studenten er ook veel studenten in Amersfoort op kamers of bij hun ouders wonen, die o.a. in Amsterdam, Utrecht, Zwolle, Ede of nog verder weg studeren. Hoeveel studenten dit zijn is mij niet bekend, maar Amersfoort is in vergelijking met andere steden niet echt een studentenstad. Amersfoort telt meer dan 150.000 inwoners.

Amersfoort telt een breed palet van 66 kerken⁸¹. Een korte steekproef onder predikanten en voorgangers in juni 2011 leverde op dat de meeste kerken niet in beeld hebben hoeveel studenten zij hebben en of zij nog in Amersfoort wonen en kerken, of elders studeren, wonen en mogelijk kerken. Er is vaak veel aandacht voor kinderen en tieners, maar vanaf 18 jaar blijkt het lastig voor gemeenten om zicht te hebben waar 'hun' studerende jongvolwassenen blijven. Verder is er de Evangelische Hogeschool met 150 basisjaar studenten en 150 traject studenten die van februari tot juli in Amersfoort studeren.

⁷⁹ Precieze studentenaantal wordt niet verstrekt door HU Amersfoort. De factsheet van de HBO-raad vermeld alleen het totale aantal studenten van de Hogeschool Utrecht van 38.000.

⁸⁰ <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?id=169911>

⁸¹ <http://www.kerkpleinamersfoort.nl/gebouwen/index.htm>. Deze website is echter niet compleet, zo ontbreken de gemeentes 'Jong en Vrij' en 'De Doorbrekers' waar veel jongeren en young professionals komen.

Voorgeschiedenis

Vanuit IFES-Nederland had ik de wens om met nieuw studentenwerk ‘in mijn achtertuin’ aan de slag te gaan. Toen in mei 2007 een oud-bestuurslid van Ichthus Maastricht en toen Bijbelschool-student Benjamin Hoddenbagh hiervan hoorde, wilde hij graag met mij gaan pionieren. Samen zijn we gaan bidden voor nieuw studentenwerk in Amersfoort. Via sociale media zijn er in september 2007 contacten gelegd met twee studenten Creatieve Therapie (CT). Eén van hen had een DTS (Discipelschap Training School van Jeugd met een Opdracht) gevolgd, de ander had een jaar op het schip Logos van Operatie Mobilisatie gevaren. Deze twee CT-ers, die ook huisgenoten waren, kwamen vrijwel dagelijks bij elkaar om te bidden voor hun klasgenoten. Hun droom was dat ze het Evangelie met hen konden delen en dat klasgenoten zouden worden gedoopt in de Eem. Vrijwel tegelijkertijd kwamen er bewoners van een christelijk studentenhuus in Amersfoort op een StudentAlpha-trainingsdag. Zij hadden de wens als huis een StudentAlpha-cursus te starten om zo iets te betekenen voor studenten in Amersfoort. Deze studenten hebben we met elkaar in contact gebracht. Het studentenhuus was de locatie voor de StudentAlpha en een deel van de huisgenoten vormde het team, verzorgde de praatjes en anderen kookten. Zelf rustte ik hen toe om de cursus te geven⁸². We kwamen regelmatig samen voor gebed. Op de eerste cursus in het voorjaar van 2008 kwamen 9 deelnemers: 6 klasgenoten van beide CT-ers waarvan twee niet-kerkelijk, twee randkerkelijk en twee christenen; twee andere deelnemers waren via flyers bij de cursus gekomen en één via de Alpha-site. Drie deelnemers kwamen tijdens de cursus tot bewust geloof en bleven komen. Na afloop van de StudentAlpha-cursus bleef van deze groep zo’n 12 mensen over die met elkaar de basis hebben gelegd voor het studentennetwerk Student.Point. De EH-studenten waren en zijn overigens geen doelgroep. Deze christen studenten hebben hun eigen vorming en toerusting gedurende het (half) jaar dat zij in Amersfoort studeren en soms wonen.

Identiteit en cultuur

Student.Point (S.P) is een netwerk. De eerste twee jaar werd er met enige regelmaat een bid&brainstorm avond gehouden waar met elkaar visie werd gedeeld en afgestemd wat men voor ogen had met S.P. Tevens werden praktische afspraken gemaakt over locatie, kokers, thema en leiding. IFES-trainee Benjamin was toen de spin in het web. Hij was er de eerste drie jaar altijd, polste mensen voor een taak(je) en verstuurde wekelijks de News.Point, een email met informatie waar wat plaatsvond. Het was erg zoeken of we nu een netwerk waren voor zowel christenen als niet-kerkelijken of een netwerk van christenstudenten die niet-kerkelijken een open plek wilden bieden om verder kennis te maken met het christelijke geloof. Het is het tweede geworden. De gezamenlijke avonden zijn open en laagdrempelig. Discipelschap vind vooral plaats in ‘small groups’. Aan het eind van het tweede schoolseizoen, zomer 2009, was het netwerk gegroeid tot circa 20 personen die min of meer regelmatig bij een activiteit waren.

Na de zomer 2009 probeerde één van de twee initiatiefnemers S.P op een geheel andere leest te schoeien. De smallgroups zouden de kern van S.P moeten worden met discipelschap en externe gerichtheid als doel. Het aantal vaste avonden zou teruggebracht worden naar eens per twee weken, de andere week was er dan ruimte om er persoonlijk of gezamenlijk meer er op uit te trekken. Dit idee werd niet omarmd. Men had behoefte om elkaar wekelijks te zien en de frustratie van de initiatiefnemer over de interne gerichtheid werd niet herkend.

⁸² Van 2004-2007 was ik landelijk coördinator van de StudentAlpha-cursus

Wel was er duidelijk behoefte om meer helderheid te krijgen over de visie en om de organisatorische taken over meerdere personen te verdelen. Er werd in november een visieteam gevormd van drie personen. Daaraan voorafgaand werd iedereen gevraagd om gemotiveerd namen op te geven van mensen die zij geschikt vonden voor het visieteam en of zij zelf beschikbaar waren. Benjamin en ik kozen op basis daarvan drie personen, die vanaf december 2009 samen met Benjamin verschillende malen bij elkaar kwamen om de S.P-visie op papier te zetten. Deze werd na overleg op verschillende bid&brainstorm avonden feestelijk gepresenteerd in mei 2010. Met als antwoord op de belangrijkste vragen⁸³:

- Wie zijn we: Student.Point is een open netwerk van studenten en young professionals in Amersfoort.
- Wat is onze visie: Student.Point wil studenten en young professionals in ontmoeting brengen met Jezus. We willen een plek zijn voor opbouw in persoonlijk geloof, discipelschap en nieuwe vriendschappen.
- Wat is onze doelgroep: We zijn een open netwerk met als primaire doelgroep studenten van de HU Amersfoort (een jaar later is de doelgroep verruimd naar alle studenten in Amersfoort).
- Wat doen we: Wekelijks komt Student.Point bij elkaar in een huiskamer. De avonden zijn heel verschillend met ruimte voor ontspanning, creativiteit, outreach, diepgang en persoonlijke (geloofs)groei. Verder organiseren we jaarlijks een StudentAlpha en een S.P-weekend. Er zijn small groups voor wie wil: kleine groepjes binnen Student.Point met diepe vriendschappen, samen bidden, elkaar bemoedigen en helpen. Er is een Prayer.Point op de HUA.
- Wat geloven we: Student.Point deelt de overtuiging/standpunten van IFES World, waarna de 'doctrinal base' volgt die een aantal hoofdpunten van het christelijk geloof formuleert.

De kracht van S.P is dat het een open en gezellige groep is. Zoals een deelnemer eens omschreef bij een presentatie van verschillende studentenverenigingen: 'S.P is als een *big mama* uit Suriname, je komt er één keer op bezoek en je wilt er nooit meer weg! Ontgroeningen en dat soort dingen zijn ons vreemd.'

Hoewel het aantal deelnemers dat min of meer betrokken was rond de 20 bleef schommelen was het aantal mensen dat verantwoordelijkheid nam of misschien beter gezegd kan nemen minder dan de helft. Tevens zijn er regelmatig tussen de 3 en 6 deelnemers die extra zorg nodig hebben. Ze zijn met de studie gestaakt, zijn overspannen of kampen met andere moeiten.

De toeloop van het aantal niet-kerkelijken is in de loop van de tijd afgenomen. Student.Point is nu meer een interkerkelijke plek voor ontmoeting van leeftijdsgenoten voor studerenden en jongvolwassenen in Amersfoort. De meeste van S.P zijn betrokken bij een gemeente in Amersfoort of in hun woonplaats. Voor een aantal deelnemers, waaronder één oud StudentAlpha-deelnemer en twee 'herintreders' functioneert Student.Point als de enige christelijke gemeenschap, of 'mijn kerk' zoals ze zelf zeggen.

Student.Point heeft een duidelijke missionaire visie waarbij zij zich richt op zowel christenen als niet-kerkelijken. Eerst was de primaire doelgroep HUA-studenten, later is dat losgelaten. De missionaire visie is wel tanende. De small groups, die ook waren opgezet om te bidden voor klasgenoten, functioneren niet meer. De prayer.point op de HUA, die een vergelijkbaar doel had, is na de

⁸³ Visie-document Student.Point, 25 mei 2012. Zie ook www.studentpoint.nl.

verhuizing van de HUA naar het nieuwe gebouw en een buitenlandse stage door één van de initiatiefnemers, niet meer structureel van de grond gekomen. In het voorjaar 2012 is er een initiatief genomen Art.Expression geheten, om met CT-ers op de HUA samen te komen om beeldend bezig te zijn rond een bepaald thema. Art.Expression is drie keer gehouden, de eerste twee keer was de opkomst met acht deelnemers goed, de derde keer waren er slechts de 4 initiatiefnemers. Het bleek moeilijk klasgenoten mee te nemen, vaak door allerlei praktische omstandigheden. Eén initiatiefnemer wilde daarna geen tijd meer geven aan iets organiseren met christenen voor anderen, maar had liever meer tijd om spontaan op te trekken met studiegenoten. De bijbelstudie van Student.Point en haar huis met christenen was voldoende voor haar eigen ondersteuning. Een ander studeert af en wil stoppen. Een derde gaf voorkeur aan een gebedsgroep met christenen, waar ook over christen-zijn in de klas en in het CT-vak nagedacht kon worden.

Structuur, leiding en middelen

Student.Point is een netwerk zonder lidmaatschap of een bestuur. Zij kent een informele organisatie. De IFES-trainee Benjamin Hoddenbagh was eerst de spin in het web, daarna was er een visieteam dat door Benjamin gecoacht werd en die de visie heeft verwoord en een jaar lang de activiteiten coördineerde. Vanaf de start van het visieteam nam de betrokkenheid van diverse leden bij de bid&brainstorm avonden af. Redenen kunnen zijn: meer drukte door studie en stage, meer deelnemers bij het netwerk en doordat het visieteam de zaken toch wel regelde. In de loop van 2011 bleek het moeilijk nieuwe mensen te vinden voor het visieteam. Met de twee resterende visieteamleden hebben we besloten het visieteam op te heffen. Er werd S.P-deelnemers gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor bepaalde activiteiten. Deze (informele) activiteiten-coördinatoren zijn nu verantwoordelijk voor de News.Point, Bible.Point, StudentAlpha, Women.Point, website en kasbeheer. Deze mensen zijn in 2011-2012 drie keer bij elkaar geweest om het reilen en zeilen van Student.Point te bespreken. 'Vacatures' worden meestal in de News.Point vermeld, of zij worden hiervoor bilateraal gevraagd, of personen dienen zich zelf aan. De afgelopen twee seizoenen is gevraagd wie nog een jaar betrokken wil blijven en naar de beschikbare tijd en wensen. De procedure zoals die was vastgesteld bij de vorming van het visieteam wordt niet meer gehanteerd. Deze is te formeel en vraagt teveel regelwerk en inspraak. Welke organisatiestructuur het beste bij Student.Point past is dus nog flexibel. Het functioneert echt als een netwerk.

Benjamin Hoddenbagh schoof na de zomer 2010 door naar de functie als vrijwilliger voor Alpha-landelijk. Zelf nam ik toen een grotere rol op mij, vooral in het leiden van de StudentAlpha vanaf mei 2011 met als doel om meer studenten, vooral van de HUA, bij het netwerk te betrekken. Het netwerk bestond namelijk uit steeds meer afgestudeerden. Na de StudentAlpha die draaide in het najaar 2011 gingen 2 van de 6 deelnemers door met Student.Point, 2 vielen af door ziekte, 1 was al betrokken bij een kerk en zag StudentAlpha als een mogelijkheid om eens buiten de kerk te kijken, 1 verhuisde. Momenteel ben ik als coach en mentor betrokken bij Student.Point en neem ik soms deel aan de bijbelstudies. Soms leid ik het coördinatoren overleg en ben aanwezig bij visie bijeenkomsten.

Door het vertrek van Benjamin en mijn komst als 'oudere' studentenwerker, is de rol van de studentenwerker verschoven van initiatiefnemer en coördinator naar meer een mentor rol. De tijd die ik met S.P-ers optrek is veel geringer dan wat de harde kern in S.P steekt. Enerzijds is dat goed, S.P draait nu zelfstandig en zal zeker doorgaan ook als ik er vandaag mee zou stoppen, anderzijds is

mijn invloed beperkt, zeker als het gaat om de missionaire gerichtheid van S.P op vooral HUA-studenten.

De IFES-studentenwerker heeft in principe zeggenschap over wie in het visieteam komen. Alleen deze procedure wordt niet meer gevolgd. Degene die zich het meest inzet heeft het meeste invloed op de gang van zaken in het netwerk. Juist de aanwezigheid van een aantal afgestudeerden met wat meer levens- en werkervaring geeft het netwerk enige stabiliteit. Zij geven ook vorm aan de kernwaarden van S.P: Betrokkenheid op elkaar, geestelijke groei en openheid naar nieuwkomers.

De geldmiddelen bestaan uit de bijdrage die wekelijks betaald worden voor het mee-eten (2 Euro). Een aantal deelnemers maakt zo nu en dan een gift over naar de rekening van S.P. Zelf ben ik als studentenwerker zo'n zes uur per week bezig in Amersfoort en benader ik kerken en particulieren om financiële partner te worden, met de wens dat mijn betaalde aanstelling na het afronden van mijn studie met één dag wordt uitgebreid. Extra kosten die gemaakt worden voor bijvoorbeeld promotie van Student.Point of StudentAlpha worden ook betaald door IFES vanuit de giften die voor het 'project Amersfoort' binnenkomen.

Missionair resultaat

Student.Point telt nu zo'n 25 betrokkenen met een kern van ruim 12 deelnemers die het netwerk dragen. Van de 25 betrokkenen heeft 5% een niet-kerkelijke achtergrond en 20% is herintreder. Ze zijn met het christelijk geloof opgegroeid, maar waren al langere tijd niet betrokken bij een gemeente. Degenen met een niet-kerkelijke achtergrond werden allen meegenomen door een studiegenoot naar een StudentAlpha-cursus die S.P jaarlijks organiseert. Een deel van de deelnemers ging daarna activiteiten van S.P bezoeken en kwam tot een levend geloof. Eén is nog niet gedoopt. Naast haar zijn er zo'n vier deelnemers die niet betrokken zijn bij een kerk of gemeente.

Praktische lessen

- Bepalend voor de start waren twee gepassioneerde bidders, een huis dat een missionaire activiteit wilde organiseren en een vrijwilliger die alles coördineerde. Kortom bidders en leiders die de kar willen trekken.
- Bij het groeien van de groep, zeker bij meer dan 12 deelnemers, verschoof de aandacht van het missionaire naar meer intern en vroeg het in stand houden van het netwerk en de activiteiten veel energie.
- Wil de studentenwerker invloed kunnen uitoefenen op de missionaire ontwikkeling en groei van S.P, dan dient de studentenwerker de meeste avonden aanwezig te zijn. Dit vraagt om een houding waarin de studentenwerker trouw is en niet direct resultaat hoeft te zien. Ook is een zekere dominantie nodig om de missionaire gerichtheid vast te houden. De rol van mentor is dan niet voldoende.
- Na drie, vier jaar is S.P een hechte vriendengroep die van grote betekenis is (geweest) voor de deelnemers in hun geloofsontwikkeling.
- S.P is open voor nieuwe mensen, maar de instroom van niet-kerkelijke studenten is teruggelopen na het vertrek van missionaire biddende voortrekkers.
- Oudgedienden, waaronder veel afgestudeerden, voelen zich verantwoordelijk om S.P te laten functioneren. Hierdoor functioneert S.P ook goed zonder de directe inbreng van de

studentenwerker. Een ander effect is echter dat nieuwkomers zich, in vergelijking met de beginfase dikwijls wat afwachtend opstellen.

4.4 Revelation church & Fusion in Engeland

Inleiding

Het jongeren en studentenwerk in diverse kerken in het Verenigd Koninkrijk onderscheidt zich van datgene wat tot dusverre besproken is, omdat het hier initiatieven betreft, die vanuit gemeenten zijn genomen. Eén van deze kerken is Church for Students⁸⁴ en een andere Revelation church. Deze laatste bespreek ik omdat ik voldoende informatie over Revelation Church kon vinden op de website⁸⁵, die aansloot op het stramien dat ik in dit hoofdstuk gebruik.

Voorgeschiedenis en context

Dan Slatter, leider van de 'Warehouse youth church' in Chicester, in Zuid Engeland vertelt in een interview⁸⁶ het volgende: 'Zelf wijdde ik op 16-jarige leeftijd mijn leven toe aan Jezus, maar niet aan de kerk. Ik was gefrustreerd dat de kerk haar focus niet wilde verschuiven van regels naar Jezus. Ik wist nog weinig van Jezus, maar hij was beslist niet saai. De kerk deed echter niets om mijn relatie met Christus te verdiepen. We hebben een cultuurverandering nodig om de kerk relevant te maken voor de jongeren die niets meer met de kerk hebben. Wekelijks verliest de kerk in het Verenigd Koninkrijk 2000 jonge mensen. Eind jaren negentig gaf de kerk Revelation Centre hun zegen aan een groep jonge leiders om een nieuwe, los van de kerk staande jongeren- en studentenkerk of gemeenschap te starten. De leiders gaven hun de ruimte, ondersteuning en bemoediging om samen met jonge mensen de kerk opnieuw uit te vinden. Na een paar jaar is de jongerenkerk verhuisd naar een oude visoverslag, direct naast de kantoren van het Revelation Centre.

Identiteit en cultuur

De identiteit staat beschreven in 'What we believe'⁸⁷ en verwoordt herkenbare orthodoxe bijbelse leerstellingen. De visie is 'Sharing Jesus Christ with all people. Seeking Gods kingdom in all of life.' De vijf waarden zijn: 'People. Passion. Growth. Generosity. Fun.'

Revelation centre heeft jonge leiders uitgezonden om het Evangelie in de taal en wijze van de jongerencultuur te communiceren. Jongeren staan zelf op het podium om visueel, in hoog tempo en met korte pakkende boodschappen het Evangelie te brengen naar hun leeftijdsgenoten. Ze willen op geen enkele manier een barrière opwerpen die jongeren afschrikt om Jezus te leren kennen. 'We have to find ways to stop the mass exodus of teenagers from the church, then dare ourselves to dream of growth.' Dus om de massale uittocht van de in de kerk opgegroeide jongeren te voorkomen, richt men zich juist primair op niet-kerkelijke jongeren en schakelt men kerkelijke jongeren hiervoor in.

Structuur en middelen

⁸⁴ <http://churchforstudents.com>

⁸⁵ <http://revelation.org.uk>

⁸⁶ <http://archive.youthministry.com/details.asp?ID=4052>

⁸⁷ http://revelation.org.uk/Articles/63927/Revelation_Church/About_Revs/What_We_Believe/What_We_Believe.aspx

De door de jongeren zelf geleide celgroepen zijn de ruggengraat van de studentenkerk. Ze zijn gericht op het bereiken van niet-kerkelijken en discipelschap. De belangrijkste reden waarom deze kerk groeit is dat jongeren authentieke relaties hebben en hun vrienden welkom heten bij alle onderdelen van het kerk-zijn die eigentijds zijn vormgegeven. De celgroepen zijn des te meer van belang omdat steeds meer jongeren uit gebroken gezinnen komen en soms nauwelijks een idee hebben hoe gezonde relaties in een groep mensen kunnen functioneren. Juist in celgroepen die als een soort gezin functioneren komt het leven met Jezus en de relevantie daarvan ter sprake en laten jongeren zien dat het leven met Jezus goed is.

Leiding

In alle leiderschapsrollen worden de jongeren zelf aangesteld. Dat dwingt hen te groeien in hun eigen roeping en het ontwikkelen van hun gaven. Wel wordt vanuit Revelation training en op alle mogelijke manieren ondersteuning geboden zodat jongeren en studenten hun zendingsveld kunnen bereiken.

Ten slotte een citaat van Dan Slatter: 'This generation of young people is crying out for Jesus. He's the only one who can truly fill the void that modern-day marketers promise to fill with products. We must clear away the fog that obscures the real truth – Jesus.'

Hierbij wil ik ook Fusion UK⁸⁸, nog noemen, een netwerk waar Revelation Centre bij is aangesloten. Fusion is een studentenbeweging begonnen in de jaren negentig die hoofdzakelijk via kerken werkt. Naast jongerenwerkers hebben in Engeland ook studentenwerkers (al) een plaats gekregen als kerkelijke werkers. Fusion traint studentenwerkers en zorgt voor een landelijk netwerk van kerken waar activiteiten, specifiek voor studenten worden aangeboden. Het starten en begeleiden van missionaire celgroepen is de kern van het werk van de studentenwerkers die betrokken zijn bij het netwerk van Fusion, waarbij StudentAlpha een belangrijk ingrediënt is.

De website vermeldt het volgende: Fusion is committed to:

- Fuelling the fires of a national student movement
- Working with students – facilitating mission, evangelism and discipleship through cell groups
- Serving Churches – catalysing and helping build local church-based student work
- Developing Student Workers – training and resourcing all those in student ministry

Praktische lessen

- Het studentenwerk van Revelation is ingebed in de gemeente. Dit geeft continuïteit in training en ondersteuning aan de studentengemeenschap.
- Leiderschap is veelal in handen van jongeren, zij worden echter wel ondersteund vanuit de gemeente.
- De missionaire gerichtheid van dit jeugd- en studentenwerk zorgt voor eigentijdse vormgeving van het kerk zijn.
- De in de kerk opgegroeide jeugd zal zelf al snel tot een keus voor Jezus worden gebracht, omdat ze ingeschakeld worden om hun leeftijdsgenoten via vriendschappen en celgroepen welkom te heten in de kerk.

⁸⁸ <http://www.fusion.uk.com/>

Hoofdstuk 5 Factoren van belang bij missionaire initiatieven

5.0 Inleiding

In dit hoofdstuk wil ik factoren benoemen die van belang zijn voor missionaire initiatieven die gericht zijn op studenten. Allereerst geef ik een bijbels kader en benoem enige factoren uit de literatuur. Verder komt de missionaire strategie van IFES aan de orde. Ik illustreer die met diverse vruchtbare voorbeelden van missionaire initiatieven. Hierbij put ik uit ervaring van collega's en mijzelf. Vervolgens bespreek ik het onderzoek onder collega-studentenwerkers naar de vraag wat volgens hen het meest effectief is met het oog op het bereiken van studenten met een niet-christelijke achtergrond. Hierbij moest gekozen worden voor de optie (a) bestaande verenigingen hiertoe stimuleren of (b) nieuwe initiatieven ontplooien naast de bestaande verenigingen. De volledige weergave van de reacties van de studentenwerkers staat in bijlage 2. Ik sluit af met de beschrijving van een tweetal casestudies, één van een missionaire christenstudent en één van een jong-gelovige.

5.1 Bijbels kader

Bij de onderzoeksvraag naar nieuwe missionaire initiatieven voor studenten wordt verondersteld dat het van belang is niet-kerkelijke studenten met het Evangelie te bereiken. Echter, wil IFES met studenten niet-kerkelijke studenten gaan bereiken, dan dient het helder te zijn dat het uitreiken naar studiegenoten een integraal onderdeel is van het discipel zijn van Jezus Christus: dat de Bijbelse boodschap is dat we het Evangelie delen met anderen. Missionair zijn is geen hobby van een paar enthousiastelingen op de vereniging en ook geen stokpaardje van IFES. Zoals we in 3.1.5 gezien hebben is dit niet vanzelfsprekend voor veel verenigingen die bij IFES zijn aangesloten.

Het is van belang om evangelisatie en de missionaire opdracht die God geeft, te zien in het brede kader van Gods doel met de wereld. Studentenwerkers dienen dat op conferenties en in hun plaatselijk werk voor te leven en te communiceren. De Bijbel laat zien dat God aan het begin van alles staat. Hij schiep de hemel en de aarde met als ultieme scheppingsdaad de mens, die Hij naar zijn beeld maakte. Daarna *sprak* God tot de mens: Hij wilde in relatie met hem leven. Aan de mens gaf Hij de opdracht 'wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag' (Genesis 1:28). Die opdracht bleef ook nadat de mens brak met God en Zijn goede regel 'eet niet van de boom van kennis van goed en kwaad'. Na de zondeval blijft God de mens zoeken als die zich van Hem afkeert: 'Adam, waar ben je?'. Vanaf Abraham zien we dat God een volk verkiest om zo aan dat volk zijn karakter, zijn wil en plan met de wereld duidelijk te maken. God gaat die weg niet alleen ten bate van Israël, maar Hij wilde zich hierdoor kenbaar maken aan alle volken. Tegen Abraham zegt Hij: 'Een bron van zegen zul je zijn.. Alle volken zullen wensen gezegend te worden als jij' (Gen.12:1-3). De profeten roepen Israël steeds ter verantwoording: ze stellen hun vertrouwen niet op God, maar dienen afgoden en zijn dus geen richtingwijzer naar God voor de volken rondom hen. Uiteindelijk was het God zelf die als mens, in zijn eigen Zoon, de mensheid opzocht. Door Jezus' leven, onderwijs, de wonderen en tekenen die Hij deed, maar bovenal door zijn dood én opstanding werd Gods koninkrijk ten volle gedemonstreerd en verkondigd. De discipelen zijn daar getuigen van. Zij worden opgeroepen om heen te gaan ('go!') en alle volken tot discipelen van Jezus te maken en te leven en te leren zoals Jezus leefde en leerde (Mattheüs 28 slot). Chris Wright plaatst deze bekende 'Grote Opdracht' in het plan van God: 'Het is niet zozeer dat God een opdracht heeft voor de kerk, als wel

dat God een kerk heeft om zijn opdracht in de wereld te vervullen. De opdracht is er niet voor de kerk, de kerk is er voor de opdracht ... die van God'⁸⁹. Of in de woorden van Petrus 'We zijn een uitverkoren geslacht, een koninkrijk van priesters, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van hem die ons uit het duisternis geroepen heeft naar zijn wonderbaarlijke licht' (1 Petr. 2:9).

Net zoals zijn weg met Israël deel was van Gods grote plan met de wereld, is de kerk, iedere gemeenschap van christenen en dus ook de christelijk studentenvereniging en elke christen vandaag, geroepen om 'een bron van zegen te zijn' voor de omgeving. De visie van Chris Wright wordt aangehaald in *Als een kerk opnieuw begint*⁹⁰ waar het gaat om nieuwe vormen van gemeenschap: 'Gemeenschapsvorming is een belangrijk onderdeel van zending, maar niet het doel. Een nieuw ontstane gemeenschap zal zich in dienst stellen van de *missio Dei* ('Gods zending') en zichzelf ondergeschikt maken aan Gods doel met de schepping'. John Stott zegt hierover: 'Elke christelijke gemeente is door God geroepen om een aanbeddende, getuigende gemeenschap te zijn'.⁹¹ En 'De kerk heeft een dubbele identiteit, zij is door God uit de wereld geroepen om God te aanbidden en teruggezonden in de wereld om daar te getuigen en dienstbaar te zijn'.⁹² De studentenvereniging heeft dan in de studentenwereld haar eigen roeping en mogelijkheden om hier invulling aan te geven.

Als het gaat om getuige-zijn, gaat het dus om het grote verhaal van God met mensen, dat praktische wijsheid in zich heeft en aantrekkelijk is voor studenten: We leven vanuit het besef dat het waar is dat deze planeet gemaakt is en geliefd wordt door een Schepper-God; dat elk mens waardevol is, gemaakt naar Gods eigen beeld, en waardig behandeld moet worden; dat zonde en dood reëel zijn, maar gebroken en lege krachten zijn door de dood en opstanding van Jezus; en dat God op een dag zijn nieuwe koninkrijk van recht, vrede en vreugde zal brengen.⁹³ Dit grote verhaal, Gods plan zoals Wright dit noemt, staat tegenover het in het Westen gangbare materialistische denken waardoor veel studenten, dikwijls onbewust, zijn beïnvloed. Dit wereldbeeld gaat er vanuit dat alles, dus ook de mens, niet meer is dan atomen, chemische processen en de uitkomst van een toevallig ontwikkelingsproces. Een christen heeft echter weet van zijn identiteit: God heeft hem gewild en een plaats gegeven in Zijn universum, in de weg die God gaat van schepping naar herschepping. Voor studenten moet dit perspectief op een relevante manier door christenstudenten gecommuniceerd en voorgeleefd worden. Zorg voor de schepping en aandacht voor sociale gerechtigheid horen hier bijvoorbeeld bij. Dit kan hen prikkelen om eens dieper na te denken over de zin en betekenis van hun leven. Dit perspectief geeft ook betekenis aan studie, onderzoek en (toekomstig) werk. Voor bijvoorbeeld een chemicus of natuurkundige: zij kunnen zich bij hun ontdekkingen realiseren dat ze de mogelijkheden en wetten die God in de schepping heeft gelegd, aan het ontdekken zijn. Ditzelfde geldt voor menswetenschappers die allerlei sociale verbanden onderzoeken en weet hebben van God als relationeel wezen, die de bron is van deze verbanden. Voor therapeuten kan het hoop

⁸⁹ Wright, Chr., *De Bijbelse missie. Gods opdracht voor zijn kinderen*. Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld, 2011. Blz. 5.

⁹⁰ Noort, G, et al., *Als een kerk opnieuw begint*. Blz.15.

⁹¹ Stott, J., *De levende kerk*. Ark Media, 2008. Blz. 45.

⁹² Idem. Blz. 48.

⁹³ Tomlin, G., *Een kerk die prikkelt. Uitdaging om provocerend gemeente te zijn*. Uitgeverij Voorhoeve, Kampen, 2008. Blz. 36.

bieden dat er een liefhebbende Vader is die mensen gewild heeft en aanvaardt, identiteit en praktische levenskunst aanreikt en uiteindelijk de gebrokenheid tussen mensen gaat herstellen.

Deze Bijbelse boodschap van verlossing en het feit dat Jezus Heer wil zijn over verlorene mensen in alle aspecten van het leven, gaat sinds de zondeval in tegen wat de mens zelf wil. Studenten moet eerlijk verteld worden dat Jezus volgen niet de makkelijkste weg is. Het christelijk geloof is geen therapeutische boodschap voor iedere student die te maken krijgt met tegenslag en verdriet. Het is ook niet de weg naar het ultieme geluk of van één groot feest met Jezus. Evenmin is de christelijke levensstijl een bepaald soort levenskunst waardoor je je altijd lekker voelt. Wel belooft Jezus ons een leven van vreugde en overvloed (Joh. 10:10), maar zijn leven en dat van de apostelen geven ook aan dat het volgen van Hem gepaard zal gaan met lijden en strijd. Uiteindelijk kies je niet voor Jezus omdat het goed voelt en leuke vrienden oplevert, maar omdat je weet dat het de ultieme waarheid is. Dat de Bijbelse boodschap een kader aanreikt voor vragen als: Waar kom ik vandaan? Waar leef ik voor? Hoe kan ik van betekenis zijn? Hoe maak ik de juiste keuzes? Waar ga ik heen? Hoe zit het met de wereld om mij heen? Vragen die studenten zich bij tijd en wijle stellen. De christelijke boodschap is dat als je antwoord wilt op deze vragen dat je dan een persoon vertrouwt die ruim 2000 jaar geleden geleefd heeft. Hij zei dat hij de Zoon van God was en was gekomen om Gods plan met de wereld mogelijk te maken. Redding betekent thuis komen bij God, bij jezelf, bij anderen en bij al het geschapene en daarvoor zorg gaan dragen. Dan kun je leven vanuit de hoop dat God ieders leven en de wereld door het werk van Zijn Geest zal vernieuwen. Het mag duidelijk zijn dat Gods Geest allereerst christenstudenten zelf zal moeten aanspreken en veranderen, om zo te laten zien dat zij werkelijk verschil maken voor hun studiegenoten en een aantrekkelijk en prikkelend leven leiden. De christelijke studentenvereniging kan een plek zijn waar die redding en dat leven ontvangen en beoefend kan worden.

Wat is dus missionair? Wat is een boodschap die studenten kan aanspreken? De belangrijkste taak voor christenen is het ontwikkelen van een onderscheidende levensstijl. Het is niet hen vertellen dat ze zondig zijn en Jezus nodig hebben om hun zonden weg te wassen en zo in de hemel te komen. Het is ook niet alleen studenten vragen hun hart aan Jezus te geven om een persoonlijke relatie met God te krijgen. Maar het is hen uitnodigen deel te worden van het koninkrijk van God, deel te worden van zijn plan met de wereld waarin zij hun plaats mogen innemen. Het gaat om aantrekkelijke christenen die verbonden zijn met studiegenoten en de wereld waarin zij leven. Tomlin zegt hierover: 'Als ik naar de kerk ga en mezelf christen noem, maar er geen noemenswaardige veranderingen optreden in de manier waarop ik leef, mijn geld besteed, met mijn tijd omga, hoe ik in relaties sta, dan is het geen verrassing wanneer mijn niet-christelijke vrienden niet geïnteresseerd zijn in meer.'⁹⁴ En 'Door de uitstorting van de heilige Geest, de Geest van Jezus, kwam en komt er voor de leden van zijn gemeenschap de mogelijkheid om te handelen en te worden als Hij. Dat heeft aantrekkingskracht! Een prikkelende christelijke levensstijl zet anderen aan het denken. Een gemeenschap van mensen die leven volgens Gods wegen, die heeft geleerd om liefde, nederigheid, meeleven, vergevingsgezindheid en eerlijkheid in het centrum te zetten, zal studenten zeker laten nadenken. Als

⁹⁴ Tomlin, G., *Een kerk die prikkelt. Uitdaging om provocerend gemeente te zijn*. Uitgeverij Voorhoeve, Kampen, 2008. Blz. 20.

je met woorden deze daden verklaart, is dat 'evangelisatie': op eenvoudige wijze het goede nieuws van Jezus uitleggen'⁹⁵.

5.2 Factoren vanuit de literatuur

In hoofdstuk 3.2.2 hebben we gezien dat de (studenten)cultuur gekenmerkt wordt door consumptie (hoe je eruit ziet en wat je koopt, bepaalt je identiteit) en door de eigen behoeftevervulling. Je bent gelukkig met 'good friends, good food en good feelings'. Opvallend is dat de typering die Tomlin noemt van christenen die anderen prikkelen tot nadenken, bijna allemaal relationeel zijn. Dit sluit aan bij wat in het rapport over de grenzeloze generatie vermeld wordt door wetenschappelijk onderzoekster klinische psychologie Martine Delfos. In een commentaar op het mentaliteitsonderzoek zegt zij: 'Onder het vernisje – *supersmart, multitasking digital wizard* - zitten jongeren nog allemaal te verlangen naar verbinding. Wat verandert er nooit? De oerwens (!) van de mens om zich te verbinden aan een ander mens. Echter: internet, gescheiden ouders (scheiden leert scheiden), het gezin dat een los verband is geworden van werkende ouder(s) en in- en uitvliegende kinderen, geven kinderen niet meer het instrumentarium mee om zich te kunnen verbinden'⁹⁶. De titel van het eerder genoemde boekje van Els van Dijk *Hunkerende generatie* is ook veelzeggend. Juist hierin zouden kleine missionaire groepen een plek kunnen bieden waar studenten, verlangend naar veiligheid en aandacht, zich thuis voelen. Hiervoor is het wel nodig dat christenstudenten hun medestudenten zo een 'thuis' willen en kunnen bieden.

Dat betekent dat christenstudenten in hun relaties aansluiten bij het vaak wat onbestemde verlangen naar verdieping, waarbij zij dit verlangen niet direct duiden als een religieus verlangen naar God, maar eerder naar een zinvolle plek in de wereld. Dat vraagt om christenen die niet discussiëren over allerlei regels, maar betrokken zijn op de wereld om hen heen, echt oog hebben voor elkaar en waar gepast communiceren dat zij dit niet in eigen kracht doen, maar vanuit de kracht van God die zij kennen en aanbidden. Deze spirituele dimensie kan ook prikkelend zijn voor medestudenten om eens door te vragen.

Gezien de kenschets van studenten in hoofdstuk 3.2.2 zal missionaire gemeenschapsvorming voor studenten open en heel vrijblijvendheid moeten zijn en vooral niet moraliserend. Hierbij moeten we niet denken aan traditionele of aan al te zeer georganiseerde vormen van 'christelijke gemeenschap'. Missionaire gemeenschapsvorming dient zowel 'bonding' te bieden: onderling worden de gelovigen aaneengesmeed, als 'bridging', de geloofsgemeenschap probeert bruggen te slaan naar haar omgeving⁹⁷. Hoe deze beide vormen van sociaal kapitaal zich tot elkaar verhouden, is een spannende vraag voor de verenigingen. 'Bonding' is noodzakelijk voor de vorming van de eigen identiteit als gemeenschap. Maar een te sterke 'bonding' maakt de kloof voor niet-kerkelijken onoverbrugbaar. En zoals we eerder gezien hebben in 3.1 is hier vaak sprake van bij een groot aantal verenigingen

Veel niet-kerkelijke studenten zullen de relaties in eerste instantie wat losser en vrijblijvend willen. We moeten dan vooral denken aan kleine vriendengroepen van een mix van christenen en niet-

⁹⁵ Tomlin, G. *Een kerk die prikkelt. Uitdaging om provocerend gemeente te zijn*. Uitgeverij Voorhoeve, Kampen, 2008. Blz. 24, 61 en 75.

⁹⁶ Spangenberg F. en Martijn Lampert, *De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009. Blz. Idem, Blz. 144.

⁹⁷ De begrippen bonding en bridging capital zijn afkomstig van Putman, R., *Bowling alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York 2000, 22. *Als een kerk opnieuw begint*, Blz. 220.

kerkelijken die samen leuke dingen doen, bijvoorbeeld op zeilvakantie, en waar iets van die onderscheidende levensstijl merkbaar is. Ik denk aan bijvoorbeeld een groepje studiegenoten of sporters die samen optrekken en waarbij er een paar christenen zijn, van wie iets uitgaat. Die anders reageren op flauwe seksistische grappen en die nagedacht hebben over maatschappelijke problemen. Die betrokken zijn op hun medestudenten en als ze vragen: 'Hoe is het ermee?' een eerlijk antwoord verwachten, zowel in goede als slechte tijden. Dat kan alleen als ze zelf ook eerlijk zijn. En als ze bijvoorbeeld een bijzondere kerkdienst of conferentie meemaken, daar over vertellen en zo iets van hun hart laten zien. Kortom het christelijk geloof is op een geïntegreerde manier in hun leven aanwezig. Ze leven uit dat ze niet alleen voor zichzelf gaan, maar echt geven om de ander. Ze leven vanuit hoop en verwachting, ook bij teleurstelling of als het leven tegen zit. Vanuit groeiend vertrouwen en intimiteit kan men dan ook in een wat vaster verband met zingeving en levensvragen bezig zijn. Er wordt bijvoorbeeld samen naar een film gekeken en over doorgesproken of men spreekt bijvoorbeeld als vriendengroep met elkaar af om binnen een zeker tijdsbestek de StudentAlpha of Glad You Ask DVD's te bekijken en daarover in gesprek te gaan⁹⁸. Op zo'n manier het Evangelie delen vraagt een authentieke christelijke levenshouding van studenten en is iets anders dan een 'evangelisatieproject of activiteit', zoals getuige-zijn soms gezien wordt door studenten. Zo is het wel eens gebeurd dat na afloop van een StudentAlpha de relaties met de deelnemers plotseling op een lager pitje kwamen omdat het voormalig teamlid een 'andere commissie' ging doen.

Dit vraagt een ander 'type' christenstudent dan degene die opgaat in de christelijke studentenvereniging. De twee initiatiefnemers, de studenten Creatieve Therapie (CT), die we bij de bespreking van de voorgeschiedenis van Student.Point tegenkwamen, zijn hier een goed voorbeeld van. StudentAlpha was een logische vervolgstap voor hun studiegenoten omdat deze twee studenten op een onderscheidende wijze het Evangelie uitleefden. Via StudentAlpha kwamen hun vrienden in contact met meer christenstudenten en met een groep waar zij iets proefden van Gods Koninkrijk en Zijn aanwezigheid. 'Doen jullie dit allemaal voor ons?', vroeg een deelnemster verbaasd toen zij zich realiseerde dat een groep van acht studenten wekelijks voor hen kookte, de inleidingen verzorgde en een weekend voor hen organiseerde en dat vrijwel voor niks. De mix van christenstudenten die het Evangelie op een aanstekelijke manier voorleefden en een groep die een gemeenschap bood waar niet-kerkelijken op vrijblijvende en open wijze welkom waren, waar het Evangelie niet alleen werd geleefd maar ook uitgelegd, is dus van belang voor vruchtbaar missionair werk.

In hoofdstuk 3.2.2 is het onderzoek van het bureau Motivaction naar de grenzeloze generatie besproken. Dit bureau heeft in opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland onderzoek gedaan naar hoe de PKN met haar huidige communicatie de acht *mentalitymilieus* bereikt⁹⁹. Zij spreekt vooral de traditionele burgerij aan die 16% van de bevolking uitmaakt en de postmaterialisten, 10% van de bevolking, 2% van de studenten. Vraag is hoe de Protestantse Kerk in contact kan treden met de andere zes milieus. Er liggen volgens Motivaction zeker kansen: elk van de acht geformuleerde *mentality*-milieus is op zijn eigen manier bezig met levensvragen en zingeving. Er worden drie richtingen geformuleerd: de traditionele richting die goed bereikt wordt, de moderne richting waarbij de aansluiting grotendeels mist, en de postmoderne richting waar de aansluiting ligt bij de postmaterialisten.

⁹⁸ DVD waarin diverse studenten, christen en niet, aan het woord komen over vragen als: 'Heeft het leven zin?'; 'Is de Bijbel betrouwbaar?' zie <http://www.gladyouasked.org/about/>

⁹⁹ www.pkn.nl/missionair

Als 'tips' geeft Motivaction:

- Verbind de boodschap van het Evangelie met het hier en nu in plaats van met ver weg en straks.
- Heb aandacht voor vragen in het dagelijks leven van mensen en de gevoelens die deze met zich meebrengen. Sluit als kerk aan bij wat mensen werkelijk raakt.
- Geef een duidelijk verhaal en wees trots op waar je voor staat. De troost, de kracht en de richting die geloven biedt, zijn bij velen onbekend.
- Wees als kerk minder bescheiden; de ingetogen stijl sluit niet aan bij de meerderheid van de Nederlanders.

Vertaald naar de context van IFES betekent dit dat de programma's van de niet-missionaire verenigingen (CSFR, VGS/GSV en G-HBO) vaak niet aansluiten bij de behoeften van niet-kerkelijke zoekers. Een nieuw initiatief als Veritas biedt echter wel perspectief aan deze verenigingen. Het sluit aan bij hun intellectuele debatcultuur en het organisatietalent van deze verenigingen.

Bij Ichthus en Alpha kan een studentenwerker wel intensief optrekken met een bestuur dat wil dat haar programma relevant is voor niet-kerkelijken. Hij of zij kan de vereniging aanmoedigen om studiegenoten uit te nodigen en wijzen op de welkome plek die zij kunnen bieden aan niet-kerkelijke studenten. Tevens kunnen zij, zoals ook de Agapè-studentenwerker opmerkte, het besef versterken dat een betrokken sfeer veel aantrekkelijker is voor niet-kerkelijke studenten dan dat de vereniging zelf beseft.

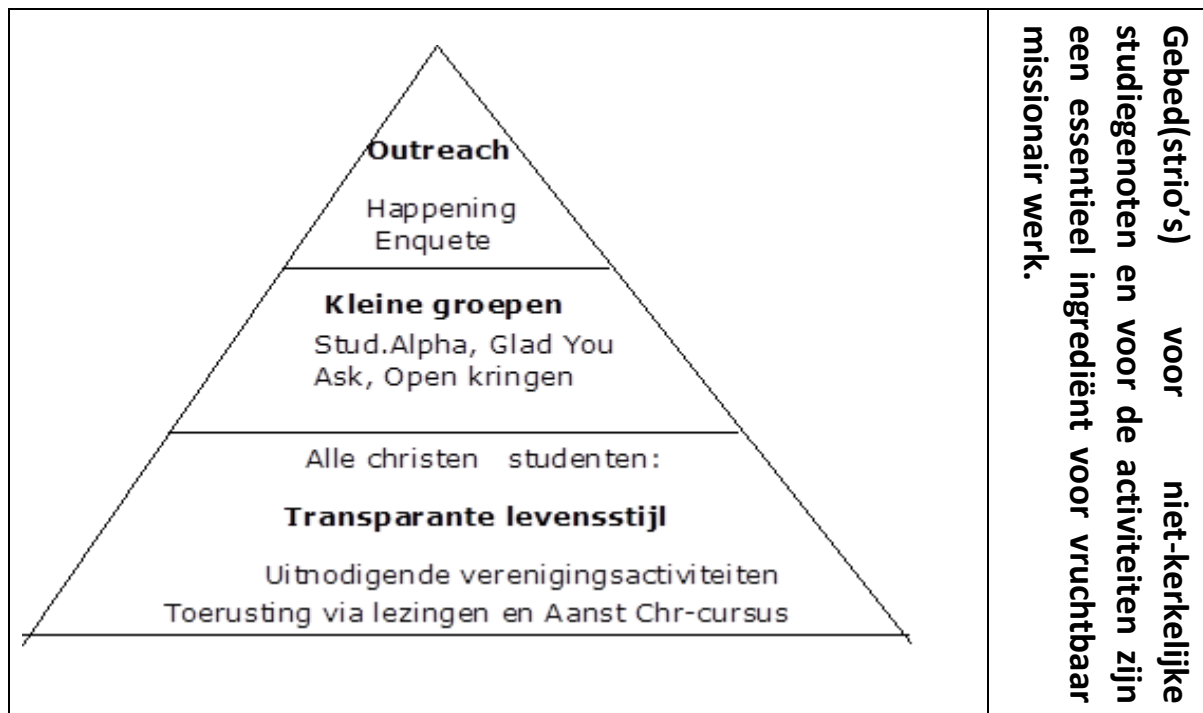
Ten slotte kan een studentenwerker een vereniging aanmoedigen haar geluid te laten horen bij debatten op de universiteit of hogeschool. De lezingavonden en kringen van bijvoorbeeld Studium Generale bieden hiertoe prima mogelijkheden. Laat de beste debater meedoen, trek de verenigingstrui aan en laat zien dat je er bent!

5.3 De missionaire strategie van IFES en enkele best practices

5.3.1 Missionaire strategie van IFES

Lindsay Brown, voormalig algemeen secretaris van de IFES, laat op eenvoudige wijze zien via welke missionaire strategie er gewerkt kan worden¹⁰⁰. Hij noemt dit het piramidemodel, gebaseerd op hoe het Evangelie weerklinkt in Antiochië in Handelingen 11:19-26. Dit model is bij diverse (internationale) toerustingsconferenties gepresenteerd en wordt ook door IFES-studentenwerkers regelmatig gebruikt. Bijvoorbeeld in toerusting rond getuige-zijn of om besturen te helpen in het denken over een missionaire strategie voor de vereniging, of liever nog voor een plaats als er meerdere verenigingen in één plaats zijn. Juist dit model biedt de verschillende verenigingen de mogelijkheid om voor de plaats één van de onderdelen te verzorgen, bijvoorbeeld een Veritas forum en bijvoorbeeld alle leden wel te stimuleren aan faculteitsbidstonden deel te nemen.

¹⁰⁰ Lindsay Brown, IFES evangelist tijdens een toerustingsdag voor IFES op 8 november 2008.

Dit model geeft aan dat een effectieve missionaire strategie voor studenten bestaat uit drie elementen: (1) Christenstudenten met een aanstekelijke levensstijl staan aan de basis van dit model. Brown citeert John Stott die vindt dat christenen zich niet sociaal moeten afscheiden, maar zich wel moreel moeten onderscheiden¹⁰¹. Dit is eerder uitgebreid aan de orde geweest en IFES vervult een belangrijk rol om studenten hiervan bewust te maken en daarin toe te rusten. Hierin is de Aanstekelijk Christen-zijn cursus¹⁰² een belangrijk middel om studenten plaatselijk toe te rusten. (2) Belangstellenden in het christelijk geloof kunnen in een kleine groep kennis maken met andere christenstudenten, zien hoe het Evangelie 'werkt' in hun individuele leven en hoe in de groep met elkaar wordt omgegaan. Ervaring leert dat meer dan 80% van de belangstellenden die deelneemt aan een kleine groep, meegenomen is met een christelijke studiegenoot. (3) Door publieke verkondiging of events kunnen studenten met levensvragen en 'zoekers' worden bereikt. In Nederland is dat tot dusverre beperkt tot Veritas, maar ook het enquêteren van studenten over geloofsvragen wil ik hieronder rekenen.

Brown benadrukt het belang van het gebed en het werk van de heilige Geest: 'Het is door het werk van de heilige Geest dat studenten overtuigd worden van de waarheid. Onze verantwoordelijkheid is hier God om te vragen en ons in te zetten om op zo relevant mogelijke wijze het Evangelie te communiceren. Allereerst door vragen te stellen aan onze studiegenoten, bijvoorbeeld naar hun zingevingskader, daarna als zij vragen aan ons stellen die zo goed mogelijk te beantwoorden'. Rond de kracht van gebed vertelt Brown regelmatig het volgende verhaal¹⁰³. De IFES-beweging UCCF van Groot-Brittannië heeft eind jaren tachtig twee jaar lang drie verschillende strategieën uitgetoetst waarbij de nadruk werd gelegd op één van de drie lagen van de piramide. In Wales (waar Brown zelf vandaan komt) werd door de studentenwerkers voortdurend het belang van gebedstrio's benadrukt, drie studenten die wekelijks elkaar ontmoeten voor gebed voor elkaar en drie niet-kerkelijke

¹⁰¹ Stott geciteerd door Lindsay Brown, IFES evangelist tijdens een lezing voor IFES op 8 november 2008.

¹⁰² Zie woordenlijst.

¹⁰³ Onder andere op de IFES Europe conferentie in 1997 en de Nederlands toerustingsconferentie in 2002.

studiegenoten. In Schotland werd gefocust op de start van nieuwe 'Seekers Bible'-studies. In Engeland stonden zogenaamde Mission Weeks centraal. Een week lang werden tijdens gratis lunches korte toespraakjes gehouden waarbij studenten werden uitgenodigd voor lezingen op de universiteit door sprekers als Michael Green en Lindsay Brown zelf. Na twee jaar met deze verschillende strategieën gewerkt te hebben, bleek na onderzoek dat in Wales de Christian Unions (CU's) het meest waren gegroeid met jong-gelovigen. Of zoals Jan Bakker, directeur van Alpha-cursus Nederland de eerst drie prioriteiten voor Alpha-teams op de Alpha-conferenties formuleert: 'Gebed, gebed en gebed, its all about prayer'.

Nadeel van dit model is dat het vrijwel volledig focust op het 'geestelijk' benaderen van studiegenoten met het christelijk geloof. Er is binnen IFES Europe en Nederland, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Intervarsity in de Verenigde Staten¹⁰⁴, nog weinig aandacht voor integrale missie of 'holistic' mission. Ondanks de nadruk over holistisch leven en integraal christen-zijn in het Meerjarenbeleidsplan van IFES, blijft het bij woorden. Studenten die graag de handen uit de mouwen willen steken voor hun stad, voor ouderen of daklozen worden daar door IFES weinig in aangemoedigd. Het project 'Serve de City' vormt hierin een positieve uitzondering. Ook vrijwel alle missionaire toerusting richt zich op de geestelijke bekering van medestudenten. Er is bijvoorbeeld weinig aandacht voor het ontdekken van gaven van studenten of bezig willen zijn met thema's als sociale gerechtigheid en zorg voor de aarde. Terwijl inzet voor al deze zaken net zo goed past in het ingeschakeld worden in Gods plan met deze wereld om zo tot zegen te zijn. De scriptie van Adrian Boogaard over missionaire toerusting zal deze eenzijdigheid verder bespreken.

In deze paragraaf wordt verder geïllustreerd hoe de beschreven missionaire strategie in de praktijk van IFES plaatsvindt. De voorbeelden komen voort uit de vragenlijst die door de IFES-studentenwerkers is ingevuld en wat zij belangrijk vinden voor het initiëren van nieuwe missionaire initiatieven door IFES (= studentenwerkers en/of trainees) samen met studenten.

5.3.2 Gebed

Het belang van gebed wordt vele malen genoemd. Zowel door de studentenwerkers zelf, als het gebed van studenten voor hun klasgenoten, als gebed op faculteiten en hogescholen. Ter illustratie hiervan: de StudentAlpha in Leiden telde normaal gesproken rond de 6 tot 8 deelnemers. Na een week van 24/7-gebed, waarin studenten gedurende een week intekenden om een uur op creatieve wijze te bidden in een daarvoor ingerichte ruimte, kwamen er ruim 20 deelnemers op de cursus. Het is God die mensen trekt en ons inschakelt. Heel direct bidden voor studiegenoten en bekenden geeft liefde en bewogenheid naar hen. Bidden is afgestemd raken op Gods leiding en aansluiten bij wat God aan het doen is of wil gaan doen bij degene met wie studenten optrekken¹⁰⁵. Er mag in het individuele en gezamenlijke gebed gevraagd worden om de vrucht van de heilige Geest, zoals liefde, blijdschap, nederigheid, goedheid, volharding en doorzettingsvermogen. Ook mag gevraagd worden

¹⁰⁴ Zie bijvoorbeeld <http://www.intervarsity.org/studentsoul/topic/justice>

¹⁰⁵ Zoals bijvoorbeeld John Stott dagelijks bad: "Heavenly Father, I pray that this day I may live in your presence and please you more and more. Lord Jesus, I pray that this day I may take up my cross and follow you. Holy Spirit I pray that this day You will fill me with Yourself and cause your fruit to ripen in my life: love, joy, peace, patience, kindness, goodness, faithfulness, gentleness and self-control". Bron: Kader bij een in memoriam van John Stott. Ichtus Magazine, November 2011. Uitgave Ichtus Vlaanderen, de Vlaamse IFES-beweging.

om de gaven van de Geest zoals profetie en genezing. Mijn indruk is dat God deze gave meer in een missionaire setting geeft: zo bad ik eens voor de vader van een StudentAlpha-deelnemer die die dag in een ziekenhuis 100 kilometer van ons vandaan, was opgenomen met hartproblemen. Later bleek dat direct na het moment van ons bidden het normale hartritme weer was hersteld.

5.3.3 Relaties van leden met niet-kerkelijke studenten en kleine groepen

Studenten die bidden, openheid hebben naar studiegenoten en niet opgaan in de vereniging zijn de belangrijkste ingrediënten voor vruchtbaar missionair werk. Zij nemen niet-gelovige vrienden mee naar missionaire activiteiten zoals bijv. een Veritas-forum, StudentAlpha-cursus of Open Kring. Het zijn vaak maar enkele missionaire sleutelfiguren in of buiten een vereniging die een groot deel van het aantal rand- of niet-kerkelijke studenten meenemen dat aanwezig is op een dergelijke activiteit. Het gaat hier waarschijnlijk om de 20% die in de enquête missionaire toerusting aangaf het niet moeilijk te vinden om te laten zien wat Jezus voor hen betekent. Zelf heb ik in Enschede van 2005 tot 2007 een StudentAlpha-kernteam, bestaande uit twee VGST'ers en één vrijgemaakte student die niet bij een vereniging was aangesloten, gecoacht. Dit drietal had veel contact met studiegenoten en zij wisten ook verenigingsgenoten te mobiliseren om vrienden mee te nemen naar de StudentAlpha. Het aantal deelnemers aan StudentAlpha lag in die tijd tussen de 20 en 30; het was daarmee de meest succesvolle StudentAlpha binnen IFES. Vorig jaar is er twee keer geprobeerd met veel organisatie en PR om een StudentAlpha-cursus in Enschede te organiseren. Er kwamen slechts één of twee studenten op af. Ik kan dit moeilijk verklaren. Het lijkt me niet dat die 20% die makkelijk van het geloof getuigt er niet meer waren. Ik denk dat er zoveel aandacht uitging naar PR en organisatie dat men eenvoudigweg vergat voor potentiële deelnemers te bidden en hen persoonlijk uit te nodigen.

Eerder is al genoemd dat er verenigingen zijn met een verenigingshuis-cultuur, dit biedt missionaire kansen. Zo organiseerde Theo van de Heuvel, oud-lid van RSK Enschede en nu betrokken bij Athletes in Action, eind jaren negentig de 'Theo's Video Night'. Maandelijks werd er in dit RSK-huis een video gekeken onder het genot van een biertje, gevolgd door een goed gesprek. Als vervolg hierop startte een aantal RSK-ers de kring Reason. Op deze maandelijkse kring werden thema's besproken als 'God en het lijden', 'Wereldbeelden', etc.. Twee RSK-ers - soms aangevuld met een VGST'er - organiseerden deze avonden. Zijzelf en een enkele mede-RSK'er of VGST'er namen dan vrienden mee. Deze activiteit bleef, zoals een traditionele vereniging betaamt, jaarlijks op het programma staan van de RSK. De opkomst blijkt echter zeer afhankelijk te zijn van de leiders. Er zijn jaren waar de Reason-kring een kwijnend bestaan leidde met soms geen of een enkele deelnemer. Dan was er weer een jaar met 10 tot 15 belangstellenden.

In diverse steden zijn christenstudenten actief geweest in Studium Generale. De meeste universiteitssteden hebben een Studium Generale¹⁰⁶. Zij organiseren lezingen, discussies, filmavonden, cursussen en podiumprogramma's op het gebied van wetenschap, kunst en cultuur. De activiteiten van Studium Generale zijn bedoeld voor studenten en medewerkers van de universiteit. Sommige christenstudenten participeren hier actief in. In Enschede was een RSK'er twee jaar betrokken bij de studiereizen die werden georganiseerd, in Deventer bezochten drie leden van HBO-vereniging Alpha de filmavonden die Studium Generale daar samen met het Studentenpastoraat organiseerde.

¹⁰⁶ <http://www.studiumgenerale.nl/>

Binnen IFES-Nederland zijn nog vele voorbeelden te noemen waar één of twee missionaire studenten aan de basis stonden van een open kring of StudentAlpha die voor een bepaalde periode vruchtbaar is. Het blijkt ook dat dergelijke missionaire voortrekkers een wijdere kring van verenigingsgenoten hierin weten mee te nemen, anders kunnen de hoge opkomstcijfer van bijvoorbeeld de StudentAlpha in Enschede niet verklaard worden. IFES-studentenwerkers hebben hierin vaak een begeleidende en ondersteunende rol. Voor hen is het spotten en ondersteunen van deze missionaire voortrekkers een cruciale taak.

5.3.4 Missionaire initiatieven nemen als vereniging of als gezamenlijke verenigingen

Sommige verenigingen nemen missionaire initiatieven als vereniging. Zo had de Amsterdamse Ichthus-vereniging een avond samen met 'ASV Gay'. Het Leidse CSFR-dispuut en VGS-vereniging hielden een maaltijd met de Leidse moslimstudentenvereniging. Aansluitend had men een gesprek over de belangrijkste punten van elkaars geloof. Eerst als korte presentatie door een tweetal leden, waarna het gesprek met elkaar in kleine groepen werd voortgezet. Ook wordt in Leiden een debatavond georganiseerd in samenwerking met het Corps. Dit wordt gedaan tijdens de 'Connectweek', die jaarlijks door de gezamenlijke verenigingen wordt georganiseerd. In Utrecht organiseerde de christelijke theologenstudentenvereniging een speeddate avond met de gezelligheidsvereniging Biton. Op tafeltjes lagen bierviltjes met daarop vragen als: 'Wat is je grootste passie?'; 'Als God bestaat, wat zou je hem vragen?'; 'Wat is echte vriendschap'; etc.. In tweetallen van de verschillende verenigingen ging men 10 minuten met elkaar in gesprek rond zo'n vraag, daarna schoof men door naar een ander tafeltje met een andere gesprekspartner. Na het speed daten was er een borrel waarin werd doorgepraat. Dit zijn mooie initiatieven die helpen om als christen-studenten met anderen in gesprek te gaan. Vaak helpt de georganiseerde setting christen-studenten om de schroom te overwinnen om over het geloof met niet-kerkelijken in gesprek te gaan.

De locatie waar de vereniging haar activiteiten houdt kan contacten met andere verenigingen stimuleren. Zo maakt de GSVA in Amsterdam van dezelfde soos gebruik als seculiere verenigingen en daar leverde een vergelijkbare speeddate avond zoals hierboven besproken goede gesprekken op. De soos 'Flux' van CSV Alpha Enschede, zit op de bovenste verdieping van hetzelfde gebouw als de drie andere gezelligheidsverenigingen in Enschede. Regelmatig komen leden van deze verenigingen, al of niet aangesloten, naar 'boven' voor een goed gesprek. In Eindhoven zit Ichthus al een paar jaar in het complex voor studentenverenigingen 'De Bunker'. Vanuit Ichthus is aangeboden om een paar keer te tappen bij de gezelligheidsvereniging om zo elkaar beter te leren kennen. Als vervolg hierop wordt er nu met enige regelmaat een 'Grill a Christian'-avond georganiseerd waarbij leden van de gezelligheidsverenigingen allerlei vragen op een panel van Ichthianen en soms christen-docenten kunnen afvuren.

Verder worden er vanaf 2008 in diverse steden Veritas-fora georganiseerd. Tijdens een Veritas-forum wordt er door christenen en niet-kerkelijken gediscussieerd over levensvragen. Een forum met als thema 'Wat is liefde?' in Tilburg in 2009 waar Femke Halsema en Lans Bovenberg aan meewerkten, trok zo'n 400 studenten van divers plimage. In mei 2012 trok een forum 'Is there a God?' in Amsterdam ook zo'n 400 studenten om naar een debat tussen Herman Philipse en Richard Swinburne (Oxford) te luisteren. De ondertitel luidde 'Religious belief in an age of science'. Volgens schattingen van de Veritas studentenwerker was hiervan bijna de helft niet-kerkelijk. Hieruit blijkt

dat er nog wel degelijk interesse is om op deze wijze met elkaar in gesprek te gaan. Diverse andere georganiseerde fora zijn ook succesvol. Doel van deze fora is dat ze een eenmalige gelegenheid bieden aan christenen en niet-kerkelijken om met elkaar in gesprek te zijn.

Sommige verenigingen die geen missionaire doelstelling hebben, zoals de CSFR of de VGS/GSV-en, kunnen wel samen met een kerkelijke gemeente missionair werk verrichten. Diverse VGS/GSV-verenigingen hebben vanuit hun van oudsher sterke binding met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) gezamenlijk missionaire projecten opgezet. Eind jaren tachtig werd bijvoorbeeld in Groningen STEK (Student Evangelie Konfrontatie) gestart wat begin jaren negentig naar Wageningen overwaarde. Van recente datum is de missionaire gerichtheid op studenten van de Gereformeerde Kerk (vrijg.) in Delft, waar predikant Simon van der Lugt samen met vrijgemaakte studenten van de VGSD en C.S.R.-Delft kijkt naar wat er mogelijk is om (internationale) studenten te bereiken. In vele steden worden er vanuit de kerken Engelstalige diensten en andere activiteiten georganiseerd, soms, zoals in Tilburg, in nauwe (ook financiële) samenwerking met IFES. In Groningen wordt vanuit de plaatselijke CGK/NGK, landelijk deputaatschap evangelisatie in samenwerking met IFES een missionair studentenwerker aangesteld. De wens is dat leerervaringen van deze werker door vertaald wordt naar de plaatselijke kerken. IFES werkt in meer plaatsen samen met kerken ontvangt soms financiële ondersteuning van plaatselijke kerken en landelijke kerkelijke organisaties. Een ander voorbeeld is dat vanuit diverse CSFR-disputen, onder andere in Groningen, bezoekwerk wordt gedaan aan studenten die ingeschreven staan bij de PKN.

Ten slotte is een mooi voorbeeld dat een CSFR-dispuut van de faculteit Letteren in Leiden toestemming kreeg om alle Letterkunde studenten uit te nodigen voor een informatieve cursus over de Bijbel. Deze cursus moest er aan bijdragen om allerlei Bijbelse thema's in de literatuur te gaan herkennen. Na deze cursus werd er de mogelijkheid geboden om zelf ook de Bijbel te gaan lezen. Hiervan maakten verschillende studenten gebruik.

5.3.5 Gerichtheid op buiten: een open en transparante vereniging

Bij de bespreking van de verenigingsdoelstelling en lidmaatschapseisen in paragraaf 3.1.5 en 3.1.6 is dit punt al aan de orde geweest. Als de sfeer van een vereniging open en welkom is, zoals bij Student.Point, CSV Alpha Enschede en Ichthus Tilburg, zal iemand zich eerder welkom voelen. Wat zeer bijdraagt aan een open cultuur, is dat men niet bang is voor afwijkende meningen, ideeën of mensen. Zo komt één van de deelnemers aan Student.Point in zijn kleding en uiterlijk duidelijk uit voor zijn homofiele gerichtheid. Bij Ichthus Tilburg lopen er twee alleenstaande moeders rond. Het feit dat zij geaccepteerd worden en volop meedraaien maakt deze verenigingen blijkbaar aantrekkelijk voor niet-kerkelijken om eens een kijkje te nemen. Allerlei vooroordelen ten opzichte van kerk en christelijk geloof worden hier in één oogopslag gelogenstraft. Verder is van groot belang dat er geen druk op belangstellenden wordt uitgeoefend. Dit sluit helemaal aan bij de postmoderne wens van vrijheid en ruimte om als individu je eigen weg te zoeken.

Het interkerkelijke karakter van de meeste IFES-verenigingen kan ook bijdragen aan een open sfeer. De vereniging is zo minder homogeen dan een kerkelijke gemeenschap en studenten leren genuanceerder over hun eigen standpunten na te denken. Belangstellende niet-kerkelijken vinden het vaak prettig te weten dat verenigingsleden niet allemaal van dezelfde kerk lid zijn, dat heeft dan eerder iets benauwends.

Bij gezamenlijke naar buiten gericht activiteiten luistert het wel nauw. Zoals eerder besproken heeft de open vereniging CSV Alpha juist geen missionaire doelstelling als vereniging, terwijl deze vereniging relatief veel niet-kerkelijke gelovigen telt. Alphanen, de leden van CSV Alpha, zijn allergisch voor het woord 'evangelisatie'. Zo hadden bijvoorbeeld vooral de respecterende leden van CSV Alpha, die de Bijbelse grondslag niet onderschrijven maar respecteren, grote moeite met een door de Enschedese verenigingen gezamenlijk georganiseerde evangelisatieactie. Hierbij stond ook het CSV Alpha logo op flyers en T-shirts. Leden van Alpha werden vervolgens door studiegenoten gevraagd of zij ook bij deze fanatieke christenen hoorden. Met als gevolg dat de flyers en T-shirts moesten worden aangepast. CSV Alpha leden bleven wel meewerken aan deze acties en ook het bestuur stond hier achter, maar als vereniging (en dus ook financieel) deed men hieraan niet meer mee.

Al deze voorbeelden geven ook iets weer van de diversiteit van de bij IFES aangesloten verenigingen. Plaatselijk vraagt de omgang met de diverse verenigings(culturen) veel inschattingsvermogen en flexibiliteit van de studentenwerkers, juist als het gaat om missionair werk. Ook maakt deze diversiteit het niet eenvoudig missionaire toerusting en training een plaats te geven op IFES-conferenties. Dikwijls zijn er groepen studenten die zich wat onbegrepen of niet gehoord voelen op deze conferenties.

5.4 Nieuwe missionaire initiatieven vanuit IFES?

De studentenwerkers is gevraagd of zij de voorkeur gaven aan het werken met de bestaande verenigingen of liever nieuwe missionaire initiatieven wilden ontplooiën naast de bestaande verenigingen. Van de 12 reacties gaven bijna alle studentenwerkers aan dat het moeilijk kiezen is tussen deze twee, maar dat beide nodig zijn. Zoals in hoofdstuk 3.1.5 is besproken, hebben veel IFES-verenigingen geen missionaire doelstelling of cultuur. De ervaring leert echter dat missionaire initiatieven ook studenten mobiliseert die lid zijn van een verenigingen zonder missionaire doelstelling.

Eén van de studentenwerkers, Anneriet uit Tilburg, geeft precies aan wat veel van haar collega's ook zeggen: 'Ik kies voor het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Het is erg lastig om bestaande structuren aan te passen en een hele vereniging mee te krijgen. Als ik daarentegen iets nieuws probeer, kun je de christelijke studenten meekrijgen die hiervoor enthousiast zijn en dan gewoon zelf met hen beginnen. Dan kan ik ook een groep enthousiastelingen vinden uit verschillende verenigingen. Als een activiteit loopt en er mensen enthousiast blijven, probeer ik het alsnog in te bedden in een verenigingsstructuur of binnen het overkoepelende orgaan van de verschillende plaatselijke verenigingen, zodat ze zelf meer verantwoordelijkheid gaan dragen dat het blijft lopen en dat het ook blijft draaien als ik inmiddels iets anders doe.'

Tilburg is een goede illustratie van de rol van de IFES-studentenwerker, maar deze 'best practice' heeft ook weer haar eigen kenmerken ten opzichte van de andere steden waar IFES werkt. In 2006 startte een gebedsgroep van universitair personeel, de deelnemers hieraan stelden na twee jaar financiële middelen beschikbaar om een IFES-studentenwerker aan te stellen. Er was toen slechts één kleine Ichthus vereniging (20 leden) aangesloten bij IFES. In 2008 startte Anneriet Boonen, teruggekeerd na drie jaar werkzaam te zijn geweest voor IFES-Bosnië, als studentenwerker. In Bosnië, waar ik haar en haar gezin een keer opzocht, 'werkt' maar één aanpak. Veel, heel veel koffie

drinken met studenten, zowel met de 15 christenstudenten, lid van de Bosnische IFES-beweging, als met de moslimstudenten. Dat ging Anneriet ook doen met de Ichthianen en op de universiteit. Vrij snel startte Anneriet bij haar thuis met een tweetal enthousiaste christenstudenten, waarvan er één lid was van Ichthus, een StudentAlpha. De hoogleraren van de gebedsgroep werkten hieraan mee door het houden van inleidingen. De mix van gebed, een ervaren en op relaties gerichte studentenwerker met voldoende tijd, praatjes van mensen die studenten betrouwbaar vonden en een open welkome verenigingscultuur blijken zo cruciaal te zijn voor het bijzondere missionaire resultaat van Ichthus Tilburg.

De studentenwerker kan dus een belangrijke mobiliserende en katalyserende rol om missionaire voortrekkers bij elkaar te brengen. Dit is echt een factor van belang. Zo wordt opgemerkt: 'Vaak zijn studenten die enthousiast zijn voor evangelisatie op hun vereniging eenzame kartrekkers. Soms lopen ze stuk op de interne verenigingscultuur. Op het moment dat zij steun van elkaar krijgen en iets gaan doen waarbij ze niet-kerkelijke studiegenoten ontmoeten, krijgen ze weer energie en houden ze het langer vol binnen hun vereniging'. Zoals eerder gezegd zijn er best studenten die, bijvoorbeeld na een IFES-conferentie, enthousiast zijn en van getuige-zijn echt hun levensstijl willen maken. Dit enthousiasme loopt echter vaak stuk als zij hun vereniging willen meenemen in een meer missionaire gerichtheid. Er is echt maatwerk nodig om initiatieven te ontplooien die aansluiten bij de mogelijkheden van deze studenten en hen helpen om deze missionaire gerichtheid vast te houden.

Gelukkig zijn er ook voorbeelden waarbij een bestuur, zowel van Ichthus- of van een VGS-vereniging, er echt voor wil gaan om getuige-zijn een centrale plaats in de vereniging en het beleid te geven. Dan is het effectief voor de studentenwerker om hierbij aan te sluiten, dit geeft immers direct de mogelijkheid om missionaire leden te spotten, toe te rusten en uit te dagen buiten de vereniging relaties aan te gaan.

Cruciaal voor het werk van studentenwerkers is dat zij enerzijds voldoende in gesprek blijven met de steeds wisselende besturen, anderzijds dat zij vooral tijd investeren in studenten die willen en zelf ook verenigingsgenoten weten mee te nemen, dus missionair leiderschap vertonen. Soms zijn studenten zo gefrustreerd over hun vereniging of hebben het label een drammerige evangelist of IFES-fanaat te zijn, dat zij in hun vereniging meer mensen afstoten om missionair te zijn of te worden. Het feit dat studentenwerkers de afgelopen jaren hun tijd geven aan begeleiding van missionair gerichte individuele leden in plaats van verenigingsbesturen, is een belangrijke factor voor vruchtbaar missionair werk.

Momenteel zijn als missionaire initiatieven vooral StudentAlpha en Open Kringen bekend. Vorig jaar is gestart met een landelijk netwerk van studenten die een Open Kring leiden. Doel van dit netwerk is onderlinge bemoediging, training en uitwisseling van ervaringen. Dit netwerk draagt bij aan de verankering van de ervaring hiermee binnen IFES. Tevens blijkt dat diverse deelnemers aan dit netwerk na hun afstuderen een coachende rol vervullen en zo bijdragen aan de continuïteit en kwaliteit van de Open Kring en soms ook de inbedding in de vereniging(en). De StudentAlpha-coördinator wil komend seizoen een 'StudentAlpha-helden' netwerk starten met een vergelijkbare doelstelling.

Wat ontbreekt in dit onderzoek is te kijken naar missionaire initiatieven in bredere zin, zoals wel omschreven in wat in 5.1 als Bijbelse invulling van missionair wordt gezien. Denk bijvoorbeeld aan initiatieven rond sociale gerechtigheid (schrijfavonden met Amnesty International, meewerken met

een schuldhulpmaatjes project gericht op studenten, bezoekwerk aan ouderen of psychiatrische patiënten), zorg voor de schepping (plaatselijke natuurwerkgroep). Studenten kunnen ook iets betekenen voor de kinderen in een achterstandswijk. In Rotterdam is door (oud) Ichthianen Kingswork gestart. 'Kingswork is christelijk kinderwerk in het Oude Noorden van Rotterdam. Door hun activiteiten willen ze een langdurige relatie met kinderen en jongeren opbouwen. Het doel is dat zij zich ontwikkelen tot mensen lichamelijk, sociaal, psychisch en geestelijk in balans zijn. Dat kan alleen het werk van God zijn. Daarom heten we Kingswork!'¹⁰⁷.

Twee collega's noemen om in elke stad een pilot te ontwikkelen die in die stad past en daarbij met en van elkaar te leren. Een voorbeeld hiervan is Art.Expressie waarmee in Amersfoort is geëxperimenteerd. De ervaring bij Agapè leert echter wel dat dit veel tijd vraagt van de studentenwerker. Het missionaire netwerk Student.Point Amersfoort is één van de weinige nieuwe missionaire gemeenschappen die IFES zelf heeft geïnitieerd, maar de Amersfoortse situatie, zonder een IFES of NSV-vereniging is niet vergelijkbaar met andere steden.

5.5 Een tweetal case studies: Jochem en Linda

Ten slotte wil ik nog twee concrete casestudies noemen vanuit mijn eigen ervaring als praktische illustraties van vruchtbaar missionair werk.

Jochem in Enschede

Als studentenwerker voor Enschede had ik een jaar lang met enige regelmaat contact met het VGST-bestuur. Jochem Boersema, de preses, was een trouw bezoeker van IFES-conferenties. In zijn rol als preses hadden we samen regelmatig een gesprek en zo wel eens gesproken over zijn opening en gebed op verenigingsavonden waar hij echt iets van maakte. Toen zijn senaatsjaar er bijna op zat liet hij mij een lijst zien van mogelijke activiteiten erna: VGST-lustrum commissie, VGS/GSV-landelijk bestuur, voorzitter studiekring Calvinistische Wijsbegeerte, bijbelkring coach, secretaris Abacus, extra minor doen, etc.. Toen ik vroeg wat Abacus was, legde hij uit dat dit de studievereniging van Toegepaste Wiskunde was. Ken je daar mensen? vroeg ik. 'Een paar' zei Jochem. Hij zat op dat moment in een projectgroep met een bestuurslid. Ze waren driftig op zoek naar mensen die een beetje konden organiseren. Eén van de bestuurstaken was dat je minstens twee dagen in de bestuurskamer aanwezig zodat leden daar binnen konden komen voor een bak koffie. Tevens werden vandaaruit allerlei activiteiten georganiseerd en daarnaast kon je als bestuurslid daar nog wat studeren. Mijn advies aan Jochem was om bij Abacus wat te gaan doen. 'De rest is meer van hetzelfde en dit lijkt mij het meest uitdagend voor je, even in een heel andere wereld.' Jochem volgde mijn advies op en ging aan de slag. Na de introductietijd met een kamp en bier drinken met eerstejaars, een bestuursweekend met veel lol en een middagje paintballen en een stevige persoonlijke effectiviteitstraining vanuit de Kamer van Studieverenigingen, groeide er vertrouwen met zijn medebestuurleden en kwamen er vragen: Waarom kijk je niet naar meiden om? Hoe vaak ben je met je vriendin naar bed geweest? Waarom vloek je nooit? Waarom ben je nooit echt dronken? Wat doe je dan met bijbelstudie op de VGST? Doen jullie daar ook nog leuke dingen met elkaar? Ga je echt elke zondag twee keer naar de kerk? etc.. Ook in de bestuurskamer van Abacus werd er minder lam rondgehangen en meer gestudeerd. Om een lang verhaal kort te maken. Er ging iets van Jochem uit en het had te maken met zijn geloof. Na een half jaar kwam er op verzoek van

¹⁰⁷ <http://www.kingswork.nl/>

een ander bestuurslid een groepje min of meer regelmatig bij elkaar om onder leiding van Jochem en zijn vriendin verhalen over het leven van Jezus met elkaar te lezen.

Dit is een prachtig voorbeeld waarin een christenstudent na volop deelgenomen te hebben aan het VGS-studentenleven, deze ervaring doelgericht buiten de vereniging inzet. Een zetje in deze richting is een gesprek met de IFES-studentenwerker dat hierin mogelijk van cruciale betekenis geweest. Via de persoonlijke contacten groeit er vertrouwen zodat hij iets kan delen van zijn christelijke levensovertuiging en zelfs met een aantal de Bijbel gaat lezen.

Linda in Amersfoort

Het andere voorbeeld komt uit Amersfoort en illustreert hoe een gebedsinitiatief aantrekkingskracht kan hebben voor een niet-kerkelijke student. Eén van de deelnemers aan de Prayer.Point op de Hogeschool Utrecht in Amersfoort was Linda. Linda die geen enkele kerkelijke achtergrond heeft, kwam eens mee met een studiegenoot naar deze wekelijkse lunchgebedsgroep. Ze was nieuwsgierig wat haar studiegenoot met dit groepje HUA-studenten deed. Zo nam ze deel aan een aantal van deze lunchbijeenkomsten. Zelf heb ik er ook een paar bijgewoond. Linda vertelde mij wat haar aansprak, wat het was waardoor zij bleef komen. Op basis hiervan en vanuit mijn eigen ervaring geef ik een beschrijving van Prayer.Point. Wat Linda aansprak was dat 'gewone' medestudenten, geen superchristenen of zo, in een projectruimte of muzieklokaal op school bij elkaar kwamen. Iedereen nam wat mee aan eten of drinken en het was er gezellig. Na een kwartiertje werd er wat gezongen en met elkaar gebeurtenissen van de afgelopen week gedeeld. Soms waren er bijzonderheden op school, een docent die ziek was, een medestudent overspannen, een presentatie die moest worden gehouden of een stageplek waar men naar op zoek was. Er was betrokkenheid bij klasgenoten. De bidders wisten dat klasgenoten oom of tante waren geworden omdat er een neefje of nichtje geboren was, thuis waren geweest om het 25-jarig huwelijk van hun ouders te vieren of juist dat het lastig was het bezoek met hun nieuwe vriendje aan gescheiden ouders in één weekend te combineren, etc.. Vaak deelde iemand iets van een gesprek met een docent, medestudent of projectgroep waarin God of geloof ter sprake was gekomen. Daarna werd er gedankt of gebeden. Soms baden er verschillende mensen hardop, soms schreef ieder voor zich een briefje aan God die in een grote schaal werden gelegd, soms bad ieder voor de persoon naast zich, soms bad men in koppels. Het meest bijzonder vond Linda nog dat God gebeden verhoorde. De deelnemers aan de gebedsgroep vertelden dat ze rust hadden ontvangen voor een tentamen, wijsheid gekregen hoe met een conflict met huisgenoten om te gaan. Linda begon steeds meer vragen te stellen en begon zelf mee te bidden. Ze hoorde ook verhalen van de StudentAlpha-cursus waarbij één van de bidders betrokken was. Toen er vervolgens weer één georganiseerd werd, ging ze op de uitnodiging in. Haar klasgenoot, die haar had meegenomen naar de gebedsgroep wilde ook wel een paar keer met haar mee naar StudentAlpha. Zo kwam Linda bij de StudentAlpha en later bij Student.Point terecht, waar ze al weer drie jaar meedraait. Het laatste half jaar was ze de coördinator van alle activiteiten. Ze is daarmee gestopt omdat ze veel tijd kwijt is met klussen aan het huis dat ze samen met haar vriend, met wie ze een paar jaar samenwoont, gekocht heeft. Met de kerk heeft ze nog helemaal niets. Ze werkt bijna altijd op zondag in een verpleeghuis en volgens haar zeggen is Student.Point haar kerk.

Dit voorbeeld geeft opnieuw het belang van persoonlijke relaties en een kleine groep weer. Dit keer wordt de kleine groep gevormd door een gezellige lunchgroep die samen bidt waar een studiegenoot open over verteld en haar mee naar toe neemt. Hier 'ziet' een niet-kerkelijke het geloof van

studiegenoten en God die werkzaam is door gebed. Dit maakt haar nieuwsgierig om meer te weten over het christelijk geloof en daar zelfs tien avonden en een weekend mee bezig te gaan. Dat leidt tot een keuze voor het christelijk geloof en regelmatige deelname aan een studentengroep.

5.6 Samenvatting

Ter afronding van dit hoofdstuk benoem ik de belangrijkste factoren voor vruchtbaar missionair werk die in dit hoofdstuk zijn besproken. IFES-studentenwerkers kunnen dit gebruiken bij keuzen die ze maken bij de invulling van hun werk en kunnen plaatselijk en landelijk studenten hiervan bewust maken en in toerusten en begeleiden.

- Op conferenties en in het plaatselijk werk dient het bijbels kader dat een discipel van Jezus missionair is steeds benadrukt te worden. Dit wil zeggen dat medestudenten uitgenodigd worden deel te worden van Gods plan met deze wereld. Hoe dat effectief kan gebeuren laat het missionaire 'piramide-model' zien. Het gaat om de elementen van persoonlijke relaties, kleine groepen en activiteiten die erop gericht zijn om zoekers te bereiken. Initiatieven rond sociale gerechtigheid en zorg voor de schepping zouden aan dit model kunnen worden toegevoegd.
- Gebed is op twee manieren het fundament van missionair werk. Allereerst het gebed waarin christenstudenten vragen om de doorwerking van Gods Geest in hun persoonlijke en gemeenschappelijk leven. Dit maakt dat zij een onderscheiden levensstijl ontwikkelen. Dit kan vragen oproepen bij hun niet-kerkelijke studiegenoten. Ten tweede het concrete gebed voor niet-kerkelijke medestudenten, bijvoorbeeld ondersteund door gebedstrio's, helpt christenstudenten door God ingeschakeld te worden om het Evangelie met medestudenten te delen in daad en woord.
- Voor vruchtbare missionaire initiatieven is een mix van de volgende elementen van belang:
 - Studenten die bidden en openheid hebben naar studiegenoten en niet opgaan in de vereniging.
 - Spotten, toerusten en begeleiden van missionaire voortrekkers die zich zowel binnen als buiten de studentenverenigingen bevinden door IFES-studentenwerkers.
 - Zij hebben dieper gaande relaties met niet-kerkelijke studiegenoten en zijn vrijmoedig in het uitnodigen voor een initiatief als StudentAlpha of Open Kring.
 - De missionaire voortrekkers die lid zijn van een vereniging beschikken over leiderschapskwaliteiten en zijn in staat om verenigingsgenoten mee te krijgen in een missionaire levensstijl. Dit kan ondersteund worden door éénmalig missionair event als een Veritas-forum of een Happening.
 - Waar missionaire (kleine) groepen al aanwezig zijn kunnen zij worden uitgebouwd of zij kunnen door een IFES-studentenwerker geïnitieerd worden.
- Verenigingen, of zij nu wel of geen missionaire doelstelling hebben, kunnen alleen of als verenigingen gezamenlijk initiatieven nemen als Veritas of een avond met een moslim- of gezelligheidsvereniging, wat relaties tussen christenstudenten en niet-kerkelijke kan faciliteren.
- Verenigingen, die soms gezien hun kerkelijke setting geen missionaire doelstelling hebben, kunnen in samenwerking met kerken wel missionaire initiatieven nemen. Hierbij kan ook aangesloten worden bij samenwerkingsinitiatieven voor het internationale studentenwerk.
- Verenigingen als Alpha, CSV Alpha Enschede, C.S.R-Delft en Ichthus-verenigingen kunnen geïnteresseerden studenten een goede plek bieden, mits zij een open welkome sfeer hebben waarbij nieuwkomers geaccepteerd worden zoals ze zijn.

Hoofdstuk 6 Aanbevelingen voor IFES-Nederland

6.0 Inleiding

In dit hoofdstuk geef ik een aantal aanbevelingen voor IFES-Nederland om haar missionaire werk te versterken die voortvloeien uit dit onderzoek. De aanbevelingen zijn bedoeld voor IFES als organisatie en de studentenwerkers en trainees die dagelijks met studenten optrekken. Ik geef deze telkens kort weer waarna ik ze uitwerk.

6.1 De missie van IFES in de christelijke studentenverenigingen

- *IFES dient haar missionaire spits vast te houden, om zo studenten opgegroeid met het christelijk geloof, de wezenlijke vragen van de relevantie van hun geloof te stellen.*

De missionaire spits die het IFES-werk steeds meer gekregen heeft, zet de bij haar aangesloten verenigingen en haar leden op scherp. Een getuigende levenshouding veronderstelt immers een levend geloof. Echter een deel van de bij IFES aangesloten studenten heeft geen levend geloof. De nadruk op getuige-zijn maakt hen daarvan eerder bewust. IFES dient in haar landelijke en plaatselijke toerusting aan de verenigingen duidelijk te maken dat zij geroepen zijn om hun plek in te nemen in Gods plan met deze wereld. Dit betekent dat christenstudenten discipelen van Jezus moeten zijn, wat door het werk van de heilige Geest leidt tot een onderscheiden en prikkelende levensstijl. Deze levensstijl van christenstudenten zal vragen oproepen. Zowel bij verenigingsgenoten die nog geen levend geloof hebben als bij hun niet-kerkelijke studiegenoten. Waar deze levensstijl ontbreekt, dienen deze christenstudenten gestimuleerd te worden om een discipel van Jezus te worden.

In 3.1.3 'tijdens de verbouwing gesloten' hebben we gezien dat studenten in deze levensfase hun handen vol hebben aan zichzelf, zowel voor wat betreft hun persoonlijke, als hun geloofsontwikkeling. Studentenwerkers kunnen studenten ondersteuning en richting bieden in het zoeken naar hun identiteit in Christus waar ten diepste vrede en vrijheid wordt gevonden. Dat juist in alle stormen God nabij en erbij is kan een basale rust geven waarvan een getuigenis uitgaat naar hun niet-kerkelijke studiegenoten, die een vergelijkbaar zoekproces naar zin en betekenis kunnen doormaken. Ook dat is een onderscheiden en prikkelende levensstijl. Het is niet zo dat alleen zij die in hun persoonlijke ontwikkeling een zekere rust en stabiliteit hebben gekregen, effectieve getuigen van Christus kunnen zijn.

De traditionele verenigingen, hoewel vaak intern gericht, bieden wel de noodzakelijke veiligheid voor veel christenstudenten. Het kiezen voor een christelijke studentenvereniging kan van beslissende betekenis zijn voor de geloofsontwikkeling van een student uit een christelijk gezin. In deze omgeving los van thuis, is er ruimte om het geloof op waarde te schatten. IFES als 'missionair geweten' leidt er wel toe dat de werkelijke vragen rond geloof en de betekenis ervan voor het dagelijks leven in de studententijd gesteld worden. Anders blijven studenten soms hangen in gezelligheid en studentikoosheid of in discussies over God en geloof die hun hart meestal niet wezenlijk raken. Afgestudeerden geven soms ook aan dat wat zij in hun studententijd geleerd hebben op het vlak van geloofsontwikkeling nauwelijks relevant is voor het dagelijks leven als werkende, met de vele keuzes die dat vraagt. Het is de roeping van IFES deze wezenlijke en vaak latent aanwezige vragen te stellen

in deze verenigingen¹⁰⁸. Verder kunnen juist IFES-trainees, die het studentenwerk doen naast een betaalde baan, hierin belangrijke voorbeeldfiguren zijn voor studenten. De trainees zijn wat mij betreft de beste studentenwerkers: het studentenleven ligt net achter hen en als starters op de arbeidsmarkt en dikwijls ook in het kerkelijke leven hebben zij tal van nieuwe vragen. Als zij hier samen met God en transparant voor studenten een weg in vinden zijn zij belangrijk identificatiefiguren voor studenten. Vanuit mijn ervaring als coördinator van het IFES-traineeprogramma weet ik dat de persoonlijke coaching van de studentenwerkers, de IFES-conferenties en de ontmoeting met andere actieve IFES-afgestudeerden voor deze trainees weer een belangrijke inspiratiebron zijn. Dat geldt dan zowel voor hun IFES-werk, maar vooral in hun verdere ontwikkeling als integere christen professional.

Ten slotte zou ik in het verlengde van bovenstaande willen stellen dat de scheiding die dikwijls gemaakt wordt tussen christelijk vormingswerk (van vooral jongeren) enerzijds en evangelisatie en missionair werk anderzijds, steeds meer achterhaald is. Deze werkzaamheden overlappen elkaar namelijk vaak. Hierbij wil ik opmerken dat studentenwerkers die veel tijd doorbrengen in de verenigingen zich soms minder gewaardeerd voelen in het IFES-team, dan de meer missionair gerichte collega's. Hiervoor moeten we binnen het team gewaakt worden, omdat dit een onjuiste benadering is. Een christenstudent die groeit in het discipelschap heeft net zo veel waarde als een niet-kerkelijke die tot geloof komt. Verder betekent dit dat waar IFES zichzelf 'de arm van de kerk in de studentenwereld' noemde, dat kernzin van ons werk mag aangevuld worden: IFES-studentenwerkers zijn ook 'de arm van de kerk in de christelijke studentenvereniging'. Daar vloeit ook de wens van IFES uit voort dat de verenigingen van de VGS/GSV, G-HBO-loog en S.S.R.-NU, die nog niet bij IFES zijn aangesloten, dit wel zullen gaan doen¹⁰⁹.

6.2 Evangelisten en missionair leiderschap

- *IFES kan evangelisten onder studenten spotten en toerusten.*
- *Het IFES-team dient te worden uitgebreid met studentenevangelisten.*
- *IFES kan plaatselijke missionaire teams vormen om (nieuwe) missionaire initiatieven te ontplooien.*

De beste evangelisten onder studenten zijn christenstudenten zelf. Het gaat om een missionaire grondhouding van christenstudenten die bidden, openheid hebben naar studiegenoten en niet opgaan in de vereniging. Naast een onderscheiden levensstijl brengen deze evangelisten een gesprek makkelijk op het christelijk geloof. De primaire missionaire taak van IFES-studentenwerkers en trainees is het spotten, trainen en bemoedigen van deze studenten. Deze studenten kunnen zowel plaatselijk als op landelijke conferenties gespot worden.

De beste IFES-werkers die evangelisten trainen, dienen ook zelf evangelist te zijn. Studentenwerkers moeten vooral zelf een voorbeeld kunnen zijn in hun contacten en ervaringen met niet-kerkelijken, zowel binnen- als buiten het studentenwerk. Elke studentenwerker in het huidige IFES-team beschikt zeker over een getuigende levenshouding. Er zijn echter nog maar weinig 'echte' evangelisten in het

¹⁰⁸ De door IFES ontwikkelde transitie cursus is een concreet middel om bijna afgestudeerden van relevante vragen rond werk en omgaan met je talenten als afgestudeerden bewust te maken.

¹⁰⁹ VGS-en Eindhoven en Rotterdam, G-HBO's in Leeuwarden, Dronten, Utrecht en Den Haag, het CSFR-dispuut in Eindhoven/Tilburg en de OZON-vereniging S.S.R.-NU in Utrecht.

team of studentenwerkers die zich daarop helemaal kunnen toelagen. Het IFES-team zal hiermee moeten worden aangevuld, het liefst met personen die zelf vanuit een niet-kerkelijke achtergrond tot geloof gekomen, om juist studenten die evangelist zijn te kunnen 'modellen', ondersteunen en goed te kunnen toerusten.

Daarnaast kan IFES tal van studenten bij elkaar brengen rond missionaire initiatieven. Het is een combinatie van gebed, teamwerk, enthousiasme, betekenisvolle relaties (zowel individueel als in groepsverband), verbeeldingskracht en openheid voor het werk van de heilige Geest dat vandaag het meest effectief is in het communiceren van het Evangelie¹¹⁰. IFES kan daarin missionaire voortrekkers met leiderschapskwaliteiten, soms van verschillende verenigingen, bij elkaar brengen om een missionaire gemeenschap te vormen die gezamenlijk missionaire initiatieven kan nemen. StudentAlpha en Open Kringen zijn bekend, maar met vereende krachten kan gekeken worden of er nieuwe initiatieven genomen kunnen worden die op relevante wijze aansluiten bij niet-kerkelijke studenten. Hierbij kan mogelijk ook aangesloten worden bij wat er al is: verenigingshuizen, activiteiten van studieverenigingen, Studium Generale, Studentenpastoraat, etc.. . Tevens dient daarbij gekeken worden naar missionaire initiatieven die sociale gerechtigheid in Nederland en wereldwijd en zorg voor de schepping beogen.

6.3 Missionaire aanpak afhankelijk van de verenigingsdoelstelling

- *Verenigingen die een open missionaire gemeenschap willen zijn ondersteunen en toerusten.*
- *'Gesloten' verenigingen toerusten in persoonlijk getuige zijn en missionaire voortrekkers betrekken bij initiatieven zoals genoemd in 6.2.*

De verenigingen van Alpha, Ichthus en C.S.R.-Delft, CSV Alpha Enschede, CURA Middelburg en LUX Maastricht willen vanuit hun doelstelling en lidmaatschapseisen open missionaire gemeenschappen zijn. IFES kan deze verenigingen ondersteunen en toerusten hoe zij kunnen groeien in het open gemeenschap zijn. Bijvoorbeeld hoe werkelijk open te staan voor iedereen en te streven dat er geen sfeer is van moralisme. Voor dit laatste is denk ik nodig dat IFES-studentenwerkers en studenten een missionaire ethiek ontwikkelen die getuigd van openheid naar niet-kerkelijke en bijbelse richtlijnen voor hen die Jezus als Heer in hun leven willen. Het gaat hier om de volgorde van 'belong, belief, behave' als basiswaarden die nodig zijn willen niet-kerkelijken groeien naar een keuze voor Jezus Christus als Verlosser en Heer, en wel in deze volgorde. Verder kunnen vanuit en met deze verenigingen, samen met missionaire voortrekkers, zelf missionaire initiatieven ontplooid worden. Als zij eenmaal lopen, kunnen deze initiatieven goed in de vereniging worden ingebed.

De CSFR-disputen en verenigingen van VGS/GSV en G-HBO, samen iets meer dan de helft van het aantal bij IFES aangesloten studenten, zijn door hun cultuur en lidmaatschapseisen nauwelijks aantrekkelijk voor niet-kerkelijke studenten. Een onderzoek naar missionaire toerusting onder alle bij IFES aangesloten studenten geeft aan wel aan dat 20% van de geënquêteerden geen moeite heeft om te laten zien wie Jezus voor hen is. Dit biedt zeker aanknopingspunten. IFES zal op de verenigingen het persoonlijk getuige-zijn moeten stimuleren en hierin toerusten. Soms is er ruimte voor bijvoorbeeld een éénmalig opgestelde bijbelkring voor belangstellende medestudenten. Dit kan

¹¹⁰ Hope, S., *Mission-shaped spirituality. The transforming power of mission*. Church House Publishing. 2006. Blz. 11.

ook passen in de cultuur van toerusting en vorming in het christen zijn. Verder kan vooral via persoonlijke contacten de studentenwerker studenten vragen om mee te werken in missionaire initiatieven als StudentAlpha of een Open Kring. Hierdoor wordt dikwijls ook voorkomen dat missionaire studenten stuklopen op de interne verenigingscultuur. De ervaring leert dat het voorlopig weinig zin heeft het ontbreken van een missionaire doelstelling bij deze verenigingen ter discussie te stellen.

6.4 De mogelijkheden van IFES zijn zeer beperkt

- *IFES wees bewust van wat in de beschikbare tijd kan worden gedaan, stel daarin plaatselijk prioriteiten en communiceer deze.*
- *De ingeslagen koers met een missionaire spits in het werk vraagt geloof en volharding om door te zetten.*
- *(Financiële) groei vraagt eenduidige communicatie van wat IFES is en doet.*
- *IFES kan haar missionaire werk versterken door afgestudeerden uit te dagen actief te blijven in het studentenwerk en deel te gaan nemen aan het IFES-traineeprogramma.*

Voor IFES en haar medewerkers is het van groot belang dat zij zich realiseren dat de beschikbare tijd van IFES-studentenwerkers en trainees voor de verenigingen en missionair werk nog zeer beperkt is, ondanks de groei van het aantal studentenwerkers de afgelopen jaren dat nu plaatselijk werkt. Zeker in vergelijking met Navigators en Agapè. Ook maakt het werken met verschillende verenigingen in één stad met verschillende doelstellingen en zonder directe invloed van de studentenwerker, het werk extra complex en geeft het een eigen dynamiek. Ten slotte is het studentenwerk vluchtig (zie 3.3). Het kost studentenwerkers vaak een aantal jaar om hun rol en plek in het werk te vinden.

Dit heeft als gevolg dat IFES, ondanks haar ambities, momenteel nauwelijks mogelijkheden heeft om nieuwe vormen van missionaire studentengemeenschappen te initiëren. Dit was wel de oorspronkelijke insteek van dit onderzoek. Tot dusverre is dat echter alleen in Amersfoort gelukt. Maar dat kwam omdat er geen christelijk studentenwerk meer was en ik er woon en het initiatief nam, waar een trainee zich bij aansloot. Pogingen om tot een vergelijkbaar initiatief in Almere te komen zijn mislukt. Er wonen wel studenten, maar er was geen studentenwerker om het initiatief te nemen. Tevens zie ik Student.Point Amersfoort meer als bijzondere, door God gegeven, samenloop van omstandigheden en een verhooring op gebed, dan dat hier sprake is van een missionaire strategie die 'over Nederland kan worden uitgerold'. Maar juist dit laatste mag IFES ook verwachtingsvol maken. Gods wegen zijn soms onvoorspelbaar!

Om meer plaatselijke toerusting en de mogelijkheid om plaatselijke missionaire initiatieven te nemen heeft IFES de wens dat er voor de 12 universiteitssteden studentenwerkers komen die daar wonen en minimaal drie dagen beschikbaar zijn voor plaatselijk werk. Dit is sinds 1 juni alleen nog maar in Eindhoven het geval voor internationaal studentenwerk en naar verwachting vanaf 1 september in Groningen voor Nederlands studentenwerk. Voor de 11 HBO-steden is de wens dat er 5 werkers komen die ook minimaal drie dagen beschikbaar zijn. Dit is ruim 10 fte, terwijl er nu hier circa 5 fte beschikbaar voor is. De visie en ambitie is er zeker, de oogst en de strategische mogelijkheden onder studenten zijn groot, maar de financiële middelen ontbreken om meer studentenwerkers aan te stellen. De hoop is dat de (parttime) aanwezigheid van plaatselijke studentenwerkers in de steden en de waardering voor hun werk bij studenten tot toenemende financiële steun van afgestudeerden,

ouders en kerken zal leiden. Tevens kan de nieuwe mogelijkheid voor IFES om het werk persoonsgebonden te financieren vanuit een eigen achterban dit ideaal dichterbij brengen, als meer IFES-trainees of afgestudeerden via deze weg studentenwerker worden.

Het zal een zaak van lange adem zijn om deze wens te realiseren. In het kader van fondswerving heeft IFES veel moeite om haar werk voor het voetlicht van potentiële donateurs te brengen. Velen kennen wel de bloedgroepen als Ichthus, VGS/GSV of CSFR, maar IFES is veel minder bekend. Tevens is haar profiel een mix van wat traditioneel gezien wordt als vormingswerk onder christenstudenten, evangelisatie onder niet-kerkelijke studenten en diaconaal/ zendingswerk onder internationale studenten. Het is nodig dat IFES met een eenduidig helder verhaal komt dat kantoor, studentenwerkers en trainees zowel landelijk als plaatselijk gaan communiceren, waardoor er een betere beeldvorming komt van wat IFES is en bijdraagt aan kerk en samenleving¹¹¹.

Naast de gewenste groei van het aantal betaalde studentenwerkers kan de uitbouw van het IFES-traineeprogramma het missionaire werk van IFES versterken. Als missionaire kartrekkers of leiders van StudentAlpha-cursussen of Open Kringen als afgestudeerden een aantal jaar actief blijven in het studentenwerk, dan kan dit het missionaire werk een flinke impuls geven. Deze afgestudeerden kunnen in hun eigen studiestad actief blijven maar bij verhuizing ook in andere steden. IFES zou hier pas afgestudeerden meer in kunnen uitdagen om dit te overwegen in hun loopbaan planning. Vanuit IFES kunnen zij vrijwillig of eventueel met de opbouw van een eigen financiële achterban nieuwe missionaire initiatieven ontplooiën in steden waar geen studentenwerk is of, zoals in de meeste HBO-steden, klein en kwetsbaar studentenwerk. Terwijl daar vaak grote aantallen, deels thuiswonende, studenten zijn. Uiteraard zijn ook in de universiteitssteden nog vele mogelijkheden voor trainees om het studentenwerk te versterken.

6.5 Samenwerking met kerken, Agapè en Navigators

- *IFES kan initiatief nemen tot plaatselijke missionaire samenwerking met kerken, NSV en Agapè.*

IFES internationaal heeft een lange geschiedenis voor wat betreft het stimuleren van samenwerking tussen kerken en organisaties. Nederland participeerde via bestaande studentenorganisaties in de oprichting van IFES internationaal¹¹². De eigen dynamiek van het IFES-werk maakt dat de studentenwerkers de nodige ervaring hebben als het gaat om netwerken en het samenbrengen van

¹¹¹ IFES heeft 'fondswerving technisch' gezien volgens Stefan Paas vier verhalen te vertellen. Het is de vraag of die onder één noemer gebracht kunnen worden. (1) IFES helpt christenstudenten om het geloof niet te verliezen, maar juist te groeien in geloof. Deze boodschap zal bij de studenten zelf niet zo landen, maar is voor vooral moeders van studenten zeer relevant. (2) IFES traint kader en draagt zo bij aan integere leiders voor kerk en samenleving. Een boodschap die ondernemers aanspreekt. (3) IFES wil niet-kerkelijke studenten bereiken met het Evangelie. Dit spreekt kerken en missie-georiënteerde christenen aan. (4) IFES wil internationale studenten, soms uit voor het Evangelie gesloten landen, gastvrijheid bieden en bereiken met het Evangelie. Deze boodschap spreekt landelijke zendingsorganisaties en plaatselijke kerken aan. Zending begint tegenwoordig heel dichtbij en het aantal internationale studenten in Nederland zal alleen maar toenemen.

¹¹² IFES is dus niet een van oorsprong vanuit Amerika geïnitieerd studentenwerk zoals Navigators en Agapè.

studenten van diverse kerkelijke achtergrond rond plaatselijk en landelijke missionaire initiatieven¹¹³. Ook heeft IFES een goede binding met landelijke en plaatselijke kerken en veel ervaring in het samenwerken met kerken als het gaat om internationaal studentenwerk. Door IFES kan meer initiatief genomen worden tot plaatselijke samenwerking met kerken, NSV en Agapè. Hierbij moet ieder zich realiseren dat het gaat om het Koninkrijk en niet om de eigen organisatie of gemeente. Er gaat een getuigenis vanuit als er samenwerking is rond gebed en missionair werk. In een recente doorlichting van IFES als organisatie is deze samenwerking ook als aanbeveling meegegeven¹¹⁴. Verdere redenen voor meer missionaire plaatselijke samenwerking zijn het toenemende aantal thuiswonende en online studenten en dat in bijvoorbeeld Engeland er goede ervaringen zijn met de inbedding van studentenwerk in de kerken.

Effecten van meer missionaire samenwerking zouden kunnen zijn:

- Dat er meer missionaire studenten uit de verenigingen (ook zonder missionaire doelstelling) gemobiliseerd worden. Zij kunnen meewerken aan enquête-werk van Agapè, of studiegenoten meenemen naar een (inter)kerkelijk georganiseerde StudentAlpha, etc..
- Als kerken en afgestudeerden uit de plaatselijke gemeenten betrokken worden in het studentenwerk en met name bij missionaire initiatieven, geeft dit meer continuïteit. Dit is belangrijk ook gezien wat in 3.2.2 gezegd is over het vaak ontbreken van het lange termijn denken bij studenten.
- De inzet van studenten in kerkelijk jongerenwerk kan ook een effectieve wijze van toerusting en praktische vorming bieden aan christenstudenten.
- Een kerkstichtingsproject als Via Nova in Amsterdam of kerkvernieuwing als De Samaritaan in Rotterdam, die vooral werken met jonge hoger opgeleiden, bieden ook aanknopingspunten om te leren van deze projecten en hoe op relevante wijze hoger opgeleiden te bereiken met het Evangelie.

Om het wat concreter te maken worden in bijlage 4 een aantal handvatten aangereikt hoe een studentenwerker bijvoorbeeld door de organisatie van een weekend een plaatselijk missionair bewustwordingsproces op gang kan brengen. Dit kan leiden tot een plaatselijke missionaire strategie en nieuwe initiatieven van verschillende samenwerkingspartners. Wel dient steeds het doel van samenwerking helder te zijn: meer missionair werk onder studenten. Anders is de valkuil dat er veel gepraat wordt dat tot weinig resultaat zal leiden.

6.6 Missionaire bezinning

➤ *IFES dient zich blijvend te bezinnen op de studentencultuur*

Ervaring opdoen met missionair werk en direct werken met niet-kerkelijke studenten is van groot belang om 'bij de tijd te blijven'. De onderzoeksvraag waar ik mee aan de slag ging was er juist ook op gericht om te kijken op welke wijze missionaire gemeenschapsvorming op voor en door studenten kan plaatsvinden. Uiteindelijk heeft dit onderzoeksverslag een wat andere spits gekregen die meer aansluit bij de realiteit van waar IFES nu is en bestaan de aanbevelingen niet uit enkel uit criteria voor

¹¹³ Landelijk heeft IFES het voortouw genomen door samen met Alpha-cursus Nederland een StudentAlpha-coördinator aan te stellen die ook NSV-StudentAlpha's ondersteund. Hetzelfde geldt voor de door IFES aangestelde Veritas-coördinator die plaatselijke teams van IFES- en NSV-verenigingen begeleidt.

¹¹⁴ Ritmeester, K., *Organisatie 'Quick Scan' van IFES-Nederland*, intern rapport IFES-Nederland, 2011.

nieuwe missionaire initiatieven om niet-kerkelijken op relevante wijze te bereiken met het Evangelie. Toch valt hier wel het één en ander over te zeggen. Criteria, o.a. gebaseerd op 3.2.2 en hoofdstuk 5, voor dergelijke initiatieven zijn:

- Ingebed in relaties van christenstudenten en niet-kerkelijken en gebed.
- Gericht op diverse doelgroepen zoals die in de mentality milieus zijn omschreven. De verenigingen met een missionaire doelstelling zullen de zogenaamde 'plichtsgetrouwen', 'zelfredzamen' en 'structuurzoekers', de grootste groep, via relaties redelijk kunnen bereiken. Cruciaal hier is echter een sfeer van openheid en aanvaarding. Verder is een cultuur van belang die vrijblijvendheid om rond te kijken en te oriënteren weet te combineren met een aantal enthousiaste mensen die hun gemeenschappelijk doel om te leven naar de waarden van Gods Koninkrijk, aanstekelijk kunnen voorleven en communiceren.
- Voor de groep 'verantwoordelijken' (nieuwe conservatieven, kosmopolieten en postmaterialisten) zullen activiteiten die zich richten op de omgeving aanspreken. Denk bijvoorbeeld aan activiteiten die Stichting Present organiseert, of initiatieven die zorg willen dragen voor sociale gerechtigheid (bv in achterstandswijken in Nederland) of zich sterk maken voor een duurzamere economische groei en zorg voor de schepping en het milieu.
- Ten slotte is er denk ik een groep studenten die op zoek zijn naar spiritualiteit. Die het verlangen hebben zich te verbinden 'met iets hogers', met iets buiten hun eigen wereld. Zie bijvoorbeeld de tweede casus in 5.5, waarbij Linda werd aangesproken door gebed. Deze studenten kunnen worden aangesproken door bijvoorbeeld Taizé-vieringen, gebedsbijeenkomsten en ook tal van nieuwe vormen van vieringen waar diverse gemeentestichtingsinitiatieven mee experimenteren (Via Nova Amsterdam, De Oase in Soest, etc.).

Verder zullen missionaire bezinning en -experimenten erop gericht moeten zijn om het denken, de cultuur en de vragen van niet-kerkelijken studenten beter te begrijpen, ook omdat zij vaak dezelfde vragen hebben als van christenstudenten.

Bijlage 1 Inventarisatie rond missionaire gemeenschapsvorming voor studenten

Aan de studentenwerkers is de volgende vragenlijst toegestuurd:

Naam studentenwerker:

datum:

Studentengroep:

1. Wat is het missionaire succes van de vereniging of groep die jij begeleidt: Weten zij studenten **zonder christelijke achtergrond** te bereiken en te betrekken in een christelijke gemeenschap?
Zo ja: kan je een inschatting geven van het percentage zoekers en jong-gelovigen op de betreffende vereniging.

Naam vereniging	Percentage zoekers en jong-gelovigen met een niet-christelijke achtergrond

2. Welke verklaringen zijn er volgens jou voor het wel of niet hebben van missionair succes van het werk waar jij bij betrokken bent?
3. Ken jij, binnen of buiten Nederland één of meerdere 'best practices' van een gemeenschap die succesvol studenten met een niet-christelijke achtergrond weten te bereiken? Zo ja, heb je voor mij email gegevens zodat ik hen kan benaderen.
4. Wat is volgens jou het meest effectief met het oog op het bereiken van studenten met een niet-christelijke achtergrond. Kies één van beide opties en licht dit toe.
 - a. Bestaande verenigingen hiertoe stimuleren
 - b. Nieuwe initiatieven ontplooiën naast de bestaande verenigingen
5. Wat zijn volgens jouw kritische succesfactoren voor het initiëren van nieuwe missionaire gemeenschappen?

Hartelijke dank voor het invullen van deze vragenlijst!

Graag voor 2 mei opsturen naar griffioen.cees@gmail.com (naar cees@ifes.nl mag natuurlijk ook).

Eind augustus hoop ik de resultaten van dit project te presenteren.

Cees Griffioen

Bijlage 2 Resultaten onderzoek missionair elan IFES-verenigingen

1. Wat is het missionaire succes van de vereniging of groep die jij begeleidt: Weten zij studenten **zonder christelijke achtergrond** te bereiken en te betrekken in een christelijke gemeenschap? Zo ja: kan je een inschatting geven van het percentage zoekers en jong-gelovigen op de betreffende vereniging.

Naam stad en vereniging	Percentage zoekers en jong-gelovigen met een niet-christelijke achtergrond en hoe ze betrokken zijn geraakt bij de groep
Amersfoort, Student.Point	5% met een niet-kerkelijke achtergrond, 20% met een kerkelijke achtergrond, maar die voor 1 jaar of langer niet betrokken zijn geweest bij een kerk/gemeente en waar bijbel lezen en bidden niet meer plaatsvond. Degene met een niet-kerkelijke achtergrond werden meegenomen door een studiegenoot naar StudentAlpha. 75% van de deelnemers gingen daarna activiteiten van Student.Point bezoeken en kwamen tot geloof. Ze zijn echter nog niet gedoopt, nog betrokken bij een kerk of gemeente. Dat geldt ook voor de 'her-intreders'.
Amsterdam, CSFR	0
Amsterdam, Ichthus	0
Amsterdam, GSV	0
Breda, Alpha	
Delft, C.S.R.	2% (plm.5 leden van de 250)
Delft, VGSD	1%
Enschede, RSK	1% Via een vriendschap en de Bijbelkring die open is voor belangstellenden komt er soms iemand mee en die met de Bijbelkring blijft meedraaien en zo betrokken raakt bij de RSK.
Enschede, VGST	0%
Groningen, Ichthus	2%
Groningen, HOST ISM	30% Door Seekers Bible Studies, weekend op Terschelling voor studenten uit Groningen en nationale Christmas Retrait voor internationale studenten (zowel voor kerkelijke als niet-kerkelijke).
Leiden, Ichthus	1% Via maaltijden en bijbelkringen komen vrienden op een Bijbelkring en blijven daar.
Leiden, VGSL 'Gomarus'	0%
Leiden, Contrast ISM	50% Door interculturele avonden en Seekers Bible studies komen bij activiteiten van Contrast en tot geloof.
Nijmegen, CSFR	0
Nijmegen, Ichthus	0
Nijmegen, VGSN-TQ	0
Nijmegen, gezamenlijke StudentAlpha-cursus	In seizoen 2011/2012 is één student tot geloof gekomen op door de christelijke studentenverenigingen (IFES verenigingen en Navigators) gezamenlijk georganiseerde StudentAlpha

	In de jaren daarvoor komen er jaarlijks tussen de 1 en 3 studenten tot geloof door deze cursus. Een deel gaat verder met Beta en enkeling wordt lid van Ichthus of Navigators.
Rotterdam, Friends ISM	Het werk bestond tot zomer 2011 vooral uit een Bijbelstudie en een enkele interculturele avond. In 2011-2012 worden door een studentenwerker nieuwe initiatieven ontplooid, een maaltijd bij hen thuis, een StudentAlpha i.s.m. Navigators Rotterdam. Er zijn nu 22 contacten waarvan er 8 zoekers/jong gelovigen zijn.
Tilburg, Ichthus	20% Via persoonlijke contacten, soms ondersteund door een Veritas forum, komen studenten bij een maaltijd, Bijbelkring en raken betrokken bij Ichthus. Een aantal van hen komt in de studententijd tot geloof.
Tilburg, Vegetist (VGST)	0%
Tilburg, Connect ISM	40% Vergelijkbaar met Groningen.
Utrecht, CSFR	1%
Zwolle, Ichthus (bloedgroep Alpha)	10-20% Via StudentAlpha, Open Kring, open Praise avonden van Ichthus in een bovenzaal van een Café in de binnenstad van Zwolle zijn er een aantal studenten betrokken geraakt bij Ichthus.

2. Welke verklaringen zijn er volgens jou voor het wel of niet hebben van missionair succes van het werk waar jij bij betrokken bent?

- Studenten zijn veel te druk met commissies, besturen vullen, interne zaken. Verder bij een aantal leden een gebrek aan overtuiging dat het Christelijk geloof waar, exclusief en relevant is.
- Studenten zijn meer bezig zich te bezinnen op het geloof wat zij van huis uit hebben meegekregen en of zij zich dat eigen willen maken: verenigingen zijn zelf voor een groot deel zendingsveld
- Het naar buiten gericht-zijn zit niet in de genen, maar er zijn zeker mooie initiatieven: Ichthus had een avond samen met ASV Gay, Plancius gaat wellicht in de toekomst een hallal-borrel doen met een moslimvereniging, ook hebben zij met andere niet-christelijke verenigingen die gebruik maken van dezelfde soos (Prinsengracht 181) een leuke speeddate night gehad, wat goede gesprekken opleverde.
- Bij studenten zonder christelijke achtergrond komt het vaak niet verder dan een goed gesprek; het christelijk geloof is niet vaak een reële optie die zij overwegen. Het is vaak een lang proces.
- De houding is dat ze in de eerste plaats studentenvereniging zijn en op de tweede plek komt dat ze christelijk zijn. Daarnaast wordt de noodzaak niet gezien en hebben ze vaak genoeg aan zichzelf.
- Het ligt er sterk aan in hoeverre de leden van de vereniging zelf in het geloof staan. Als zij zelf niet zeker zijn van de hoop die ze hebben door Jezus, dan kunnen ze het niet uitdragen.
- Het probleem is bij sommige verenigingen is dat de leden zelf geestelijk “dood” zijn, het geloof leeft voor hen nauwelijks. Hoe kan het leven dan afspatten van ze, aan de mensen die naar de verenigingen toekomen?
- Tevens zijn veel studenten veel te actief binnen hun studentenverenigingen en ligt de focus intern, de eigen vereniging. De vereniging zou zelf veel missionaire activiteiten moeten organiseren en daar commissies voor instellen. Maar dat heeft alleen zin als leden minder actief zijn binnen hun verenigingen en tevens tijd nemen om relaties op te bouwen buiten hun vereniging. Er is al twee

keer geprobeerd met veel organisatie en PR om een StudentAlpha cursus te organiseren, maar waar slechts één of twee studenten op af kwamen.

- Studentenverenigingen gaan vaak in hun christelijke activiteiten niet met de tijd mee waardoor het “oubollig”, saai, enz over kan komen. Nu is het zo, dat God door alles heen kan werken, maar het heeft ook invloed op hoe “cool voor de wereld” de studenten zelf hun vereniging vinden of ze er vrienden mee naar toe nemen.
- Als er mensen worden uitgenodigd binnen een studentenvereniging is er, behalve bij Alpha, niet de focus op “naar buiten” maar meer naar binnen waardoor zo iemand zich al snel “buitengesloten voelt”
- Mensen die missionair zijn, gebed, openheid, niet opgaan in de vereniging zijn belangrijke ingrediënten voor 'missionair succes'.
- Leden die niet-gelovige vrienden meenemen
- Ontplooien missionaire activiteiten zoals bijv. een StudentAlpha-cursus
- Als studentenwerker zelf aanwezig zijn en zorgen dat er genoeg activiteiten zijn waar zoekers/jong gelovigen naartoe kunnen gaan.
- De Nederlandse verenigingen: te gesloten, te veel verenigingscultuur, programma draait vooral om (discussie over) christelijke thema's, een niet-christen stapt er niet op af (vanaf website of op intromarkt).
- Contrast ISM: veel meer open, gastvrij, naar iedereen, geen sterk verenigings en/of christelijk karakter (eerste stap = culturele avonden, vriendschappen, dat is leuk voor iedereen, interesse tonen in elkaar)
- Ichthus Tilburg staat open voor mensen die niet geloven, je kunt bijzonder lid worden en er helemaal bij horen. Men is niet bang voor afwijkende meningen/ideeën. Het is interkerkelijk, dus er is toch al niet een homogene groep. Er wordt geen druk uitgeoefend.
- Het feit dat Vegetist geen missionair succes heeft, komt volgens mij doordat ze zelf nog moeilijk kunnen verwoorden wat ze geloven (of het misschien zelfs helemaal niet weten of moeilijk in praktijk kunnen brengen in hun leven), omdat velen van hen redelijk beschermd zijn opgevoed en dus niet op een natuurlijke manier hun leven en geloof hebben leren delen.
- Voor Connect ISM geldt dat zoekers blijven komen als ze betekenisvolle relaties ontwikkelen met groepsleden. Na mijn zwangerschapsverlof merkte ik dat er een aantal mensen niet meer kwamen, maar dat ze ook niet echt werden gemist. De zoekers die blijven komen hebben vrienden gemaakt. Ik merk dat internationale studenten, en vooral Chinezen, veel makkelijker mixen tussen christenen en zoekers. Zoekers komen makkelijker naar christelijke activiteiten, maar of ze blijven komen hangt dus af van relaties volgens mij.
- Gesloten gemeenschappen, christelijk jargon, interne grappen, weinig ervaring met niet-christenen en er dus ook ongemakkelijk mee zijn – een praatje op een borrel zou nog wel gaan, maar echt een Bijbelkring avond met een niet-christen: lastig, hoog percentage kerkelijke studenten houdt dit alles ook in stand.
- (Bestuurslid) Ichthus Zwolle heeft de volgende missionaire initiatieven: Paardpraise, een praise avond in een café voor elke student toegankelijk. Hierin wordt doorverwezen naar andere missionaire initiatieven; Open kring; Kijk avonden bij Ichthus Zwolle; Brasacties/contact met algemene verenigingen
- Ichthus is laagdrempelig, is op anderen gericht maar ook op de opbouw van eigen leden. Doordat Ichthus veel bezig met de opbouw van eigen leden ligt de nadruk niet altijd op de externe evangelisatie.
- (Studentenwerker Zwolle): Bij mijn weten zijn er helaas niet al te veel missionaire successen te noemen. Jaarlijks doen studenten wel mee (in samenwerking met YFC, meen ik) aan een 'Kerstoutreach'. Bij mijn weten komen langs die weg niet perse 'niet-christelijke studenten'

uiteindelijk naar de vereniging, maar geven Ichthianen wel aan zelf gevormd te zijn door een ervaring als deze. De Alpha-cursus kende vorig jaar ook een aantal cursisten met niet-christelijke achtergrond. Maar officieel viel de Alpha cursus niet onder de verantwoordelijkheid van de vereniging. Ik ben niet op de hoogte in hoeverre er een follow-up is geweest met deze niet-christelijke studenten.

- In het algemeen: (uitzonderingen daargelaten) heeft het merendeel van de studenten in deze levensfase nog 'de handen vol' aan zichzelf. Qua geloofsontwikkeling (wat geloof ik zelf eigenlijk? En hoe zit het dan met? Enz.) als ook qua persoonlijke ontwikkeling. (eigen identiteitsvorming). Dat maakt m.i. dat ze gewoon eerst aan zichzelf willen werken en zichzelf willen leren kennen voordat ze met en vanuit het Evangelie afstappen op een niet-gelovige mede student. In deze levensfase stellen studenten andere prioriteiten.
3. Ken jij, binnen of buiten Nederland één of meerdere 'best practices' van een gemeenschap die succesvol studenten met een niet-christelijke achtergrond weten te bereiken? Zo ja, heb je voor mij email gegevens zodat ik hen kan benaderen.
- L'Abri
 - <http://archive.youthministry.com/details.asp?ID=4052>
 - <http://revelation.org.uk/> Pete Greig 24/7 prayer heeft ook een aantal jaar bij deze gemeente in Zuid Engeland gezeten.
 - Hendrik Timmer chairman het werk onder internationale studenten in Groningen van Host. timmerhendrik@hotmail.com
 - Primal Youth Nieuw Zeeland (t/m 20jaar) - <http://www.primalyouth.com/> - organiseren evenementen en doen aan leiderschap ontwikkeling:
 1. Leading young people to relationship with God
 2. Creating a community of friendship, support and discipleship
 3. Developing and training young leaders for living a life of purpose with power
 Vooral friendship, discipelschap en leiders ontwikkelen is hun sterkte kant geweest.
 - Love is community Sydney - <http://loveiscommunity.com/>: engaging with culture & loving people
 - Kerken zoals http://www.chc.org.sg/_eng/index.php; <http://doorbrekers.nl/nl/>; <http://www.clcdenhaag.nl/>; <http://www2.myc3church.net/>.
 - StudentAlpha in Rotterdam: ik heb nu zelf gezien hoe NSR en Netwerk Rotterdam mooi aansluiten bij StudentAlpha. Afgelopen 2 maal 50 deelnemers
 - Tijdens de Connectweek in Leiden (gezamenlijke week van de christelijke studentenverenigingen en Contrast, het ISM-werk waarin zij diverse activiteiten organiseren vooral gericht op niet leden in Leiden) werkt het heel goed om steeds een avond te organiseren in samenwerking met bv het Studentencorps (discussieavond, drama,etc.), dan komen ze wel en heb je leuke gesprekken.
 - Uccf have much experience in this
 - Also Agape in Leiden is doing a good work with questionnaires and Solarium (cards with pictures and questions about life issues)
 - Bij EUS Bosnië hebben ze tegenwoordig vrijwilligers die helemaal niet geloven. Ze helpen met van alles mee en horen er dus helemaal bij. Ze brengen veel tijd door met staf en teams, zijn aanwezig op veel activiteiten en worden dus voortdurend blootgesteld aan christenen en hun leefwijze. Volgens mij hadden ze één van deze vrijwilligers mee naar Gyor. Ik weet niet of er al iemand tot geloof is gekomen, maar dat kost tijd in Bosnie. Dit lijkt me wel een project met de meeste potentie. Je kunt Enisa hierover mailen: enisad@aol.com.
 - Agape Student Life, bv. In Utrecht. Arjen den Admirant - arjen_den_admirant@hotmail.com. Studentenkerk waarin Erik Munneke voorganger en evangelist is: erik.munneke@hetnet.nl.

4. Wat is volgens jou het meest effectief met het oog op het bereiken van studenten met een niet-christelijke achtergrond. Kies één van beide opties en licht dit toe.
 - a. Bestaande verenigingen hiertoe stimuleren
 - b. Nieuwe initiatieven ontplooiën naast de bestaande verenigingen
- Ik zou kiezen voor nieuwe initiatieven ontplooiën, naast de bestaande verenigingen, omdat het wel lijkt of er binnen de bestaande structuren van een vereniging geen tot weinig ruimte is. Verder blijft 'stimuleren' vaak ook wel wat in de lucht hangen.
 - Lastige keuze, ik zou zeggen en/en, maar als ik moet kiezen kies ik b: nieuwe wijn heeft nieuwe zakken nodig
 - Bestaande verenigingen hiertoe stimuleren. Er zit veel mankracht in een vereniging, maar volgens mij moet de nadruk nog veel meer liggen op de individuele leden. Je kunt dit duizend keer als vereniging willen nastreven, maar je moet dit toch als individu doen om er verder mee te komen. Dus mensen in de vereniging stimuleren.
 - Een combinatie van allebei. Je hebt de studenten nodig, om de gemeenschappen van liefde en echte diepe relaties te zijn. Maar als zij zelf geen relevante programma's kunnen/willen ontwikkelen, is het nodig om nieuwe gemeenschappen te initiëren. Echter je hebt wel studenten nodig zodat dit geen losstaande programma's zijn, maar deel van een gemeenschap. Familie zijn. Relaties op een relevante manier.
 - Oeps, erg lastig. Ik zou zeggen, 'both ... and'. Wat van belang is zijn missionaire mensen die actief getuigen; daarbij is een breder netwerk van christenen die niet-christenen kennen van belang: het is de 'aanvoer' naar de open kringen, alpha-cursussen, ed.
 - Ik kan niet kiezen voor de eerste optie omdat je volgens mij beide nodig hebt en de verenigingscultuur sterk verschilt per stad. Maatwerk dus! Ik denk dat nieuwe initiatieven sterk kunnen helpen om een bestaande vereniging enthousiast te krijgen voor het bereiken van niet-christenen. Om studenten te bereiken zal je altijd studenten nodig hebben. Deze zitten – in onze situatie van IFES - op de studentenverenigingen die vaak niet willen evangeliseren omdat ze dit niet als hun doel zien. Maar OP de verenigingen zelf zitten individuen die dat wel willen en daarin willen we als IFES natuurlijk investeren! Dus beginnen met nieuwe initiatieven met leden van christelijke verenigingen en hopen dat er zoveel mogelijk enthousiast worden zodat het vanzelf een verenigingsactiviteit gaat worden.
 - Bestaande verenigingen hiertoe stimuleren: maar dan niet om mensen 1 op 1 uit te nodigen maar nodig als vereniging meteen een andere vereniging als groep uit. Op dit moment zijn Nederlandse christenstudenten zijn er gewoon niet klaar voor om hun vrienden mee te nemen naar een avond.
 - Daarnaast zou ik voor de huidige structuur willen zeggen, doe het niet binnen verenigingen maar start iets nieuws, bv 1 missionaire en open IFES groep of netwerk per stad, daar hoor ik regelmatig positieve geluiden over.
 - It is a both, and not either/or.
 - Voor bestaande verenigingen: It is important to mobilize students to reach out to Non-Christian students. Even if we want to start something totally new we need Christian students to be part of it.
 - Nieuwe initiatieven: Since we do not have a 'model' that is effective at the moment we need to be open and try out many things. One of them could be 'new initiatives'. Lets say a pilot project in a city.

- Ik kies voor b. Het is erg lastig om bestaande structuren aan te passen en een hele vereniging mee te krijgen. Als ik daarentegen iets nieuws probeer, kun je de christelijke studenten meekrijgen die hiervoor enthousiast zijn en gewoon beginnen. Dan kan ik ook een groep enthousiastelingen vinden uit verschillende verenigingen. Als een activiteit loopt en er mensen enthousiast zijn, probeer ik het alsnog in te bedden in een verenigingsstructuur of binnen het overkoepelende orgaan, zodat ze zelf meer verantwoordelijkheid gaan dragen dat het blijft lopen en dat het ook blijft draaien als ik inmiddels iets anders doe.
 - (Bestuurslid): a) De bestaande verenigingen hebben het meest normale contact met niet christelijk studenten, zij kunnen op een niet opdringerige manier deze studenten bereiken. De bestaande verenigingen zijn soms al in contact met algemene verenigingen en kunnen aan die verenigingen makkelijk laten zien waar de christelijke vereniging zich mee bezig houdt.
 - Wat mij betreft 'B'. Puur pragmatisch omdat mijn ervaring is dat 'A' niet werkt. Kan aan mij liggen, maar ik hoor dit geluid breder.
5. Wat zijn volgens jou kritische succesfactoren voor het initiëren van nieuwe missionaire gemeenschappen?
- Misschien moeten we missionair niet puur als iets van buiten de vereniging zien, omdat ik veel studenten tegen kom die nog geen levende relatie met God hebben. Dat neemt niet weg dat we zeker een missionaire roeping hebben voor studenten zonder een christelijke achtergrond, maar niet alleen dat.
 - Kritische succesfactoren van nieuwe missionaire gemeenschappen, tja, misschien vooral veel modellen en veel tijd nemen om samen op te trekken, mensen thuis uit te nodigen en niet je werk en privé al te zeer te scheiden? Het liefst een studentenwerker die woont in de plek waar hij/ zij werkt.
 - Gebed ☺
 - Liefde/bewogenheid
 - Nederigheid
 - Openheid voor gaven Heilige Geest (zoals profetie en genezing)
 - Een leefgemeenschap van enthousiaste studenten in samenwerking met een kerk met dit missionaire doel lijkt me een mooi idee.
 - Goede ondersteuning. Vaak zijn het eenzame kartrekkers waardoor het veel energie en tijd kost zonder veel resultaat. Op het moment dat die kartrekkers steun van elkaar krijgen halen ze er ook weer meer energie uit. Dat is uiteindelijk een win win situatie. Daarnaast zijn er zo hard voorbeelden nodig.
 - Grootste succes in mijn ogen komt door relevant zijn voor de studenten wereld in DEZE tijd, en diepgaande echte relaties opbouwen. Relevant en Echtheid.
 - Relevantie. Met de tijd mee van de studenten in de wereld. Dus niet wat christelijke studenten willen- nee wat willen niet christelijke studenten? Wat zijn hun interesses – wat trekt hun aan? Zo moeten we onze programma's schrijven. Wellicht enquêtes houden.
 - Relaties. Er moet consistentie zijn. En dat wordt moeilijk. Je kan niet hebben dat een student 1 jaar toewijd is om te helpen, bijvoorbeeld voor een StudentAlpha-cursus, en daarna niet meer. Dan krijg je niet echte vriendschappen en een echte gemeenschap. Je hebt relaties nodig die langdurig kunnen zijn. Zoals in een verenigingen je toch relaties kan ontwikkelen van minimaal 3 jaar. Zo is er ook een consistentie nodig. Daarom is het wellicht het beste als de studentenverenigingen zelf

missionaire activiteiten gaan organiseren. Echter, de verenigingen moet dan eerst wel een hele andere houding aannemen.

- Gebed, trekkers (evangelisten, studenten die getuigen), een gemeenschap die missionair is (in leven en in getuigen), openheid van die gemeenschap en naar buiten gericht zijn.
- Er moet gemeenschap, groepsgevoel, relatie zijn.
- Er moet ruimte zijn om andere opvattingen te hebben
- Er moet ruimte zijn om elkaar te bevragen
- Op één of andere manier moet de christelijke identiteit wel beschermd worden (zoals bv. geen niet gelovige studenten in het bestuur)
- Er moeten christenen in de groep zitten die hun geloof uitleven (en die het niet alleen in hun hoofd hebben) zodat daar aantrekkingskracht van uit gaat.
-
- Lange termijn committent van IFES
- Bereidheid om samen te werken met veel verschillende partijen (christelijke studentenverenigingen, Agape, plaatselijke kerken, etc.)
- Aanwezigheid van staf die specifiek dit project trekt! En er dan voor zorgen dat die niet ook nog 1000 andere zaken te doen heeft.
- Openheid in programma, interesse in de ander (vraagt om een strategische naar buiten gerichte visie)
- Have student workers/students and some seniors/director with the gift of an evangelist! Spot them and help them develop.
- Teach the 'why' of evangelism. Motivation. For instance, it is a command, people are lost, God's love for the lost, lost people matter to God, accountability to God, uniqueness of Christ, messed up world, loneliness, identity, lack of meaning without God, life after death etc.
- Have a team of (student) workers/students to focus on one city or even on one university!
- Seek God's guidance continuously and not rely on what 'others' have done in other organizations and cities, even if they were successful! We can learn from others but we also should let God guide us in the process. No substitute for guidance. Prayer! While seeking God He will guide us in this. This means we seek to be filled with the Holy Spirit and let the Holy Spirit guide us.
- Focus as IFES NL on the Great Commission 'mission' and not on everything the church is called to do. We need to focus on ONE aspect of the churches' mission. We need a sense of urgency again. Thousands of students finish their studies without even one possibility to hear the gospel or meet a Christian.
- Some structure for this in IFES NL and part of European evangelistic network.
- Toewijding bij elk individueel kernlid, aan a) Jezus en aan b) een missionair leven willen leiden. Misschien steeds een min of meer vast percentage van zoekers / gelovigen met niet-chr. achtergrond in de groep hebben?
- (bestuurslid) Dat je kijkt vanuit de niet christen, hoe beleeft hij het nieuwe initiatief en wat heeft die persoon echt nodig? (niet vanuit christelijke visie), dan staat hij ook open voor de christelijke diepgang.
- (studentenwerker) Een-op-een contacten, vriendschappen; Staan in de cultuur; Gebed; Wedergeboren studenten; Veranderende levens, persoonlijke getuigenissen; 'Want ik *schaam* mij het Evangelie *niet*'. Genade en Waarheid in juiste balans. Het Evangelie is goed voor mensen.

Bijlage 3 Onderzoek missionaire toerusting

Bijlage 4 Een handvat voor het ontwikkelen van een plaatselijk missionaire strategie om studenten te bereiken met het Evangelie

Hieronder staat beschreven hoe een plaatselijke strategie te ontwikkelen voor studenten. Het is zo geschreven dat studentenwerkers er makkelijk mee aan de slag kunnen en zodat zij een dergelijk missionair bewustwordingsproces kunnen faciliteren. Er wordt een korte omschrijving gegeven wat IFES is en doet, doelgroepen en het proces wordt beschreven. Ten slotte wordt een voorbeeld van een programma van een strategie weekend gegeven.

Strategische bezinning hoe studenten andere studenten kunnen bereiken met het Evangelie.

De droom van IFES is dat elke student gedurende zijn studietijd op een relevante en relationele manier kan kennismaken met het goede nieuws van Jezus Christus. De visie van IFES is dat studenten gemeenschappen zijn van discipelen. Dit kan zowel interkerkelijk als binnen één. IFES verlangt dat studenten die getransformeerd worden door het werk van de heilige Geest een positieve impact hebben op de universiteiten, hogescholen. Haar droom is dat zij als afgestudeerden de kerk en de samenleving willen dienen, tot verheerlijking van Gods naam.

IFES wil graag samen met de christelijke studentenverenigingen, kerken en gemeenten in de stad onderzoeken hoe zij op een effectieve manier studenten kan toerusten en uitdagen. Een missionaire strategie voor een stad ontwikkelen wil niet zeggen dat het alleen gaat om het bereiken van niet-kerkelijke studenten. Steeds weer blijken ook kerkelijk opgegroeide studenten op een relevante en relationele manier (opnieuw) te moeten leren en te ervaren hoe de waarheid van het goede nieuws van Jezus Christus hun leven kan veranderen. De ervaring leert dat door samen met christelijk opgegroeide studenten niet-kerkelijke studenten te bereiken, christenstudenten groeien in discipelschap.

Mogelijke doelgroepen bij het ontwikkelen van een missionaire strategie voor studenten

- Christelijke studenten in de stad al of niet georganiseerd in christelijke studentenverenigingen
- Bestuursleden van christelijke studentenverenigingen en studentenpastoraat
- Leidinggevend in kerken en gemeenten die betrokken zijn op studenten
- Netwerken in de stad (GIDS, CBMC, gebedsinitiatieven, missionaire initiatieven)
- Ouders van studenten: van thuiswonende studenten in de stad of van buiten de stad.

Proces

- Initiatief nemen om kleine taakgroep formeren om samen de meest relevante kerken, studentengroepen en sleutelfiguren voor studentenwerk te identificeren.
- Gebed mobiliseren om zo de leiding van God te vragen in dit bewustwordingsproces om een gezamenlijke missionaire strategie te ontwikkelen. Het is Jezus zelf die de leiding moet nemen in dit proces.
- Demografisch onderzoek doen in de stad.
- Doelgroepen uitnodigen deel te nemen aan de ontwikkeling van een missionaire strategie. O.a. door een weekend te organiseren hoe studenten andere studenten kunnen bereiken met het Evangelie en welke rol IFES en Navigators daarin kunnen spelen.
- Inventarisatie van relevante studentenaantallen van bepaalde doelgroepen.

- Inventarisatie van (missionair) beleid van studentenverenigingen, studentenpastoraat en kerken en gemeenten m.b.t. studenten.
- Wat gebeurt er in de stad rond gebed, toerusting en missionaire activiteiten?
- Wat kan een eerstvolgende stap zijn om te versterken wat er al is?
- Wat is daarvoor nodig en wie kan daar verantwoordelijkheid in nemen?
- Strategie weekend.
- Verwerken en terugkoppelen resultaten strategieweekend naar bepaalde doelgroepen.
- Jaarplan met missionaire strategie rond gebed, toerusting en missionaire activiteiten.

Demografisch onderzoek voor een stad

Relevante studentenaantallen in bijvoorbeeld Amsterdam			
<i>Studerend aan een instelling van Hoger Onderwijs in Amsterdam, al of niet wonend in Amsterdam</i>	NL	Intern.	
Universiteit van Amsterdam			
Vrije Universiteit			
Hogeschool Diemen			
Hogeschool van Amsterdam			
Conservatorium			
Theaterschool			
Amsterdam University College			
Studenten op kamers in Amsterdam maar elders studierend (bijv. Utrecht of Haarlem)			
Thuiswonende studenten in Amsterdam, in Amsterdam of elders studierend			
Thuis (en uitwonende studenten) in Amsterdam die online een studie volgen in Amsterdam of elders			
<i>Christelijke studentenverenigingen in Amsterdam</i>			
CSFR dispuut Am.St.E.Lo. D.A.M.E.N.S.E.			
GSVA Petrus Planticius			
Ichthus Amsterdam			
Navigators Amsterdam			
ISMA (International Students Ministry)			
<i>Studenten en de meest relevante plaatselijke kerken (kolom 1 NL en wonend A'dam en in A'dam wonend en elders studierend; kolom 2 NL lid van de gemeente maar elders wonend en studierend; kolom 3 internationale studenten die de gemeente regelmatig bezoeken)</i>			
Amstelkerk			
Christelijk Gereformeerde Kerk			
Crossroads International			
C3 (Christ Community Church, internationaal)			
Christ Church City Centre			
De Aker (kerkplantingsproject vooral gelieerd aan de Gereformeerde Kerk (vrijg.))			
De Stroom (kerkplantingsproject vooral gelieerd Gereformeerde Kerk (vrijg.))			
Jeruzalem Kerk (Protestantse Kerk Nederland, Hervormde signatuur)			
Noorderkerk (PKN, Gereformeerde Bond)			
Titus kapel (Gereformeerde Kerk (vrijg.))			

Vineyard gemeente			
Via Nova (kerkplantingsproject vooral gelieerd aan de Christelijke Geref. Kerk)			
South Church			
Aantal inwoners Amsterdam			

Globale opzet strategie weekend

Vrijdagavond

19h45 -20h00	Inloop met koffie/thee
20h00 – 20h30	Welkom, aanbidding en gebed, programma van het weekend
20h30 – 21h00	Doel van het ontwikkelen van een missionaire strategie + visie IFES/taakgroep
	Relevante studenten aantallen en huidig missionair werk
21h00 – 21h15	Koffie/thee
21h15 – 21h45	Kennismaking in thematische groepen en reacties op de missionaire strategie + visie IFES/taakgroep

Thema's: christelijke studenten en discipelschap, student en gemeente, bereiken van niet-kerkelijke studenten

21h45 – 22h00	Terugkoppeling uit de diverse groepen
22h00	Afsluiting
22h00 – 23h00	Borrel

Gelegenheid bieden om in de stad te overnachten voor betrokkenen die verder weg wonen.

Zaterdag

10h00 – 10h15	Inloop met koffie/thee
10h15 -10h25	Bijbel lezing (bv Efeze 4) en persoonlijke reflectie
10h25 – 11h00	Bijbelstudie
11h00 – 12h00	Reflectiegroepen rond diverse thema's
12h00 – 12h30	Terugkoppeling uit de diverse reflectiegroepen
12h30 – 13h30	Lunch
13h30 – 15h30	Stadswandeling met gebedsmomenten
15h30 – 16h00	Koffie/thee

16h00 – 17h30	Wat kan een volgende stap zijn in missionaire strategie voor studenten en rol diverse spelers als IFES, NSV, kerken en gemeenten
18h00 – 19h30	Warme maaltijd
19h30 – 21h00	Praise & Prayer
21h00 – 23h00	Borrel

Zondag

Ochtend: bezoeken van diverse kerken en gemeenten, koffie drinken en met de betreffende gemeente bezinning op haar relatie student en gemeente.

13h00 – 14h00	Lunch
14h00 – 14h30	Terugkoppeling uit de verschillende kerken en gemeenten
14h30 – 15h30	Conclusies, aanbevelingen en mogelijk vervolgstappen
15h30	Afsluiting en attentie van IFES (Shining like stars)

Overzicht gebruikte literatuur en bronnen

Literatuur

- Agapè Jaarverslag 2011.
- Beukel, van den A., *De dingen hebben hun geheim. Gedachten over natuurkunde, mens en God*, achtste druk, uitgeverij Ten Have b.v., Baarn, 1990.
- Calvert, S., *Rapport geloofstwijfels onder christenstudenten. Een landelijke verkenning betreffend de stand van zaken rond geloofstwijfels van christenstudenten in Nederland*. IFES-uitgave. April 2011.
- Cray, G. , S. Collins-Mayo, B. Mayo and S. Savage, *Making sense of Generation Y. The world view of 15-25 year olds*. Church House Publishing, 2006.
- Dekker, G. en H.C. Stoffels, *Godsdienst en samenleving. Een introductie in de godsdienstsociologie*. Kampen, Kok, 2009.
- Dijk, van drs. E.J., *De hunkerende generatie. De leefwereld van jongeren*. Uitgeverij De Banier, 2011.
- Dijk, van H., een nog niet gepubliceerd internetonderzoek naar opvatting en gedrag rond seksualiteit. Voorlopig resultaat onder 700 respondenten. 2011-2012. Interne uitgave IFES-Nederland.
- Hope, S., *Mission-shaped spirituality. The transforming power of mission*. Church House Publishing. 2006. Blz. 11.
- IFES-Nederland, *Rapportage 'Denktank Meerjarenbeleidsplan 2009-2014'*. Interne uitgave IFES-Nederland 2009.
- IFES-Nederland, *Meerjarenbeleidsplan 2009-2013*, eigen uitgave IFES-Nederland, 2009.
- Jong, de G., *Spiritualiteit van dertigers en veertigers, Kwantitatief onderzoek voor Kerk zonder Grenzen*, Nijmegen: KASKI, 2010.
- Kock, de A., *Religieuze identiteitsontwikkeling en -vorming van christenjongeren in een moderne context*. Scriptie ter afsluiting van de Master "Religie en theologie: Godsdienst in de moderne wereld". Universiteit Utrecht, 2008. <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2008-0506-201814/UUindex.html>
- Louis, A. , *Wetenschap is de waarheid niet'*, interview door Maarten Vogelaar CV Koers, maart 2012.
- Meijer, V., *Vrije tijd vol bezinning. Studentenkerk Maranatha: Een onderzoek naar de leefwereld van de student*. Wetenschapswinkel. Universiteit van Tilburg. Juli 2005.
- Navigators, *Geen gebakken peren. God werkt door mensen. 28 Navigators vertellen wat zij erover hebben ontdekt*. Navigatorboeken, Driebergen, 2001 en www.navigators.nl/geschiedenis
- Nederlands Dagblad, 24 maart 2012.
- Nelis, H. en Yvon Sark. *Puberbrein binnenstebuiten. Wat beweegt jongeren tussen 10 en 25 jaar?* Kosmos, Utrecht/Antwerpen, 2011.
- Noort, G., S. Paas, H. de Roest, S. Stoppels. *Als een kerk opnieuw begint*. Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, 2008.
- Osmer R.R., *Practical Theology. An Introduction*. Eerdmans, 2008.
- Ritmeester, K., *Organisatie 'Quick Scan' van IFES-Nederland*, intern rapport IFES-Nederland, 2011.
- Spangenberg F. en M. Lampert, *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V. IK*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2011.
- Spangenberg F. en M. Lampert, *De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2009.
- Stott, J., *De levende kerk*. Ark Media, 2008.
- Tomlin, G., *Een kerk die prikkelt. Uitdaging om provocerend gemeente te zijn*. Uitgeverij Voorhoeve, Kampen, 2008.

- Veelen, van M. (red.), Geloof in wetenschap. Forum C, Buijten&Schipperheijn. Motief, Amsterdam, 2011.
- Wright, Chr., De Bijbelse missie. Gods opdracht voor zijn kinderen. Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld, 2011.

Websites

- Dormans, S. *Een wereld van grote verschillen*, 2010
<http://retro.nrc.nl/W2/Lab/Profiel/Studenten/enquete.html>
- <http://archive.youthministry.com/details.asp?ID=4052>
- <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=80608>, onderzoek wetenschapswinkel Tilburg voor de Maranatha studentenkerk.
- <http://campustechnology.com/articles/2011/01/26/online-learning-set-for-explosive-growth-as-traditional-classrooms-decline.aspx>
- <http://csfr.nl/>
- <http://netwerkrotterdam.nl/>
- <http://revelation.org.uk>
- <http://rianhagebeuk.nl/wordpress/wp-content/uploads/2012/01/PDF-Financiele-situatie-studenten-2008.pdf>
- <http://tekstversie.utrecht.nl/CoRa/BGS/Bijlagen/2011/Juli%2011/StudentenWoonMonitor%20Utrecht%202011%20def.%2006.2011.pdf>
- <http://vgs-nederland.nl/vereniging/>
- <http://www.agapestudentlife.nl/studentlife-masterpiece-project/>
- <http://www.amersfoort.nl/docs/bis/college/besluiten/2008/week%2027/2793069%20-%20Beantwoording%20vragen%20JA%20inzake%20aanstaand%20vertrek%20HU%20Amersfoort.pdf>
- <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?id=169911>
- <http://www.depers.nl/binnenland/596745/lets-meer-leden-studentenverenigingen.html>
- http://www.forumc.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=223
- <http://www.fusion.uk.com/>
- <http://www.gladyouasked.org/about/>
- <http://www.ifes.nl/overzicht>
- <http://www.kerkpleinamersfoort.nl/gebouwen/index.htm>
- <http://www.kingswork.nl/>
- <http://www.navigators.nl/steden>
- http://www.netwerk-utrecht.nl/?page_id=579
- <http://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Hoger+onderwijs>
- <http://www.os-groningen.nl/images/stories/rapport/Studentenhuisvesting2009.pdf>
- <http://www.panoplia.nl/pagina.php?id=9>
- <http://www.pkn.nl/missionair>
- <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2010/01/13/meer-studenten-dan-vorig-jaar.html>
- <http://www.sola-scriptura.nl/lezingen>
- http://www.studenten.net/carriere/carriere_nieuws/12556/minder_studenten_werken_naast_hun_studie
- http://www.studenten.net/studieleven/verenigingen/18220/christelijke_studentenverenigingen_groeien
- <http://www.studentpoint.nl/>
- <http://www.studiumgenerale.nl/>
- http://www.trendsinbeeld.minocw.nl/grafieken/3_1_1_3.php
- <http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Jongerenenhungeloof.pdf>
- <http://www.vsnu.nl/Media-item/Forse-instroom-studenten-zet-voort-in-2010.htm>

Verklarende woordenlijst

Aanstekelijk Christen voor studenten	Een cursus van zes avonden voor studenten zodat zij laten zien en horen wat zij geloven in een stijl die bij hen past. Ontwikkeld door Willow Creek.
Alpha	De christelijke studentenvereniging Alpha, het HBO-studentenwerk. In zeven HBO-steden is er een Alpha-groep.
Bloedgroep	IFES bestaat uit 6 bloedgroepen, deze kennen ieder hun eigen doelstellingen en onderscheiden landelijke organisatievormen. De zes IFES-bloedgroepen zijn Alpha, CSFR, Ichthus, VGS/GSV, OZON en PoINT. Vertegenwoordigers van de zes bloedgroepen zitten in de IFES-Studentenraad, een adviesorgaan van IFES.
C.S.F.R.	C.S.F.R. staat voor 'Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato' wat 'Vereniging voor Studenten, op Reformatorische Grondslag' betekent. Zij is in 1951 opgericht en is een landelijke studentenvereniging op gereformeerde grondslag van zowel HBO- als universitaire studenten. Zij bestaat uit negen plaatselijke disputen waarvan er één niet is aangesloten bij IFES. Vooral reformatorische studenten zijn lid van de CSFR.
G-HBO-loog	De Gereformeerde HBO-loog is het landelijk overkoepelend orgaan van Gereformeerde HBO-verenigingen en telt acht verenigingen waarvan er vier niet bij IFES zijn aangesloten. Zij is nog geen IFES-bloedgroep.
Happening	Theaterstuk van Navigators opgevoerd door christenstudenten, soms met niet-kerkelijke studenten over een bepaald thema. Hiervoor kunnen niet-kerkelijke studenten worden uitgenodigd. Eén van de spelers geeft na afloop een kort getuigenis waarin het thema betrokken wordt op het christelijk geloof.
Ichthus	De Christelijke Studentenvereniging Ichthus. Tien verenigingen zijn lid van de landelijke vereniging. Leden zijn zowel universitaire als HBO-studenten. Vroeger vooral evangelische studenten, nu breed interkerkelijk.
O.Z.O.N.	Het Overkoepelend Zuster Overleg Nederland bestaat uit drie verenigingen, waarvan C.S.R.-Delft en CSV Alpha Enschede bij IFES zijn aangesloten.
Stafwerker	De man of vrouw die in betaalde loondienst voor Navigators of Agapè werkzaam is.
StudentAlpha	De Alpha-cursus voor studenten. Tien avonden en een weekend een maaltijd, een inleiding over een bepaald onderdeel van het christelijk geloof en bespreking in kleine groepen.

Studentenwerker	De man of vrouw die in betaalde loondienst voor IFES werkzaam is en studenten vooral toerust in bidden, Bijbel lezen en getuige-zijn. Voor 2010 heette deze persoon stafwerker.
(IFES-)Trainee	Afgestudeerden oud IFES-student die als vrijwilliger voor 4 tot 8 uur per week studentenwerk doet. Bijvoorbeeld een bestuur coacht of een open kring leidt.
Veritas	Debatten over levensvragen.
VGS/GSV	De Vereniging van Gereformeerde Studenten of Gereformeerde Studenten Vereniging kent een landelijk samenwerkingsverband VGS-Nederland, maar de elf plaatselijke verenigingen zijn autonoom. Twee verenigingen zijn niet aangesloten bij IFES. De meeste verenigingen staan open voor zowel HBO- als universitaire studenten, behalve in die plaatsen waar ook een G-HBO-vereniging is. Zij bestond van oorsprong uit Gereformeerde studenten (vrijgemaakt), maar nu verschillen de lidmaatschap eisen van 'onderhoudend de gereformeerde belijdenisgeschriften' tot 'christelijk', veruit de meeste leden komen uit de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).